

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Dominica Prima Quadragesimæ. Homilia Qvinta. De Tentatione. Ductus est Iesus in desertum à spiritu, vt tentaretur à diabolo. Matth. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

Et hoc nouum patet miraculum, quod Deus efficit, nam eius subsidio tempestas, laborque qui nos exhaurebat, terminatur, animam solatur, pacem adducit in hac vita per gratiam, quod nos conducit ad gloriæ portum æternitatis, Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIE QVARTÆ SEQVENTIS.

S Stendit Euangelium, eo ipso, quo quis se Dei disponit obsequio accedere diabolus ei bellum illaturum *a*. Tantò neruosiùs quantò quis diligentius conatur euadere in virom sanctum *b*. Vt nobis Christus addat vires & animos, prodit hodie cum illo in arenam, & ei vires confringit, vt iam prælium nostrum sit cum infirmo inimico *c*. Diuina nobis præscribit documenta, vt in tentationibus superiores euadamus, supponendo, quòd nos ipsos illis non ingeramus *d*. Primum: docet nos, quibus cum armis vincamus: quæ sunt duplicis generis: primò, ex parte Dei: eius scilicet fauor & gratia *e*. Secundò, ex parte nostra, nimirum ieiunium & opera sancta *f*. Et nominatim magna vigilantia, quæ sumus excitati: eo quòd hostis noster semper sit in insidiis, vt nos confundat *g*. Et vnus cuiusque perpendit sedulus affectus, vt per eosdem oppugnet *h*. Secundum: vt dum accedit diabolus proponens nobis panis defectum, oculos in Dei potentiam conijciamus *i*. Tertium: vt attentè consideremus, hostem nostrum omnes suas habere vires in sola lingua *k*. Et quod argumentetur, vt indoctus Astrologus. Quartum: eius promissa esse mendacia *l*. Quintum: quod si clara nos inuadat tentatione: hoc verbo (*Vade Satana*) cum repellamus.

§. 1. Eo ipso quo quis se ad Dei disponit, obsequium, diabolus accedit, vt eum bello la- cessat: iustar illius lateris, de quo Dominus ad Ezechielem, & velut alter Pharaon Israe- litas persequitur.

§. 2. Impugnat Satan Sanctos, vt pirata na- ues diuitiis onustiores, vacuas vilesq; despi- ciens.

§. 3. Congreditur, Christus, vera Aquila cum serpente, vt eum nobis confringat, proinde eius victoria nostra est, & modo cum sancti non timent.

§. 4. Ductus est. Ad tentationes ductus est Christus donis Spiritus S. cuius opera omni- bus sunt rationibus superiora, iuxta Theo- logie disciplinam.

§. 5. Quicumque se temerariè tentationibus ingesserit: prosterneretur cum Davide, quem vero Deus ad illas adduxerit, victor euadat cum Ioseph.

§. 6. A Spiritu. Prima contra diabolum arma defensiva, est Spiritus S. gratia: quæ superantur dracones, sine qua musca vin- cunt.

§. 7. Cum ieiunasset. Necessarium quoque est ieiunium, quod diabolum prosternit, vt Eleazar elephantem.

§. 8. Accedens tentator: Sine miraculo, ieiunium multis potest diebus protrahi. Ac- cedi tentator ex suo munere talis, quem David descripsit; & oculos requirimus Eze- chielus.

§. 9. Accedens

§. 9. Accedens tentator. Turbatus diabolus, Christum tentaturus aduolat, ut eum videret fame laborantem: qualitatē autē dicit, ut aggrediatur.

§. 10. Dic vt lapides &c. Grauis tentatio, defectus panis: artamen fide Deo, & serpentis attere caput: Eliseum imitare, & cancrum.

§. 11. Mitte te deorsum &c. Diabolus doctus est logicus in argumentando; sed eius vis finitur in loquendo & dicendo, mitte te &c.

§. 12. Rursum scriptum est &c. Decipit diabolus, vt Astrologus, qui vnus tantum stella obseruat influxum: tu vero vnā alteri confer.

§. 13. Hoc omnia tibi dabo. Tentatio pragnans, ac meuitur; promittit enim multa, nec habet, nec dat aliquid.

§. 14. Vada Satana. Molesta fuit hac Christo tentatio: (talibus tu quoque responde. Vade Satana.) de qua Christus, ad magnam Matris suae Virginis salamen triumphauit.

HOMILIA V.

DE TENTATIONE

Dominica Prima Quadragesimæ.

Doctus est Iesus in desertum à spiritu, vt tentaretur à diabolo. Matthæi. 4.

Vos sensus, vt maximè necessarijs, requirit specialiter Evangelicus Propheta Ilias à Christi Domini discipulis nimirum, oculos: & aures Erunt oculi tui videntes præceptorem tuum. & aures tuae audient verbum post tergum monentis. Venit præceptor tuus: oculos aperi, vt ea quæ acturus est, videas, & aures, vt audias, quæ tibi sit dicturus. Communiter à discipulis, præter auditum, nullus alius exigitur sensus, per quem, id quod à præceptore docetur, intrat, & per hoc vocantur. Audientes, & hic dicitur, sensus disciplinæ. Verumtamen ab huius supremi Magistri discipulis requiritur non solus auditus, sed & visus: imo primo visus, quàm auditus: eo quod non taur eos doctus sit verbis, quæ aures percipiunt, quàm operibus, quæ vident oculi: & prius operibus, quàm verbis: *Cœpit facere & docere.* Et illi, qui eius frequentarunt scholas, id clarè confessi sunt, dum aiunt de illo: *Erat vir propheta potens in opere & sermone.* Verbis docuit, cum, quotquot diceret, vitæ verba essent: deinde & operibus: cum quidquid ageret, ad nostram profuerit instructionem. *Omnes Christi actio, nostra est instructio.* ait D. Gregor. Aliquando deposuit à nobis S. Mater Ecclesia aures, dum *Hieron. Lanuza Bap. de Tem. 1.*

nobis huius doctissimi Magistri verba proponit audienda, quæ conferriperunt Evangelicis: hodie vero oculos, & eos quidem valde apertos, & expansos, vt ea, quæ facit, videamus, nobis enim illum p. o. ponit Commentator D. Mathæus, in asperissimi deserti studio constitutum, vbi Monachiam aggreditur campestem, manus conferit, & fortissimo prælio decertat cum tenebrarum Principe Satana, omnium, quos vidit mundus, ducum fortissimo, de quo Deus: *Non est potestas super terram, quæ lob. 41. 24. comparetur ei.* Describit nobis tres, quos cum illo habuit, assultus, & qua ratione illum Satan, non semel, sed tertio sit aggressus, singulis vicibus brachii sui vires redintegrando, & gladii sui aciem exacuendo, quinimo vicibus singulis, & nouos & acutiores sibi accingens. Pariter depingit, qualiter se superius noster Princeps armet, quibus armis, qua ratione inimicum exspectet, & impetu primo, ei in faciem resistat: nec multum, nec parum moueatur: quomodo ei ingressum, & primum idem concessit, quomodo eum à se diuertere ita vt innocuus resisteret. Quomodo secundum exspectet, quem Sacra Scriptura splendens detorquet gladio, quomodo sibi Christus ex eadem Sacra Scriptura scutum cadat, &c.

quo dexterrimè illum retundat. Quomodo tandem hoste, catapultam explodente quæ secum trahebat, omnium vires regoorum, & totius orbis potentiam; tandem tam nervosè sui divini verbi fortitudine repellat, ut eum & sibi subiciat, & devincat, & in apertam, infamemque fugam compellat, cedatque imbellis arenæ; Christus vero tam illustri celebris victoria campum obtineat, ut ad eam celebrandam, & victoriæ feruendum millenæ conveniant Angelorum legiones. Hoc nostri est Præceptoris opus, quo nos instruit, qua ratione cum illo crudelissimo hoste configamus, ac proinde necessario requiritur, ut in eum oculos dirigamus, ut ex eo, quod ipse gessit, quid nobis sit agendum, ut illum debellemus, addiscamus. Placeat illi, per suam misericordiam, ut ex hac lectione ita instruamur, & adaptemur, ut ei gratias agere & cantare nobis liceat; *Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad proclium, & digitos meos ad bellum.* Ut autem hoc nobis contingat, necessarium est, ipse nostros illuminet oculos Spiritus S. lucis suæ gratia. Hanc reginæ caelorum intercessionem postulemus. *Ave maria.*

§. 1. *Eo ipso quo quis se ad Dei disponit, obsequium, diabolus accedit, ut eum bello la-cessat: insular illius lateris, de quo Dominus ad Ezechielem & velut alter Pharaon Israelitas persequitur.*

Mon. 22. **E**xpendit valde sube liter D. Gregor. præceptum divinum datum olim Ezechiele propheta, quem D. Chrysostom. & D. Gregorius Nyssen. vocant magnarum & mirabilium visionum prophetam. Ad se Deus vocat prophetam, Domine, quid placeat? Tu fili hominis, sume tibi laterem, & pones eum coram te: ut in eum oculos tuos defigas, omnes sensus tuos, cogitationes tuas; hoc est enim dicere; *Et pones eum coram te.* Assumes scalpellum, aut stylum, quo hoc in latere depinges urbem pulcherrimam Hierusalem, cum universo suo ornatu, turribus, muris, foris, castellis, fontibus, hortis, palatiis, & templo. *Describe in eo civitatem Hierusalem.* Post hæc, depinges, circumquaque hostilem exercitum, eam obsidem in gyro, multis militum legionibus, hastatis, lanceariis, &

omni bellorum apparatus. *Ordinabis adversus eam obsidionem, & edificabismunitiones, &c. dabis contra eam castra, & pones arietes in gyro.* Arietes vocat, catapultas magnis trabibus compactas, erant hæc illius temporis tormenta bellica; quibus muros & portas, gravissimo impulsiu conquassabant; quid hoc novi Domine? Propheta præcipis qui nihil præter caelum spectare consuevit, ut oculos suos dimittat & deflectat in luti fructum, tam ingratum, ut est later ille. Et suppone prophetam tuum, alterum Apellem, in arte picturæ, vel Phidiam in arte sculpendi, sudandum tamen erit ei, ut præceptum tuum exequatur, ad tan æniam pulchritudinis civitatem, seu pingendam, seu sculpendam, valde inconueniens videtur hic later, tam ob sui exiguitatem, quàm grossitiem, inæqualitatem, & asperitatem, in quo tam tenuia & leuia depingi, seu insculpi non possunt. Si eam depingi vel sculpi mandares, in lamina aurea vel argentea, detesta, & exposita, & tenuissima, transeat. Deinde melius convenire videtur, si eam depingi in forti lamina ærea, vel Chalybea, si eam depingere debuerit militum corona circumcinctam; & fortissimis instrumentis impetitam, quibus posset resistere; nam ad eruendum unico momento, & in pulvorem redigendum quidquid in latere depictum est, vires requiruntur exiguæ.

Later hic, ait D. Gregorius grande mysterium, & hoc tale. Hæc Dei mens est (si eam scire præopres) ut omnes nervos suos propheta intendat, & curas, ut in eo latere depingat civitatem Hierusalem; later hic, cor est humanum ex luto. Hoc autem à propheta suo & prædicatore vult Deus, ut in eo depingat civitatem caelestem. Hoc tibi commune est pro-urbium, quo declaras te quidquam feruere, ut amare, eiusque flagrare desiderio, ut dicas; hæc mihi cordi insculptum gero. Quid non rerum terrenarum cordi tuo insculptum geris & in visceratum? Quid non pecuniæ cordi tuo defers insculptum auri stitentiæ? Et tu, quos honores defers ac dignitates, insolentissimè; Tu quoque animæ tuæ; alterius venustatem, impurissime? Quàm profundè insculpta & distinctè cœlata puellæ gratia, faciei venustas, & decor, ut in eam totus transformatus videaris. Hoc Deus mandat, ut hæc cœlaturæ expungantur, & cœlestem expoliamus Hierusalem, eius gloriam, maiestatem, divitias, ut hæc sint, quæ tuis geras insculpta medullis, visceribus.

visceribus & cordi. Hoc opus exors sumus primo die Quadragesimæ, & divini verbi celo, jam aliquas deduximus lineas. Prepara igitur animam tuam, & scito, quo die hoc fuerit, ad proclium te accingas oportet, & cum primum in corde tuo sedem fixerit cœlestis Hierusalem, & eò oculos tuos sursum erexeris, te ad hoc disponeris, ut sit cor tuum velut cœlestis quædam Hierusalem, quam Deus inhabitet, illico totus in te confluet exercitus infernalis, circumdabit te per gyrum, eundem movebit bellum, omnia sua contra te diriget jacula, torquetur spicula, tentationes grauioribus & fortiores: nosti enim, inquit D. Gregorius non posse mentiri eum, qui dixit, *Fili accedens ad seruitutem Dei, sit in iustitia & timore, & prepara animam tuam ad tentationem.* Moyses ut animus amara cœlestia caperet, mox ut ad visionem pacis intima, tota se intentione collegerit, antiquus ille adversarius, qui de celo lapsus est, invidet & insidiari amplius cupit, & acrioribus tentatione admo-

D. G. 1.

E. 1. 1.

Rom. 3. in

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

E. 1. 1.

conspicit. Furor hic, & pertinax eos perse-
quendi voluntas, tanto grauius in eius animo
crescebat, quanto in Israelitis desiderium
eius se imperio subtrahendi, & se vitæ libe-
randi, atque in terram promissionis proficien-
di. Proinde dum eos vidit ad vltimum resolu-
tionis peruenisse terminum, de facto iam eius
regionibus & potestate excedendi: ipse quoque
contra eos ad vltimum furoris, & persecu-
tionis peruenit terminum: quare dum eos vi-
det iam proficiscentes, & toto eius imperio,
dominio & regno excedentes, totius in petrii
duces collegit, & potentissimos Principes, quos
Moyses vocat *Electos Principes* omnes, qui ad
bella possent procedere, coadunauit, ex quibus
omnium quos vidit *Egyptus*, numerosissimi
conflauit exercitum. *Iunxit curruum suum,*
& omnem populum suum assumpsit secum: tulitque
*sexcentos equos electos & quidquid in Egypto cor-
ruum fuit, & aures totius exorientis.* Addit Iose-
phus, Quod vltro grandem multitudinem cur-
ruum falcatorum, traxit exercitum septem
millium equitum, & ducentorum millium
pedum.

Exod. 1. 6.

Exod. 1. 4. 6.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

L. 2. 1. 1.

Et mihi videtur, ait, & ante illum aduerte-
rat Orig. hoc quod nobis Deus proponit, modo
quodam mortuo depictum in latere Ezechielis,
idipsum olim per Moysen in filiis Israel ad vi-
vam expresserat: Pharaon saeuissimus filios
Israel dura oppresserat seruitute pro mala sibi
innata voluntate, interea dum illi seruiunt, nec
aliud cogitant, quam lutum & lateres, adifi-
candis Pharaonis beneplacito ciuitatibus:
nullam eis mouet quaestionem, comiter illos
excipit. Sed eo ipso momento, quo Moyses
corum cordibus promissæ terræ in sculpsit ima-
ginem, eo tendendi accendit desiderium, E-
gyptiaca se nitute discedendi propositum: ecce
tibi, contra illos armatus Pharaon, furit ut leo,
tamque graues illis mouet persecutiones, ut
miseri Israelitæ ad Moysen & Aaron queruli
protestentur: *Videat Dominus & iudicet, quia
facere fecistis odorem nostram curam Pharaone, &
seruis eius, & praebuistis ei gladium ut occidat nos.*
Vulgaris est phraasis, ut exponas, quantoperdè
aliquem exhorreas, dicere: *sciet mihi: dixe-
runt ergo: Deus tibi parcat, in pace viuēba-
mus læti cum Pharaone, & ipsa hora, qua no-
bis persuasisti egressum de eius seruitute, &
terra, in nos iratus insurrexit, & in tali nos vi-
dere desiderio, erat ei ministrare gladium, quo
nos persequatur, hoc eum excitauit, ut nos tam
crudeli bello laeciferet, quali nos oppressos
ingemisimus, & turbaret, ut turbatos esse*

4

Epist. 1. 2. 6.

ad Dam.

2. ad Tim.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

2. 2. 6.

204
 ex Egypto, & itinere versus terram promissionis capessendo?
 Mellissius Bernard. prosequitur hanc historiam, ex ea deducens, demonem tunc nos grauioribus virgere tentationibus, quando percipit nos maiori diligentia Dei seruitio mancipari. Quotidianis discimus experimentis, tentari acrius a concupiscentia carnis, & urgeri grauius in operibus luxu, qui Pharaonis imperium effugere molimur. Idem aduertit Cassian. Sanctissimos illos Monachos solitudinis incolas per experientiam didicisse, maiores Satanarum tentationes virgere tempore Quadragesimae, & ea incipiente pariter incipere virgere tentationes. Hoc habemus ex D. Gregorio.
 24. Cum vox diuina cor humanum illustrat, mox a diabolo insurgunt tentamenta, ut plus tentationibus se urgeri sentiat, quam dum lucis in eterna radiis non videbat. Alludit verbo Iob: per quam viam spargitur lux: & hoc ipsum expendit Origen. Dum Moyses & Aaron populo student persuadere egressum de Egypto, ad quem eos Deus miserat, incipit Pharaon crudelius eos tractare. Et ipse Moyses ad Dominum dicit, Ex quo locutus sum cum Pharaone, afflixit populum tuum. Certum est enim, quod antequam sermo Dei audiretur, antequam predicatio diuina nescatur, non est tribulatio, non est tentatio: quia nisi lucinet tuba, non committitur bellum: vbi vero signum belli tuba praedicationis est. unde, ibi inquit, surgit afflictio, ibi omnis tribulationum pugna consurgit.
 25. Prodit Ecclesia, mandans praedicatoribus: Canite tuba in Sion. Adest diabolus, qui bella suscitaret, & tentationibus aggrediauit.
 26. Nihilominus; Ita velut Moyses & Aaron: (ait Origen) Sicut ante ante Pharaonem. Hoc stare, significat constantem esse. Stabat mater. Sicut ergo dicit Apostolus, & nolite uerum iugo seruitutis inbarere. Iterum dicit in quo stamus & gloriamur, in spe gloria filiorum Dei.
 27. Constantem pedem figito, & cum Moyses, te victoria potiturum gaudebis, ne similis efficiaris, qui ait: Mei autem pene moti sunt pedes, & paulo minus effusi sunt gressus mei.
 28. Prosequitur Origenes. Stamus autem confidenter, si Dominum deprecemur, ut statuat pedes nostros super peccatum, ne nobis illud euernat, quod idem propheta dicit: Mei autem pene moti sunt pedes; stamus ergo ante Pharaonem, id est, obistamus ei in certamine, sicut & Petrus Apostolus dicit: Cur resistit fortis in fide. Sed ut &

Paulus nihilominus dicit: stete in fide & uirtute agite. (Sicut sibi mutuo duo occurrunt Apostoli.) Si enim fortiter steterimus, conquiescit illud quod orabat Paulus pro discipulis dicens. Quia Deus conteret Satanam sub pedibus uestris velociter. Quanto enim constantius & fortiter steterimus, tanto infirmior, & invalidior erit Pharaon. Si autem nos ueluti infirmi caperimus esse, uel dubij: ille aduersum nos validior, & constantior fiet. Et uere illud implebitur in nobis, in quo Moyses dedit figuram. Cum enim ipse eleuaret manum, vincebatur Amalec, si uero lassus deiceret, & brachia infirma deponeret, inualecebat Amalec. Ita ergo & nos in uirtute crucis Christi extollamus brachium, & eleuemus in oratione sanctus manus in omni loco, sine ira, & disceptatione, ut Dominum mereamur auxilium. Hoc idem narrant Iacobus Apostolus cohortatur dicens: Resistite autem diabolo, & fugiet a uobis. Agamus ergo omni fide, ut non solum fugiat a nobis, sed & conteratur Satanus sub pedibus nostris, sicut & Pharaon demersus est in mare, & in profundo abyssi extinctus. In lachrymarum & penitentiae pelago nostri demerguntur inimici. Contribulasti capita dyabolorum in aquis. Expendit D. Augustinus. Quod Amalec arma intulerit Israeli, postquam illi Deus hoc praestitit beneficium, ut aquam de petra educeret, ut eo deuinctus ex toto corde se ad Deum conuerteret, & in tanti miraculi recognitionem ei sedulo deseruiret. Illico dum se aqua hauri lauat, dum eam bibunt, dum tanti benefici experiantur commodum, quod illis Deus miraculo concesserat, ut se Deo minimè conficerent, ex ea obligatione, ad quam eos obstrinxerat, ait Spiritus sanctus quod: Pugnat Amalec, in illos Amalec bellum mouit, ut in sui iam defensione occupati, Dei obsequio obliuiscerentur, & nequaquam ei deseruirent.
 Respondes, te nullas sentire tentationes, nec vllum contra te motum, & barbarum sonar: multis de illis agere. Et qua ratione sentias praehium & Satanarum tentationes, si te subditum habeat, & eius uoluntati per omnia obediens, nec aliud mente uoluas, quam Aegypti lutum? Et quidem, ne metuas, quod auceps tumultum excitabit contra passerculos, ad ramos conuolantes, ubi suas habeat uigulas & laqueos, nec cuniculos terrebit, ad retia, ad laqueos concurrentes, si uero ab illis deficiat,

Quæ tales sunt? clare vidit illos, qui dicebat. *Multiplicati sunt super capillos capiti mei.* Tot sunt, ut aliqui censuerint Sancti, quod aliquando, dum inter nos ambulat ad prædam, ipsos atamos excedunt, quos in solis radiis certissimos volitantes. Quid cogitas (quærit D. Chrysof.) quod diabolus magnus ille pyræta insequatur vilem animæ tuæ nauiculam, quæ fluctibus innatat, velut suber leuissimum. Quam tuæ passionis agitatur ventus quocumque placuerit? Quid ad eum pertinet illa, quam cernit omni bono vacuum, sine charitatis auro, sine deuotionis argento, sine bonorum operum tapetibus, aut linteis? quid te curat, qui nescis, quid sit perfectum celebrare ieiunium, nec unquam unum sensisti lectum discipulorum, nec vnam facis confessionem integra contritione ornatam, nec vnam debita dispositione communionem, ita ut tuorum desideriorum ventus, & vanis tuarum voluptatum fluctibus susque deque agiteris? Quem vero videt virum sanctum, ut nauicem pulcherrimam, mille piorum desideriorum aplustris ornatam, ex portu orationis soluentem, Dei amore feruentem, proximi charitatis, mortificatione, penitentia, vitæ asperitate, preciosis virtutum linteis, & tapetibus Dei digito elaboratis præsecundam, hæc nanis est, in quam concurrere præterdit, adiuuere vult machinas ei, quem cernit de pacato altaris littore prodeuntem, diuitem & pulchrum: cuius merces sint, electorum frumentum, reliquiarum factus Sanctissimi Sacramenti; hunc procurat euincere, contra hanc suas omnes dirigit vires & adhibet astus pyræta sæuissimus. Interim, dum Magdalena nauigat, ut couulsa nauicula, per ciuitatis vicus in plateas, sine clauo sine re aliqua bona, nullus eam persequitur. Porro quando ad ditissimas Christi pedum Indias appulit, illicque animam suam cælestibus impleuit thesauris, videbis, quod continuo totus in eam mundus conspiret. Murmurat Pharisæus, contra illam ut leo rugit proditor Iudas, & millei cacodæmones se opponunt, ut eam sibi subiciant. Sicque intelligo, quod sacri narrant Euangelistæ, quod quando mulier hæc piissima operi illo percelebri intendebat, preciosum vnguentum effundebat, quo Christi caput vngebat & pedes, secundam vice, sex diebus ante eius passionem; Refert D. Marcus. *Erant ibi quidam indigne ferentes &c. & fremebant in eam.* Dubium est, qui fuerint isti. Aliqui volunt, fuisse ex Apostolis & discipulis Magdalenam, quibus videbatur, sumptus hos esse

Marc. 14.

II.

Qui sunt qui murmurant in Magdalenam,

superfluos, quos mulier faciebat in Christi obsequium, qui ab omni re simili prorsus erat alienus; & sic declarat D. Mathæus, qui hanc referens historiam, specifico dicit. *Videntes discipuli indignati sunt dicentes, ut quid perditio hæc?*

Nihilominus, verius crediderim; quod ex illis discipulis, solus fuerit Iudas, qui hoc opus indigne tulerit, ille contra eam ut furens leo infremuerit, Ita sentiunt D. Hieron. & D. Aug. & ita expresse indicat D. Ioannes, qui narrans hanc historiam, solum Iudam nominat indignandum & contra eam intentionem. Si igitur ille solus fuerit indignatus, quod Iudas, quod D. Hieron. dicit, quod Iudas idem adu. d., qui ut leones dentibus frenabant? Diuus Hieron. & Diuus Augu. inquit: Diuus Matth. & D. Marc. poli se numerum pluralem pro singulari: phrasi valde communi in S. scriptura. Tamen ex modo, quo D. Chrysof. locum, huic similem, explicat, deduco aliam rationem, & aio: quod indubie Diuus Marcus proposuerit sibi mille demonum legiones, Iudam circum voltantes, & hos omnes rugientes leones, conspirantes, & dentes exacuentes, contra hanc mulierem, quam diripere, & exspoliare tentabant cum eum res ita se haberet, ut dum mulier esset infamis in ciuitate peccatrix, eam quamquam sicerent, nullus contra eam moueretur; modo vero, dum eam conspiciunt, nauim opulentam, auro charitatis onustam, ipso Arabico puriori, ac lapidibus virtutum preciosissimis, Dei obsequio destinatam, eam occupare & subire contendunt. Et contra tales animas furit Satan, & eo ipso casu, quo præclara gestis opera in Christi honorem exhibere, contra te, collimabit, & omnia sua tormenta, machinas & astus excirabit.

Ob eam rationem D. Hieron. exhortans si. D. Hissiam suam spiritualem Eustochium, quæ sui sollicita viuere, valde subtiliter discurret, dicit: *Salua S. Scriptura allegans, sic ait. Aduersarius noster diabolus, tanquam leo rugiens aliquem deuorare quærens, circummit &c. Non quarit diabolus homines iustos, non eos qui fors sunt. & quorum carnes Rex Assyriorum in olla succendit. De Ecclesia Christi rapere festinat. Etsi eius secundum Habacuc, electa sunt, sed subvertere cupit, & deuorato Iuda, ad cribrandos Apostolos experit potestatem, &c.)* Hinc perspicua tibi erit psalmographi oratio ad Deum. *Custodia animam meam: quoniam sanctus sum. An non Dei custodia magis indiget peccator?*

peccator, & eius gratia est ei multo magis necessaria, utique qui maiori sit expositus periculo? falleris: Nauicula vilis, verusta, vacua, qua indiget custodia? quæ autem diuitis turrida, hæc opus habet, ut ei sedulo inuigilent. Insuper & hæc ob causam clamabat Apollolus, loquens iustis, *Euigilate iusti, & nolite peccare.* An noui satius peccatores hortaretur, ut sibi inuigilent, peccatores inquam, qui peccatorum somno conquiescunt, quos loel propheta his uocibus excitabat. *Expergi seimini ebrii.* Nequaquam; Sed iustos moneo, ut vigilent, ut attendant; diabolus enim in illos iras acuit, illos studet euincere, delicere, superare. hoc enim de illo fatum Deus: *Caput eius in manibus piscatorum,* quem locum cum aliis explicauimus quocirca, qui Dei famulatum præcedis eipso ad arma conclamasti, ad arma contra Satan, ad arma contra cunctam diuis potentiam; & continuo super te decider tentationum imber grauissimus, ita ut etiam Christus, mox, ut baptizatus fuit, & in desertum ad eunium secesserit, cum contra se armatum venire senserit, præcutis configendi iaculis instructum & tribus iisdemque variis tentationibus una post alteram repetitis infestum, quid tibi non faciet? quas non struet insidias quas non machinas adhibebit?

§. 3. *Congreditur, Christus, vera Aquila cum serpente, ut eum nobis confringat, proinde eius victoria nostra est, & modo eum sancti non timent.*

Porro te iam grauitate cerno conterritum, dum ais: si dum Deo seruire propono, & uiam caelum uersus ingredior, Satan omnes suas vires, & tormenta in me collimabit, quid habeo remedi? Manifestum est, suas meis longe esse superiores, quauo sunt Elephantis, respectu parua musca. Ipse Deus, qui eum optime nouit, utique eius creator, huic ueritati manu sua subscripsit. *Non est potestas super terram qua comparetur ei.* Hinc ei, teste Deo, tanta nascitur superbia, ut eum eundem timeant, ipse uero neminem, *Facit uesset, ut nullum timeret.* Cum hoc ita sit, iam me prostratum reputo, si cunctas contra me vires suas exerat. Benedictus Deus, qui noscam hoc opere confortat imbecillitatem, dum in arenam prodit: hoc enim totum nobis conducit. Quærit D. Thom. An consuetudo fuerit Christum a diabolo tentari?

& responder, quod sic, idque multis de causis. Prima, ut illum deuinceret, vires eius confringeret, & eum nobis imbecillum prosterneret, ut nos facili negotio eum superemus. niens fuit Hanc rationem dederunt D. Aug. & D. Gregor. Ch. stum & D. Ioannes Damascen. Hanc spiritum prophetico designat Iob. cui probe nota erat huius a 177. 6. vires inimici. Aduertit D. Gregor. quod uerba hæc Iob e, quæ paulo superius exposuimus, 90. licet uulgata lectio habeat in plurali: *Qui parati sunt suscitara Lemathan.* Alii legunt in singulari. *Qui habet magnum carum opprimere.* sicut legunt D. Ambros. & D. Hieron. Et isti fide ortho- tres opinantur, prophetica esse hæc uerba, quæ do. cap. 20 declarant id quod Christus esset acturus. Patet d. L. 4. 10. omnibus; nomen Lemathan, seu magni draconis, seu immanis bestiae, idem esse, quo Deus e Iob. 3. 8. ipse loquendo cum Iob descripsit eademo. L. 4. in Lu. nem; Videbat uir hic simplex ac rectus huius L. 2. contra iniuncti stupendas vires, & neminem qui ei resistere, quodque omnes eum eo manus conferere recularent, eius longe superiores vires formidantes. Bene est (ait) ueniet quondam, qui sibi referuauit, eum superare, & ad tales redigere angustias, ut eum confringat, pedibusque conterat. *Qui habet opprimere magnum carum* Hoc hodie Christus impleuit. Prius enim omnes hunc timebant aduersarium; eo quod vires eius integræ vigereat & solida: attamen adest Christus, cum illo decerit, potentia eius ossa comminuit, & deiecit; uelut si leoni omnes contunderentur dentes, & molares eruerentur, & ungues dissecarentur. Ita ut egerit Christus, imitar Imperialis Aquile, impleus id quod præcinerat Moyses. *Sicut Aquila prouocans ad uolandum pullos suos.* Gerit Aquila teste D. Ambros. odium immortale contra Dracones & serpentes. *Aus ista inimica serpentum* est. Addunt Philosophi, quod primum omnium pullos suos edoceat, exhorretet Dracones, & cum eis preliari; quia uero illi tenelli sunt & imbecilles, ipsi uero fortes & graues, hoc agit, primum cum Dracone congreditur, & unguibus ac rostris totum discepit. *Obuincit uostro,* (ait D. Ambros.) *& armatus quasi quibusdam telis, pedibus suis lacerat ac dinellit.* & c. Et iam uiribus delecturum, pullos suis offert, quod nolite pauere, non est enim cur timeatis, cum prostratum & diuulsam habeatis inimicum.

Hoc egit Christus: Confluxit cum tortuoso illo serpente, totum diuulsit ossa comminuit, motes excoxit, & modo nobis ait. *Eia pulli mei,*

I. M. 187.
19.

Luc. 10. *Ecco dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem potestatem inimici. & nihil vobis nocebit. Perpende diligenter, quæ tibi potestas remanserit. Ecco dedi vobis super omnem potestatem inimici, super omnes vires, machinationes, tentamenta, & astus serpentis infernalis, sic ut ultra nocere vobis nequeat prout ore proprio confessus est Divo Antonio, Narrat D. Ahabasem pro more habuisse sepe scipius Monachos suos animare, ne timerent diabolum, & ad hoc eis retulit, quod nocte quadam Monasterii fores pulsarentur. Egredietur vir Sanctus, & ecce homo quidam portentosus instat Gigantis a quo sic quaerit, quis tu? Respondet, sum ego diabolus. Quid igitur hic quaeris o proditor? Adsum, ut apud te de monachis tuis querelas exponam, & de omnibus Christicolis in us enim, quæ illis sinistre succedunt, statim maledicunt mihi, Maledictus, pereat diabolus. Et id quidem iure optimo, ait D. Antonius: ad nihil enim aliud in cœdis, quam illos persequi, nocere, confundere. Ego ne, inquit daemon? Hoc scias, velim, Antoni: illi ipsi sunt, qui hæc mala moluntur; me etenim Christus tam imbecillum & infirmum contempsit, ut facillimo negotio, statu vno velut paleam, me in fugam queant compellere. Et addit Sanctus, quod ad hoc adduxerit; non legisti illud psalmi: *Inimici defecerunt frumina in sinem, & ciuitates eorum destruxisti?**

In vita S. Antonij.

1. p. 7. Finaliter obriguerunt acies gladio diabolici, ciuitates eius destructæ, ademptum imperium, finis Christus est, de quo D. Pau. *Finis legis Christus*, Petra fortissima Christus, acutissimus sit licet gladius, si illo petram percussisset, omnis eius obstupesceret acies. Ita hodie demonibus contigit percussit Christum durissimam petram, gladii fortissimi sui malitia & astutia ictu, sed hinc adeo omnis eius acies obrigit, ut nihil sit cur eum amodo timeamus. Hinc collige hanc Christi victoriam in nostrum cessisse emolumentum. *Tentatus est Dominus, & superauit*, (ait D. Ioannes Damascen.) *ut nobis victoriam compararet, naturaque nostra frangendi aduersarium vim tribueret.*

D. Ioann. Damascen.

Ser. 107. de temp.

Extollit summis laudibus D. Augu. toti orbis notissimam victoriam, qua imberbis David de gigante Goliath gloriosus triumphauit, circa quam multa suo calamo digna expendit, & inter illa, hoc in rem nostram; quod licet David obtinuerit victoriam, gigantisque superbiam deiecerit: Dei tamen populus maximam ex ea habuerit utilitatem, & non tam cessit in bene-

ficiu victoris David, quam Israelitarum. Plus quam vatiano odio inter se decetabant multo effulo utrimque sanguine Israelitæ & Philisthæi, hi tamen Israelitas adeo deiecerant ut eorum minime terrorem incuteret maxime barbato validissimoque Israelitæ.

Philisthæi, dum prætendunt de facili superiores Israelitis euadere, eorumque terris dominari, miserunt illis literas ad duellum prouocatorias, ut ipsi ex sua, illi ex altera parte quempiam eligerent ad singulare certamen, & amorum exercitus victoriam committeret ei quem vnaquæque pars eligeret in competitorum. Elegere Philisthæi Gigantem Goliath, Israelite Davidem, erant ambo robustissimi pugnatōres. Erat Goliath: *Vir bellator ad adulescentiam sua* Viribus magnus, ac superbia maior, præclaris tota victoris, tam ubique celebris præliator, ut ad eius solius adspæctum omnes Israelitarum castra verterent turbæ legionis: *Omnes Israelitæ cum vidissent virum, fugerunt a facie eius*. Porro si fortis Goliath, ignauus non est David, qui manus habeat, ad dilacerandos ursos confectas, & ad discerpandos leones, ut agriculos robustissima brachia Prodeunt in campum hi duo inuidissimi bellorum Duces, spectant utrimque exercitus: utrorumque enim inter est, & pari flagrat utraque pars victoriæ desiderio. Manus conferunt duo hi Capitanei, at David Gigantem prostravit. & auertit superbo caput.

Vidisti fugitiuos Philisthæos, arma proice re, in apertam se dare fugam, deuictos; Israelitas vero triumphantes, victores, & sicut illi vecordes & imbecilles despiciuntur, ita hi generosi & fortissimi censentur, ut eorum minor validissimum fugaret Philisthæum. *Videntes Philisthæi quod moriens esset fortissimus eorum, fugerunt, & confurgerunt viri Israel & Iuda vociferati sunt, & percussit sunt Philisthæos &c.* Ita ut, licet hanc David retulerit victoriam, beneficium tamen in omnium Israelitarum, cesserit emolumentum; ita breuiter D. Ambros. *Vniuersæque fortitudo, facta est vniuersorum victoria.*

Grauisima inter se diabolus & homo lite altercabatur, & hominis negotium adeo vitibus destituebatur & demisso (ut aiunt) firmate in infernum ad hanc monomachiam supremum quemque perterret. (a) Causa hæc ad duos daemones reuocatur, scilicet ex utraque parte vnum Elegit a & Diuus Chrysost. b qui ab eo vocatur, c & Diuus Hieronim. d qui credit cum dem

dem illum fuisse, qui patres nostros in paradiso prostravit, & à Christo dicitur, *Princeps huius mundi.* Et e Caput domus impietatis, & malorum congregationis, de quibus egimus. f Pro parte hominis, offert Deus filium suum factum hominem, Christum: g *Quia in hoc apparuit filius Dei, ut dissolvat opera diaboli.* Strenuissimi duces, & magnarum virum Imperatores. Quia sit magna potentia diaboli, veterani militis, ambigit nemo: qui abhinc sex mille annis continuis occupatur praeliis, inquit D. Cypria h in tantam elatus, ob tam frequentes & decantatissimas victorias, superbiat, ut de eo dicat Deus: *Ipsi de Regibus triumphabit, & tyranum ridiculi eius erunt: ipse super omnem munitionem ridebit.* Porro hinc, non cedit Christus, ipsa Dei fortitudo, & hoc cum nomine & titulo celebrat patris eius David; *Dominus fortis & potens, Dominus potens in praelio.* Hodie in stadium conuolunt, manus conferunt, non semel, sed tertio, aut in omnibus denictus, repullus confunditur Satan, vires eius contrite, humiliata superbia, quo nolens volens arena cedit iuglorios, in fugam præcepit ruit, iunctis sibi cunctis hostibus inferni, qui misseni ad spectaculum conuolarant adeo conterriti, & confusi, vt de eis hic dicere liceat: *Tunc conuulsati sunt Principes Edom, robustus Moab obtinuit tremor, obrigueuerunt omnes habitatores Chanann.* Hilares exultant homines illustrius victoria decorati.

10 D. Augusti, declarans, hæc verba; *Dum mania: ut cor mium &c.* ait *Vita nostra in hac perergrinatione non potest esse sine tentatione: quia proferus noster per tentationem vestram fit, nec potest aliqua coronari, nisi vicerit, nec potest vincere, nisi certauerit, nec potest certare, nisi inimicos & tentationes habuerit.* Ob hanc causam voluit Christus tentari, caput nostrum ex quo & nobis, exurgit vnum corpus. Prorsus Christus tentabatur à Diabolo: in Christo enim tu tentabaris, quia Christus de te sibi mortem, de se tibi vitam, de te sibi contumeliam, de se tibi honores, ergo de te sibi tentationem, de se tibi victoriam. Si in illo nos tentati sumus, in illo nos diabolum superamus. Ipse & nos vitam sumus, vnum corpus; hoc quod ipse est, nostrum est, sicut id quod nostrum, ipse est. Ipse hodie victor coronatur, & cum ipse coronetur, totum coronatur corpus; quia quæ capiti imponitur corona, totum exornat corpus. Est que ita hominibus propria ista victoria, vt humiliamus hominucio, validissimum expungat diabolū. Sic rei probauit euentus, ex eo enim die ceperunt demonum quique potentissimi timere *Hieron Lanuza Bapt. de Temp. l.*

pauperulos homunculos, & quos sol vidit despectissimos & omnium abiectissimos, & ad diaboli ineptissimos debellationem, pauperes piscatores, quos Christus in sui conscripsit societatem, quibus ita se subdebant humiles, vt sine furo illis dicere liceret: *Domine, etiam demonia in nomine tuo subiciuntur nobis.* Opinor Christum in se compeisse, quod strenuus iux Iosue quondam egerat quem etiam suo nomine præcarrebas, teste D Hier. Non serenda tuebant viles illi quondam Chananei superbia, quos summopere formidabant Israelitæ, se respectu illorum non nisi locustas reputantes. *Vidimus munita de genere giganteo, quibus comparati, quasi locustæ videbamur.* Congreditur cum illis Iosue, quos adeo prostravit, & subiecit, ut populo suo lætus præceperit: *Ponite pedes vestros super colla Regum ishorum q.d. calcate illos, superponite pedes vestros, in infimam partem corporis, capitibus eorum, supremæ corporis partii.* Et de facto fecerunt, & pedibus suis ceruices eorum protruerunt: quibus ait Iosue, *Nolite timere, nec pauentis, sic faciet Dominus cum vobis hostibus vestris.* q.d. Hoc nihil aliud est, quam quoddam victorie contra hos inimicos præludium: confidite, aquod breui ceteros omnes pedibus vestris prostratos, deuictosque conspicietis. Siquidem hæc Christi victoria præludium quoddam fuerit, istius supremæ & illustrissimæ, quam in stadio Caluarie per Crucem suam erat reportaturus, de integerrimo Ditis inferni exercitu: vbi omnes & confudit, & deiecit, & denicit, palam de illis agens triumphum in fementipso, teste Apostolo: & post dicemus. Modo vero hodie adeo confregit inimicum, vt illum tu valeas, hominucio infirme & tu debilis mulier, pedibus tuis prostratum contemnere, calcare, intridere, ipsum & omnes ei adhaerentes, & ipsum, qui plusquam Iosue est audire dicentem te adhortantem: *Nolite timere, nec pauentis &c.* *Ponite pedes vestros super colla Regum ishorum.*

Hinc habemus, & letamur, quod amodo illum non timeant Sancti, e contra vero detideant, non vnum, sed omnes infernales phalanges, & exultatione, scommate & contemptu provocent omnes, vt omnes provocabat Diuus Paulus, & nominatim triumphator illorum D. Antonius, de quo D. Athanas. in vita eius, refert: quod dum innumerâs cernebat hostium turmas; in suum interitum conspirantes, omnes ad pugnam excitauit, eos vt viles, vctores, deiectos insimulans: qui Monachis diceret: *foleret. Microdus frater persubiecit Satanam proterus.*

III. Diaboli ex Christi victoria, confidite, aquod breui ceteros omnes pedibus vestris prostratos, deuictosque conspicietis. Siquidem hæc Christi victoria præludium quoddam fuerit, istius supremæ & illustrissimæ, quam in stadio Caluarie per Crucem suam erat reportaturus, de integerrimo Ditis inferni exercitu: vbi omnes & confudit, & deiecit, & denicit, palam de illis agens triumphum in fementipso, teste Apostolo: & post dicemus. Modo vero hodie adeo confregit inimicum, vt illum tu valeas, hominucio infirme & tu debilis mulier, pedibus tuis prostratum contemnere, calcare, intridere, ipsum & omnes ei adhaerentes, & ipsum, qui plusquam Iosue est audire dicentem te adhortantem: *Nolite timere, nec pauentis &c.* *Ponite pedes vestros super colla Regum ishorum.*

D. Anto.

vigilias; orationes; ieiunia; voluntariam pauper-
 satem; misericordiam; humilitatem; maxime ve-
 ro a dentem in Christum amorem; cuius unico San-
 ctissimo crucis signo debilitatus aufugit. Hoc vero
 nos maxime solatur, quod de hoc testatur S. Ma-
 ter Tereſia, quæ huius consideratione, per Dei
 gratiam, tantum super omnes dæmones obti-
 nuit dominium; ut (inquit) illos non plures fa-
 siam, quam muscas, mihi tam exordes videan-
 tur, ut dum vident me illos floci pendere, vi-
 res omnes perdant. Illos Christus Dux strenuus
 adeo humiliavit, & confregit: ut sumpto ma-
 nibus crucis vexillo: non abhorrerem (inquit
 illa) illos brachiis meis constringere, nam mihi
 factu per facile est illos crucis signo, cunctos
 superare: unde & illos prouocans ait: Venite
 modo cuncti, quia cum sum Christi ancilla, cun-
 ctos pedibus prostratos decido, experiri volo,
 quibus viribus polleatis. Concludit tandem ver-
 bis eo dictis a. umine, quo ut plurimum, con-
 fuerat. Hos ego terrores non capio, dæmo-
 num, demonum, cum & nobis dicere liceat,
 Deus, Deus, & eis timorem incutere. Quid
 hoc? Hoc sine dubio est; quod ego plus time-
 am illos, qui adeo timent diabolum, quam ip-
 sum diabolum. Ad rem narrat ipsa S. Mater
 h. storias lectu dignas, qua ratione guttula a-
 qua benedictæ tugauerit diabolum, qui eam
 diuexabat, & alios multos illorum, conformi-
 ter ei quod ipse mihi narrauit, qui præſens ad-
 fuit morti piissimi P. Magistri F. Ioannis Mi-
 con Conuenus mei. Prædicatorum Valentis, de
 cuius beatificatione processus instruitur, qui
 dum extremo luctaretur spirito, vidit dæmo-
 nem ex una cellulæ parte, quasi iocantem & ir-
 ridentem, & religioso cuidam ait: vicius illam
 partem aquam disperge te benedictam, qua di-
 sperſa, illis illudere capit, oculis in illam
 semper partem contortis inquit: O vercor-
 des, ignaui, quos una aqua benedictæ guttu-
 la terret, & in fugam compellit. An dati pos-
 ſit imbecillior inimicus, aut qui minus debeat
 formidari? Hæc igitur, o Christiane, adverte,
 te contra, iam subiectum & prostratum de cetero
 inimicum, proinde grauissimam tibi iniuri macu-
 lam, si te ab illo vinci pñſillimem patiaris.
 Non tanti sunt momenti prostrauisse Dauidem,
 Samsonem, Salomonem, quinimo & ipsum A-
 dam, in super tot strenuos & fortissimos Du-
 ces: erat enim tunc virtus eius ac potentia ve-
 getior, infractor, petulantior, Modo vero vi-
 cesus Christus confregit. Iam canis rabidus,
 nex gemit, ut ait D. Aug. jam leo

regens caueat inclusus latrare potest, mordere
 non potest ut nobis describit D. Ioannes quem
 supremus Dux noster vinxit: Apprehendit dra-
 conem, serpentem antiquum, qui est diabolus, & sa-
 tanas, & ligauit eum. Quid ligatum times canem
 quid leonem formidas catenatum? Etiam huic
 pueruli insultant, dum sic reuinctum conspi-
 ciunt.

§. 4. Ductus est. Ad tentationes ductus est
 Christus donis Spiritus S. cuius opera omni-
 bus sunt rationibus superiora, in xta Theo-
 logia disciplinam.

Aliam proponit nobis rationem D. Tho-
 mas Cur. Christus in arenam descendit cum
 aduersario nostro, quasi præſentibus no-
 bis, voluerit: & hæc illa est, ut suo nos exem-
 plo & imitatione instrueret, cum eo digladiari,
 & modum doceret, quo illum debellemus. Hanc
 rationem dedit D. Aug. ubi hoc subtiliter ad-
 uertit. Duabus nobis fauet manibus Christus:
 una, ut Redemptor, altera ut Præceptor: hæc e-
 nim duo officia in salutem nostram sibi assump-
 ſit. Ut Redemptor, de potesta te nos eripuit
 scruillimi huius tyranni, cum subiiciendo, & vi-
 res eius confringendo, & nobis suas contribuendo,
 ut per illas nostræ sint viribus totius inferni
 superiores. Et ut Præceptor nos instruit, nobis
 videntibus decertans: quasi nobis dicat: Quod
 me videris facere, cito facere, hæc verba sunt Ge-
 deonis ad milites suos quodam stratagemate D. Aug.
 hostes suos Madianitas decerentis. Christus, ait
 Diuus Angust. Diaboli se tantanquam præbuit, ut
 ad superandas tentationes eius, mediator esset, a Him,
 non solum per adutorium, verum etiam per 13. in
 exemplum. Huius ratio est, quam assignant D. Chry-
 solomus, a D. Ambrosius, b D. Leo Papa c & o-
 pinatur D. Tho. & eam esse quam legimus apud
 D. Pau. e Tentatum per omnia, pro similitudine ab-
 que peccato, q. d. quod omnia tentationum gene-
 ra sufferre dignatus sit, ut in omnibus nobis da-
 ret sui ipsius exemplum, & ex eo eas superare dil-
 ceremus. Tentari sepe misit, (inquit) Vi hominem e
 quem gerebat ad nostra imitationis temperant
 exemplum. Diuina sunt hæc verba, quæ multa a
 indigent declaratione ait D. Au. Proinde quid
 quid hoc in conflictu ab eo peractum videmus, c. r.
 ait Diuus Cypria. totum nobis est instructio, b
 ut eam addicamus superare, Voluit Sapiencia Desiderio
 erudiendos informans exemplo, & in xta tentan. n. r.
 in, proponere documenta.

Ser. 167
 de r

Voluit

Voluit Christus per omnia tentari, ut ait Apollolus nobis ad exemplum & eruditionem. Est etenim vera illa arbor, cui omnes affilari debent iusti. Et de illo, qui arbor est, dicit David. *Erit tanquam lignum.* Fuit arbor hæc, eo modo plantata, ut in eam aquarum torrentes inundarent, omnes scilicet tentationes, ut declarat D. Ambrosius: Expendit hic Doctor, David de viro iusto loqui, qui iam nunc in hac vita beatus est: *In spe beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, & in altera beatus erit, in re in possessione.* Hic, inquit, erit tanquam verum lignum plantatum secus decursus aquarum. Quæ arbor est hæc, nisi Christus? Videtur enim tanquam arborem illam in medio Paradisi plantatam. Arborem vitæ, ipse etenim est, quidam vitam mundo, & ob hoc, inquit, Sanctus, D. p. sicut enim Deus, *In medio paradisi.* Primo, ut per eum cuncti instruerentur: qui se cunctis præfecit præceptorem. *Pulchre legitur in medio lignum aliorum quia erat in medio discipulorum.* Ita enim ipse loquitur quando seipsum præbuit discipulis suis humilitatis exemplum: *Ego autem in medio vestrum sum, de quo & Salomon dixit. Lignum vite est omnibus percipientibus eum.* Ad hoc venit, fuit plantatus, ut iustos præterit exemplo, de eo enim quod est, & quod actus est, loquitur David. *Et erit tanquam lignum, quod plantatum est, secus decursus aquarum.* Et ideo illud secus decursus aquarum plantarunt. Dicuntur in Scriptura æque, tentationes, quæ ex rebus terrenis, inquit D. Am. oriuntur. *Sunt aquæ quas nobis prohibet bibere Hieremias, dicens, quid tibi & vix. Egypti, ut bibas aquam turbidam? O quot aquæ abundat vita hæc, quæ decurrunt & arboris impellunt. Sunt aquæ Tyridis, rigantis Assyrios, sunt aquæ Euphratis, rigantis Babyloniæ, sunt aquæ Phisonis rigantis terram Heuila. Et hoc aliis verbis dixit D. Ios. *Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ.* Carnis delicie superbia, & auaritia. Tigris cursu rapidissimus percurrit superbos Assyrios: Euphr. Babyloniæ interluit carnis Phison aquas adducit diuitiarum. Notat D. Amb. id quod notauerat Spiritus S. quod Phison irrigat terram Heuila. *Vbi nascitur aurum, & aurum terra illius optimum est: ibi inuenitur bdelium, & lapis Onychinus.* Non hoc frustra dixit S. Phison, (inquit) significat. *Oru commutatio Merito orille commutatur, ut non tenearne premissorum fides, sed sit in ore solus, ubi est aurum bonum.* Vbi viget & fulget aurum, oris commutatio inuenitur, & cogent te id dicere al-*

lum, quod dixerat nigrum, ut patet in militibus Christi sepulchri custodibus. *Ananias enim (inquit) fidem frangit, nec tenet verborum simplicitatem, ornamenta quoque pretiosa, mentem animumque commutant, ut aliud pectore & aliud in sermone sit.* Plantatus ergo recte dicitur Christus, *secus decursus horum fluminum, non in ipsis decursibus, ut finitimum, non demersum intelligat.* Verumtamen attendas, quæso, quam fortiter decursus aquarum ad arborem allidant: primo enim eum delictis tentat Satanas carnis in articulo necessitatis famis: secundo, superbia, in ipso templi pinnaculo: At omnium grauissima tentatio, diuitiarum fuit, qua d. abolus Christum ad otis commutationem cogere moliebat. *Fuit diuitiarum obiecta tentatio. Cum omnia regna terra ei inimicus offerret, si procideret Dominus eum adoraret.* Verumtamen hæc ita cõgiterunt, ut nobis præterit exemplo & documento, qua ratione eius tentationis illuderemus: eum enim sibi iustus debet proponere. *Si sit sicut lignum plantatum secus decursus aquarum.* Omnia tentationum genera perulit Christus. *Tentatum per omnia inquit Apostolus.* Ac si diceret, inquit D. Amb. *Premissi me tentari omni tentatione.* Et palmographus. *Omnes fluctus tuos mœxisti super me.* Secundum hæc, id nobis incumbit, ut in eum oculos nostros dirigamus, monente nos Isaia. *Erunt oculi tui videntes præceptorem tuum.* Et diligenter attendamus quidquid egerit: hic namq; optime quadrat D. Ios. Greg. sententia, *Omni Christi actio, nostra est instructio.* Quot actiones in hoc opere, tot nobis scribuntur documenta. Consideremus igitur illa, quorum primum sit id: de quo instrumur ex nobis est eo quod ait D. Matth. *Ductus est Iesus a spiritu in exemplar desertum, ut tentaretur.* Baptizatus est, præclarissimus illis circumstantiis, quas delineant Evangelistæ, & statim repletus S. S. ascendit de Iordane, & eodem agebatu spiritu in desertum, ut tentaretur: *Ductus est &c.* Notat D. Chr. modum loquendi, sub quo profundum later mysticum. Non dicit Evangelista, quod inuenit, ut tentaretur: sicut dicitur, quod *Abiit Iesus trans mare Galilee, nec eo venerit, sicut, Venit Iesus in ciuitatem Samariæ.* Nec item quod secesserit in desertum: sicut secessit in partes Tyri & Sidonæ. Sed bene *Ductus est a spiritu &c.* Quasi vi quadam raptus, & actus a spiritu sicut declarat D. Mar. *Expulsi eum spiritus in desertum.* & D. Luc. *Agebatur a spiritu in desertum.* Quæ verba significat, explicatore D. Cyrillo: interiore quendam impulsu, eumq; fortissimum, quo eum Spiritus S. *Ad id impellebat, agebat, rapiebat, expellebat in deser-*

Hom. 29. in Matth. Ioan. 6. 2. Ioan. 4. 5. Matt. 15. 2. Mar. 1. 13. Lib. 2. de gen. 2. 2.

tum quibus verbis nullo modo velim intelligen- dum, interuenisse aliquam violentiam libertatis nostrae destructiuam, sed is significati, quam longe Christus abfuerit, ut ipse eo redderet, cum eo modo expulsi fuerit quo sapius S. S. sanctio- nis vitæ viros impellit, ita ut manente libero ar- bitrio, magis proprie de us dicatur, quod spiri- tu fuerim agitati, quam quod proprio motu eo fecerint, iuxta Apostolicam phrasim; Spiritus

Rom. 8. 14

12

2. 7. 6. 8.

Lib. 2. de

Abra. c. 8.

Sap. 9. 3.

Gen. 6. 9.

III.

Qua sit

differe-

ntia inter

virtutes

& dona.

III.

Boni

sunt duo

genera.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

III.

tare, quæ te cogit, dare unicuique, quod suum est. Fortitudo in irascibili, quæ te in periculis animat; & Temperantia in concupiscibili, quæ te ad ieiunia & mortificationis opera compellit.

Aliud quoque datur bonum, cuius bonitas non desumitur, nec dependet ex regulis rationis, sed ex particulari S. S. impulsu, sicut Samsonem diruere Templum dum se ipsum occidit, ut Philistinos interimeret. Proditre Dauidem adolefcentem, in exercitum ad arma funda & saxi, Gigantem adorsentem, militem veteranum, qui eum ut frustum panis deglutire posse videretur. Proficere mulierem decora facie, velut Iudith, inter dissolutas milium legiones transire, & admittere pernicitatem in eodem cubiculo cum Duce adeo libidinoso Holoferne, qui in eius exarserat concupiscentiam. Seignibus deuorandam iniicere, & manus præuenire tortorum in S. Apollonia; discedere Alexium Roma, desponsatum verbis de presentia, sponsam deserere, non ei communicato rei negotio, cur sic, quo sic &c. Totum hoc bonum erat, cum ut tale nobis proponat Ecclesia & S. Scriptura: verum tamen non dependet eius bonitas ex naturali, seu supernaturali ratione, secundum enim illam, non tantum non esset bonum, sed et malum censura no tandum, sed ex particulari dependet impulsu S. S. qui in suis decretis & actionibus, regulis ordinariis rationis non alligatur. Vt veto quis ad tale bonum ageretur, quod est supra omnem regulam, requiritur inquit D. Thom. dona S. S. quæ nihil aliud sunt, quam qualitates quædam Diuina, quæ animam perficiunt, vt te commoueri & duci sinat, ad tanta bona, quæ omnem rationem & legem excedunt.

Hoc Christus indicare voluit Prin. epi Synagoge Nicodemo, illa tam sublimi Theologia, quæ D. Ioan. deliripitenti tanta est profuocata, ut ad eius primum ingressum, se subincertum magnus ille doctor sacerdotum ait: Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Christus: Spiritus ubi uult spirat, & uocem eius audis, sed nescis unde ueniat, aut quo uadat. Quædã S. S. Græci Patres, sicut notat D. Tho. arbitrii sunt, quod Christus locutus sit ex metaphora uentis, quem dicit spiritum, et communis sensus habet, quem sequitur D. Tho. quod ad litteram loquatur de Spiritu S. cuiusque supernis moribus. Sic intellexerunt D. Athanas. Basill. Gregor. Nazianz. Hieron. August. & Gregor. apud Toletum. primo dicit: Spiritus ubi uult spirat. Inspirat, in cital. mo. In. 3. uet Spiritus Sanctus quem Grog placet: quia ut loquitur D. Gregor. Nazianz. aliquando dicitur uultu, ut præ-

Ad huius expositionem, suppone hanc doctrinam Catholicam, quod præter virtutes acquisitas & infusas, quibus homo operatur bene, sint & dona S. S. quibus mouetur ad opera præclariora, quod doctre disputat D. Tho. Carus ex se gratis est, ob materiam ex qua formatur; & hoc suo pondere facile deorsum currit, at fusu ascendere, difficillimum, ut uero se eo, uel sus mouere possit, necessarium est seum quo rotæ & axes inungantur. Est homo inquit D. Amb. uelut currus, quem potentiarum suarum trahunt rotæ ex se grauissimas: componitur enim ex graui corpore, quod ad una deprimit: Corpus quod corruptum, aggrauat animam. Ac proinde nullo negotio in profunda demergitur: Cuncta cogitatio cordis inuenta, est ad malum omni tempore. At uero, ut ad bonum ascendat, quia hoc sursum est, magnas patitur difficultates, & necessario requiruntur virtutes & Dei dona, quibus potentiarum rotæ inungantur. Ecce eue anima virtutes & dona insudantur. Quæ res: quæ sit differentia inter virtutes & dona? Mpl. a. Ambo mouent hominem ad bonum, sed eius sunt duo genera, & ad utrumlibet potest homo dirigere suas actiones. Vnunt, secundum rationem naturalem animæ nostræ impressam, uel supernaturalem declaratam per Deum in Scripturis aut S. Matrem Ecclesiam; Vt ad hoc bonum tendamus ponuntur; & sunt necessariae virtutes. Fides donam intellectu, quo anima tua erigitur, ut ea credat, quæ nec uidet oculus, nec auris audiuit, nec potuit cor humanum imaginari. Spes in uoluntate tua, qua ascendit anima tua, & caelos penetrat illud, sperans, quod uultu create uires possunt obtinere. Ob hoc ait. D. Paul. usque ad inima ascendere facit: Spem incedentem usque ad interiora uelaminis, hæc se securum reddidit in huius vitæ calamitatibus, ut nauim anchora, sicut anchoram amantem tutam, & firmam. Charitas & ipsa in uoluntate, ut ei det uires, quibus super omnia illud diligit bonum, quod omne superat desiderium. Prudentia intellectu, quæ tibi mediâ suggerit, ad ea quæ agenda occurrunt. Lustitia in uolun-

præterit, & pauperculo opilioni inspirat, vt Amos, qui cum grege sibi commisso montes Theuræ obambulat, Eliam mouet, quem nescias vnde procedentem, similiter & alios propheta. Aliquando impellit ignorantem, & mundi doctissimum creat, vt patet in Apollolis, omittens orbis doctores sapientissimos. Aliquando gratia sua decorat peccatorem cauteriatam habentem conscientiam, vt Latronem, Magdalenam, Saulam, in quibus manifestum est, quod *Vbi vult spirat*. Hoc idem dicit Diuus Paulus: *Hæc omnia operatur*

1 Cor. 12. vult ac idem Spiritus, diuidens singulis vti

111. vult. Nota illud: Pro vult; quod idem

est; quod Christus ait: Vbi vult quod tempore non alligetur, nec loco, nec occasione, nec impulsui, nec ingenio, nec vestræ determinationi: operatur, inspirat, mouet, decernit, vbi vult dicit Christus, Pro vult inquit Apollolis. Vcem eius audis, quia realiter vix

sanctus & hoc Diuino Spiritu motus, semet in se ipso illum impulsus, qui fit quadam libera violentia, quo, licet moueatur, non perdit libertatem, insuper & mouetur, & cum Diuino Paulo, agitur, non tamen violenter. Atamen in casibus particularibus, nec dicere possit homo, nec dare rationem, eius qui eum mouet, nec ob quam causam: Nescis vnde ueniat, aut quò

uoluit.

Sublimis est hæc doctrina, quam nolim accipias, vt credas, impulsus quos sentis, omnes esse à Spiritu sancto nec sub eius prætextu suas inaurare, velis sensualitates, vt aliqui nostri temporis fecerunt: qui in statu Religioso, carnales, la cuique viuabant, fingentes, vel credentes, impulsus uenire de Spiritu sancto qui diabolo vel carne auctore exurgebant, ac proinde cum dubius fluctuas, viros doctos & sanctos consule, quos Deus posuit in Ecclesiis: de quibus in nostris tractatibus. Hinc trahit Diuus Thom. quod ad actus virtutum, propriè homo se ipsum moueat, quia illos ex deliberatione facit, secundum regulas rationis naturalis seu supernaturalis, & regulam assignare potest secundum quam operatur. Atamen in actibus donorum Spiritus sancti, proprie non dicitur, quod ipse homo eos agat, vel se moueat, sed quod agitur, & moueatur à Spiritu sancto, quia tales non facit eo modo, vt se per propriam deliberationem moueat conformiter rationi seu regulæ, sed per impulsum superiorem qui omnem excedat rationem, agere & si ab eo eius ratio quæreretur, cur

hoc fecerit, ne sciret, nec posset eam dare: hæc omnia explicauimus alias. Hinc lucem D. Chrys. accipit phrasim hæc Evangelistarum: Dicente *Hom. 13. vno: Ductus est à Spiritu, alio vero: Expulsi eum in Matthei Spiritus. Alio: Agebatur à Spiritu. Nullus Tract. 7. §. vero dicit, quod eo ierit: quia ire vt tentaretur, & in defectum secedere, vt ibidem periculosas perferret tentationes, non est virtutis actus, & si ipse eo sponte secessisset, non fuisset optimæ rationi consentaneum, nec legibus diuinis, vel sanctæ Ecclesiæ, sed quod actus fuerit donorum Spiritus S. Quibus illum mouit, expulit, inspirauit: D. Ambros. arbitratum Christum fuisse motum dono consilii, vt Samson: alii vero dolo fortitudinis, vt Dauid, vt in arenam descendere cum gigante illo infernali decertaturus. De quibus actum est.*

Tract. 7.

§. 5. Quicumque se temerariè tentationibus ingererit: prosterneatur cum Dauide, quem vero Deus ad illas adduxerit, victorem adet cum Iosaph.

ECce igitur primum documentum, ait D. Chrys. nobis à supremo Da ceptum scriptum. **14**

Si Satanam superare meus sis, ne eo accesseris, *Hom. 13.*

vbi ipse te tentet, nec quæras, nec intres seu te *in Matthei*

ingeras tentationibus: hoc enim non est ratio-

ni consentaneum, quin potius, secundum illum,

(ait D. Cyprian. a quem sequitur D. August. b) a *Lib. de*

cas expedit sagere: nonissima enim est ea spi- *erat. De*

ritus S. sententia. *Qui amat periculum, peribit in*

illo. c Manifestum est, & d. cimus: quod, qui b *Lib. de*

candelam accensam ad fenestram producit, vbi *domi per-*

surentes perflunt turbines, nihil aliud desideret, *seuera c. 6.*

quam vt extinguatur. Et si te ipsum in lacum *c. Ecc. 5. §.*

leonum immiseris, & cum fortissimo leone de- *27.*

certaueris, manus in molares eius inieceris, quod

ab eo intendas dilacerari. Et si fornacem in-

trare uolueris ita accensam, vt flammæ eius in

caelum conscendant, qualis illa erat Babylo-

ca, patet omnibus, quod in cineres red gi præ-

optaris. Hoc verum est, si tu te ipsum occa-

sionibus ingeras, verum si te Deus huc addu-

cat, iis obijciat periculis, & ad illa diuino

eius spiritu impulsus accesseris, ipse tibi dexte-

ram porriget, vt liber euadas, sicut Danieli

in lacum leonum iniecto, qui inter eorum

sepem illatus resedit, & pueris Babylonis in

medio fornacis, inter ignium flammæ stappa,

naphtha, picæ & malleolis reacensas, quia

D d 2

115

ipsi se his non iniecerant, sed ob Dei cultum inieci sunt: tales sibi Deus assumit liberandos: juxta illud D. Petri. *Novit Dominus piros de tentatione eripere.*

2. Pet. c. 2.

90 Admirare diversos illos successus & eventus in David & Ioseph quoad eorum tentationes. Magna fuit sine dubio, Davidis tentatio, magnum periculum, ex solario enim domus regalis oculos suos iniecit in Bethsabee, erat enim pulchra valde, Testatur Spiritus Sanctus.

x. Reg. 11.

Nuda erat lauvans corpus. Quæ non scintillæ ex hoc busto excitantur? certè quæ syluam incendere suffigant. Porro sine comparatione maior fuit illa Ioseph tentatio, quam subtiliter expendunt D. Ambros. & D. Chrylost.

L. de Ioseph. Ho.

62. in Genesim.

Gen. c. 39.

7.

Primum: quia ille oculos suos non iniecit in Dominam suam, sicut David in Bethsabee, sed illa in illum: *Iniecit domina sua oculos in Ioseph.* Illa in illum; & ipsa fuit, quæ primum eum sollicitavit: ipsa mulier, ipse vir, ipsa Domina, ipse famulus. Secundum: non eum semel, sed sæpius lingua non redarguta prouocavit: singulis diebus verbis tenentioribus & voluptuosius eum demulcebat: *Huiusmodi verbis per singulos dies loquebatur.* Ita ut in dies augetur adolescentem angustia: eo quod singulis diebus increfceret mulieris perfectæ frontis impudentia, & consequenter eiusdem oppugnationes. Tertium: non eum simpliciter prouocabat, sed importuna & molesta urgebat. *Et mulier molestata erat adolescenti:* Singula notes verba: ipsa mulier, & ipse vir, quod nihil aliud est, quam stoppam igni applicare. Ipse iuuenis flore ver-nans ætatis, in quo sanguis bulliebat feruentior: ipsa venustâ facie, pulchrior, quæ tam instanter adolescentem premebat in stuprum, ut dicere licuerit: quod ei erat molesta. Et hoc ita ita contigit, ut cum Ioseph intrat cubiculum, eum solum apprehendat in angusto duarum partarum conclusum, illa illum, illa manus illi iniecit impudentes, sistit illum illa, virget efficacius illum illa, resistit illi ille, & victor enadit profugus. *Et ille recusabat stuprum.*

Expende factum hoc, monet D. Chrylost nec simpliciter hoc prætereamus: mihi enim, inquit, præclarus hoc opus videtur, quam illorum trium puerorum in Babylone, qui fornace conclusi ardentissima, ab igne innocui permanserunt. *Non enim tam admirabile, ut mlti videntur, in fornace Babylona esse tres pueros, & illa sos permanere, & nihil ab igne pati, ut admirabili hoc & tantum, quod admirabili ille iuuenis retinetur*

D. Chr. Tom. 1.

vestimentis à polluta illa, & lasciuia, nec tamen illi cedit. *Ecce.* Nuuc igitur compara Davidem Ioseph. Liquidò patet Davidem operibus bonis magis exercitatum, quam Ioseph: cuius erant vigiliæ magis continuæ, abstinentiæ, mortificationes, & ieiunia; in quo non tam feruens sanguis, quam in Ioseph: senior enim erat, & multis iunctis vxoribus. Secundò: confer tentationem tentationi, & attende, quòd nec Davidem Bethsabee prouocauit, nec in domo suo alebat, nec ipsa ad ipsum nuntium misit, aut literas; cuius omnia proflua contraria in Ioseph conuenerunt. Quæ igitur causa est, quòd David casu tam luctuoso ceciderit miserandus, Ioseph vero tentatione superior, exierit gloriosus? Hæc est vt arbitror: quòd David seipsum ingesserit tentationi. Ioseph vero minime, sed quòd eum Deus in hanc intecerrit. David se iniecit, cum domi otiosus eo tempore, *Quo solent reges ad bella procedere,* quærebat quibus tempus tereret, hoc proprium eum est otiosus, & vt ea inueniret, ascendit domus suæ solarium oculos recreaturus, quibus pro obiecto lumpsit, mulierem elegantis formæ, denudatam, se lauancem, quam fixis oculis diutius contemplantur, heu nimis curiosus. O David, tu te huic exponis tentationi? oculos tuos offendes miser. Non ita Ioseph, sed eum Deus in hanc deduxit tentationem, cum, vt notat D. Ambros. in cubiculum secesserit, vbi imminens erat periculum, vt officio suo D. Auro satisfaceret, quod ei Deus commiserat, redderet nempe competentem rationem eorum Ioseph honorum, quæ fidei suæ Dominus eius tradiderat. Non eò intrauit ad delicias, aut temporis iacturam, sed vt ea, quæ sui muneris erant sedulos exequeretur. Habemus autem hoc ex Septuaginta, qui legunt: *Ingressus est, ad seruandum opus suum.* Et adhuc apertius textus Chaldaicus: *Vt inuestigaret scripturas rationis suæ.* Cum enim omnia totius domus bona procuraret, libros rationum habebat plurimos quos opus habebat reuolueret, ad hoc ergo intrauit. *Ecce* (inquit D. Ambros.) *Quomodo officij sui, & commissi muneris gratia, ingressus fuit. Et optimè Lippomannus ex Hebraico textu: Ex officio conuicti ingressus fuit.* Perpende verbum hoc: *Conuictus ex officio non ex leuitate, sed officij sui cogente necessitate.*

Hic velim amice perpendas, cur communitè videtur labaris: quia videlicet tu ipse ad tentationes proflis. Accedis ad confessionem, te tam sæpe ipsum accusas: Fui ad domum talis, & ibo de conuersatione

15

Ratio cur tam sæpe ipsum accusas: Fui ad domum talis, & ibo de conuersatione

conuersatione lapsus in conuersationem, hoc & illud mihi contigit. Optime, fuit: Quod eo tu tendas, quod te tentationi exponas, quis inde euentus? An ignoras prouerbium: mulier ignis est, vir stuppa, diabolus sufflax: Accedit alter perituri & mille onustus iuramentis, Quomodo, charissime, in hac lapsus criminat? Pater, domum lusoriam adii, & ibi ex occasione lapsus sum: Optime dicis; adii, & ex tali accessu, quid sperandum? Confitetur alter se murmurasse, & alterius honori detraxisse. Cur hoc? Conuersatus sum cum hominibus lingua dissolutis, qui nesciunt aliud proloqui, nisi de his & aliis detraherent. Quid ex eo sperandum, dum tu tibi quæris occasionem? Caue tibi, Christiane, quo vadis attinge, & quomodo, nec te ingeras tentationi. Audi Spiritum S. te monentem: *In uirtutum non eas, & non offendas in lapides: nec credas te uia laboriosa, ut ponas animam tuam scandalum.* q. d. Circumspice, ne per precipitia incedas, offendas in lapides, & aeternum corruas, nec pedibus tuis credens leuioribus, petras transas insidias & offendentia: hoc est *uia laboriosa*: capies incautus, & temerarius expunges tibi oculos.

Erel. 32.

21.

L. de lapsu

Epistola.

77. ad Ne.

mestianum

III.

Nemo se

vltro te-

merari-

efferat ad

martyri-

um

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

rum traxerunt, nec inuitum sed impulsus quidam Spiritus Sancti vehementior, qui cum ei non auferret libertatem sicut numquam suis tollit feris, quos ducit & impellit, ut animalia illa Ezechielis, magis ex veritate dicere liceat quod à Spiritu Sancto propelleretur in Hierusalem, quam quod ipse vltroncus eo retenderit.

Si igitur nec ipse Apostolus seipsum tentationibus exponere præsumit, ne quidem illis, quæ in defensionem fidei esse videbantur. Si fortissimi Christi milites, ex seipsis ad bella non procedant, aut graues tentationes veriti superari, quid de te erit, qui ex te ipso frequentes pericula; voluntarie laqueis te implicas, quæ occasionem? Tu, qui ne pedem quidem moues, nisi ut te co tendas, ubi te grauius oppugnet Satan, & in pediculis pedem elidat, cur non, quo vadis circumspicias curiosus? Adeo diligenter præcaues, ne co tendas, ubi corporis sanitas incurrat damnum, & non præcauebis, eo ne tendas, ubi tanto laborat periculo animæ tuæ salus? Legat diligens lector D. Thom. exponentem hæc petitionem: *Ne nos inducas in tentationem. Vbi quærit: Virum tentatio sit appetenda.*

2. Distinc.

2. q. 1.

ar. 3.

§. 6. A Spiritu. Prima contra diabolum arma defensiva, est Spiritus S. gratia: quæ superantur dracones, iniqua musca vincunt.

Secundam instructionem prælegit nobis Diuinus ille præceptor, assignans arma, quibus ad prælium præcincti progrediamur. In hoc consentiunt omnes, arma magnam esse victoria partem. Quocirca Saul dum Dauid optat de Gigante victoriam hoc primum curauit, ut ei de armis prouideret fortissimis. Ad prælium se Christus accingit sed quibus armis proteclius duplicibus: Ex parte Dei prima, scilicet Spiritus S. eiusque gratia. Ex altera parte secunda, scilicet ieiunium. Arma prima, & maxime ad debellandum diabolum necessaria, eiusque superandas tentationes sunt fauor, gratia & Spiritus S. adiutorium.

Conscripsit Diuus Basil. Homiliam cui titulum præfixit: *Quod sine Diuina virtute, & gratia nullus possit resistere Satana.* Ratione cuius admirabili scribit eloquentia quem imitatur D. Hieronim. & hoc ipsum totis viribus intendit D. August. Liqueat omnibus; inquit D. Hieronim.

16

21

inimici vires notoriè sine comparatione multum nostris esse fortiores. Sunt enim hi Principes potentissimi: nos vero vermiculi viles, illi spiritus fortes, contra quos infirmus est gladius, lancea, bombardæ; quibus nulla clauditur porta, nec inaccessibilis est manitio, non illos occupat somnus, non detinet prandium: nos vero caro debilis, quam extenuat fames, sitis, somnus, & alie corporis miseria. Satis expressè hoc intimat Divus Paulus: *Non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus principes & potestates, adversus mundi rectores tenentiarum harum, contra spiritualia nequitiæ.* Hinc sequitur, quòd si solis nostris viribus descendamus in prælium paribus manibus, pari gladio, sine vilo negotio superabimur. Quid igitur remedium? In auxilium nobis sumamus, & procutemur vires Divinas, quòd si eas habeamus, securi sumus de victoria. Illis manitus Iob securus in arenam contra portas inferni prodibat: *Pone me iuxta te, & cuius manus pugnet contra me.* Mecum stupent omnes, inquit Divus Chrysostomus videntes, quòd mortuus non corruerit David, dum contra se progredi cernit horribile & infame illud spectrum Gigantem instar turris altissimæ, librantem lanceam ut pinum, inflatum superbiâ, quâ vno impetu posset integros exercitus demoliri, & nihilominus contra adolescentulum primæ laugitatis, sine gladio, aut lancea, sola funda & quinque lapidibus armatum, imperterritum, qui potius jam nunc sibi de victoria applaudentem. Quis illi vires ministravit? ipsum laire, secum esse Dei gratiam, Dei vires auxiliatrices. Vnde giganti exprobrans ait: *Venio te in nomine Domini.* Id est, Dei & viribus & defensione. Cui hæc prælo sunt, ait David, securus viuit. Ratione huius psalmum decamavit de certa victoria, quâ gaudet vir iustus Dei sultus adiutorio: *Qui habitat in adiutorio Altissimi.* Spem concepit Dei servus: quòd omnibus gehennæ venatorum laqueis euadet exeditus, *De laqueo venantium: nocturnis timoribus, Non timebis à timore nocturno: inimicis hostibus, Cadem à latere tuo mille &c.* Exercitus & militum miliones coram te procedent aspides & basilisci subicientur, *Super aspidem & basiliscum ambulabis.* Leones & dracones corruent, & conculcabuntur. *Et conculeabis leonem & draconem.* Hinc colligit D. Basil. Nullam aliam orationem seu verba perpetuo nocte ac die à nobis in ore habenda, quam ea à quibus S. Ecclesia suas

exorditur orationes, & quæ David frequentissimè concinebat: *Deus in adiutorium meum intendens. Domine ad adiuvandum me festina.* Orati enim hora adstant parati inimici nos bello aggressuri, quòd feliciter & omine auspicio: sine Dei adiutorio finiri non posse omnes conclamant.

Videtur Rexi David velle tangere historiam quam narrat Spiritus S. de Iacob, erat illi in festissimus maior nati frater Esau qui & in eius necem conspirauerat, eo quòd illi primogenitiura abstulisset, quæ sibi ex naturali jure competeabant, ob quam causam pluriquam variniano odio ac invidia in fratrem exarsescebat: Regreditur de Mesopotamia Iacob vxoribus, liberis, gregibus & opibus dives: noua intelligit, contra sele copiosa militum cohorto fratrem armatum procedere. Quid consilii Iacob? Nouit fratris copias suis longe esse fortiores, & quòd si pari Marte cum illo confingat, certo certius præuideat se perdendum iri cum tota sua familia, gregibus & opibus. Fratris enim exercitus notoriè viribus suas excedebat legiones: quo circa secedit in solitariaiium locum, genua flectit, oculos sursum in caelum dirigit, Dei præsidium deponit. *Dei Patri mei Abraham &c. creue me de manu fratris mei Esau, quia valde timens.* O Domine Deus meus, vae mihi, sine tuo præsidio, prosterrior infelix, succurre mihi. Hoc egit oratione tam perseverante, vt totam in ea noctem transigerit: tam feruenti, vt effusus in lacrimas: tam constanti, vt cum Deo luctari dici posse videretur. Eò modo declarat Oseas hanc luctam, non brachiorum motibus, sed lacrimis & orationibus. *Et inuoluit ad Angelum & confortatus est, stetit & rogauit eum.* Quibus Dei benedictionem & adiutorium adeptus est, quo confortatus, adeo conualuit & roboratus est, vt fratri suo vitroneus occurreret, qui cum talis esset, & vindictæ cupiditate flagraret, fratrem Iacob nequaquam manu aggressus est violenta, sed nec vel minimum capitis capillum lædere præsumpsit. O quam mortali odio hominem persequitur diabolus: cum enim sit ipse quo ad naturam primogenitus, de Dei domo, hereditate priuatus, cieus infremuit, ad quam Dei bonitate homo adoptatus exultat. Ob hanc igitur rationem excitatur in nos sauisissima hæc persecutio: nec curat aliud, aut somniat aliud, quam speculati, quibus nos modis possit impellere in ruinam: ad hoc omnes intendit neruos. Optas tuos

Eph. 6. 12.

Iob. 17. 3. Hom. 46. in Gen.

1. Reg. 17.

Pf. 90. 1.

Hom. de Baptis.

17

Iacob in vocat Dei gratiam

Gen. 32.

Ose. 12. 4.

Gen. 32.

illius

illius superiores? Ad Deum confuge, ferventi oratione, vigiliis, lacrimis: certius illum deprecare: *Deus in adiutorium meum intende: quod si eius præsidio munitis, imperterritus occurras inimico.*

Quis contempleretur viraginem illam Iudith, quæ, ut notat Divus Ambrosius, licet mulier ex natura debilis & ignorans, ipsos factores sapientia præcellit, viribus & animo integris prævaluit exercitiis, nedum populi sui Bethulæ, sed ipsius Regis Assyriorum, qui tantus habebatur, ut solo suo nomine fortissimas qualque sibi subjiceret civitates. Stratagemata meditatur, potentissimum eneruare Ducem Holofernem omnium quos sol vidit, invictissimum. Quid hoc rei, o Domina? Hoccine tua concipis mente? An non consideras tuas viribus eius inæquales? Totius orbis coadunatae copæ viribus eius resistere non præsumunt, tu vero sola, mulier infirma, inermis, illum confidis te posse subiugare? Etiam inquit, & quidem licet meæ sint infirmiores vires, ipseus Dei mihi aderunt auxiliares. Post hæc obstupesces, quod longa habita oratione, qua sacerdotibus inlicitis, & populum adhortata est, ait, se tale quid stratagemata moliri, & contra crudelissimum prodire inimicum. Quæ igitur arma, o Domina requiris? quas legiones? Vestras non appeto, sed tantum, ut Deum rogetis, ille mihi sua arma, suas suppeditet copias, gratiam suam elargiatur. Nihil aliud faciat, nisi oratio pro me, ad Dominum Deum nostrum. Et continuo, quasi qui se armis induit, ingreditur oratorium suum: hoc enim cubiculum amandis Dei militibus convenientissimum, eius gratia & præsidio, quo redduntur omnibus invincibiles. Ingressa est oratorium suum, & induens se cilicio, posuit cinerem super caput suum, & prosternens se Domino, clamabat ad Dominum. Dei igitur præsidio munita or prodit in campum, & quas non victorias reportet, admiraberis; inquit Divus Ambrosius. Prima sit, de cunctis militibus, qui arenam maris multitudine superabant, quos adeo lascivos & in omnem venerem effusos carpit Spiritus S. ut dedecori sibi ducerent occurrentem mulierem intactam puramque dimittere. Inter millenas eius farinae copias transit mulier elegantissima, inermis, & nequidem ad hoc, quod animo faciendum gerebat, nimirum, ut Holoferni caput obturcicaret, ulla secum arma deferbat. Ac proinde tot obtu-

nuit numero victorias, quot in exercitu milites numerabantur. Secunda de ipso Holoferne, homine ad luxuriam nato, quæ postquam cum illo in eodem cubiculo pernoctasset, intacta & immaculata permansit. Ultima denique, qua Holofernis obturcans caput, triumphavit. Quam tuta poteris illustrissima Domina tali prælio confligere, ita viribus tuis inæqualis, sed Divinis corroborata: & quam certus de victoria tu esses, si illis adiutus descenderes in arenam?

Eventum quendam femina admiratione dignissimum narret Spiritus Sancti, & exponit, ænigma difficillimum: agit de eo, quod contigit, dum Deus ex Ægyptiaca servitute Filios Israel in libertatem vindicaret, & inter alia referret, cyniphes & muscas ac crabrones, bella gessisse: In modum exercitus sese cyniphes disponunt, lanceolis suis & tubulis. Ecce in quem, movent arma: In Ægyptios, populum ad bella promptissimum, fortissimum, qui cedat nemini; & cum sint muscæ illæ tales, illi vero homines gigantei, eos devicerunt. Minimus crabronum, solo suo morfu Ægyptiorum robustissimum quemque mortuum in terram illidebat & vel vna musca solo suo aculeo deliciebat, & prosternebat Ægyptum armis munitissimam. Ex alia parte crudum intuleunt bellum ipsis Israelitis horrendi quidam dracones, flammivomi serpentes, adeo venenosi scorpiones, ut solo suo contactu, quin & halita suo interficerent, & nihilominus, absit ut Israelitas prosternerent, quin potius dracones ipsos illi superabant. Protagoræ sophisma; quid minus creditu, cum sint vnius eiusdemque naturæ omnes homines, quod illos vel vna musca superet & occidat, aliis vero nec milleni venenosi dracones nocere sufficiant? Voluit ostendere Deus (ait Spiritus Sanctus) nullam esse sine eius auxilio victoriam, nec quidem de vno crabrone, & hunc sufficere ut deliciat vel robustissimum. Porro nullas contrarias vires, licet terribilium draconum, & serpentium posse contra renerrimum & maxime inbecillam, homuncionem eius auxilio munitam prævalere. Ob defectum Divinæ gratiæ: quæ eis posset esse subsidio; vno muscæ morfu concidebant Ægyptii; quia vero Israelitæ Dei erant favore protecti, illos nec pestilentes dracones, aut serpentes venenosi inficiebant. Audite historice textum: *In hoc ostendit inimicis nostris, quia tu es, qui liberas ad omni malo.*

18

III.

Quid pos-

sit Dei

gratia.

E

illos enim locustarum & muscarum occiderunt morsus, filios autem tuos, nec draconum venentorum ruerunt dentes, misericordia enim tua adueniens sanabat illos. Quam futile est, quod sufficit in animæ tuæ interitum vel vna locusta, aut crabronis bombas, vnus strepitus sibiriaz mulierculæ, vel soleæ crepitus, vnus oculi puellæ reflexus, vnus verbum tibi displicens, vel mundi minima occasio, quæ vix duobus valeat obolis: E contra miraberis viros sanctissimos, meritis insignes grauissimis expositos periculis, à lasciuis & venustissimis mulieribus prouocatos vt Ioseph, S. Vincentium Ferrarium, S. Thomas Aquinatem, ad mortem vique ab inimicis conquisitos, vt D. Stephanum; inter mille carnis incentiua constitutos vt. D. Hier. contra voluntatem inter millenas representationes lasciuas detentos, quas illis fingebant demones; vt D. Antonium, D. Catharinam Sementis, nullum percepisse nocumentum, illæcos perstisisse: Hæc sic vnica causa: Diuinæ misericordie gratiâ muniebantur, orationum, lachrimarum, vigilarum & ieiuniorum piis operibus impetratâ. Tu vero nec illâ te munere fatagis, nec eam à Deo deposcis, nec plus quid sit oratio, nostri, nec in ea magis te ipsum exeres, quàm si quid foret Arabicum &c.

§. 7. Cum ieiunasset. *Necessarium quoque est ieiunium, quod diabolum prostermit, vt Eleazar elephantem.*

19 **A**lia habuit Christus arma, quibus ex parte sua se præmuniuit, nimirum strictam quadraginta dierum ac noctium abstinentiam. Aliud nobis hic prælegit documentum; licet enim tibi Dei gratia sit pernecessaria, vt obtineas de hoste victoriam, non tamen et totum committendum: etiam necessarium est, vt ex parte tua aliquid agas, & eius auxilio jungas tuam diligentiam, ieiunia & tui ipsius mortificationem. Supponebat hoc Salomon in illa sua ad Deum supplicatione: *Emitte illam de calis sancti tui & à sede magnitudinis tua, vt mecum sit, & mecum laboret. Largite mihi, Domine, gratiam tuam: vt mecum sit, & mecum laboret, non ideo illam requiro, vt ipsa totum exequatur, & ego dormiam otiosus, sed vt mecum sit & mecum laboret: q. d. Domine fauorem tuum non quero, vt me laboribus subtraham: sine illo enim nihil fit, sed vt fauor*

tuus labori meo vires addat, ita vt iunctim operentur. Huic coacinit D. Paulus: *Abundantius illi omnibus laboranti, non ego autem, sed gratia Dei mecum: Quibus ve bis significare voluit nostrum laborem ex se parui valere, requiri tamen: licet enim homo ex natura sua sit ipsa infirmitas, Diuino tamen fultus auxilio, potentissimus est. Requiritur igitur arma ex parte tua, Quænam erunt hæc, quibus contra diabolum configas? Ieiunium strictum, continuum & rigorosum.*

Composuit D. August. de hac materia librum, *De Agone Christiano*. In quo supponit potentissima contra diabolum arma esse ieiunium: vt verò hoc declaree, quæstionem proponit. Notorium est: ait, ieiunium contra carnem pugnare, contra carnem tendere eius vires, eam impetere sed licet hoc verum sit, tamen etiam constat, inimicos nostros, nec carnem esse, aut carne veltiri, sed putos spiritus. Optimum de hoc reddit nobis testimonium D. Paulus: *Non est nobis coluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus Principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum hærum, contra spiritualia nequicia.* Si igitur ieiunium carnem impugnet, diabolus verò non sit; quale bellum potest diabolo inferre ieiunium? Hoc noueris mysterium (inquit D. August.) de quo omnes tractant Sancti: licet enim diabolus sit spiritus, communiter tamen nos per carnem nostram oppugnat.

Expendunt Sancti Patres: *Quod primus omnium Israelitis egressus de Ægypto armatus: oppositus fuerit Amalec: Hic erat de Esau progenie natus, per Amalec filium Elphas, consanguineum Iacob & Esau, & significat: Populus lambens sanguinem.* Ge nuinum hieroglyphicum carnis; est enim illa quæ primum prodit, & quam diabolus obtundit spiritui fratri suo. vt Esau, pr. mogenis frater, Iacob. Huic necesse est occurrere oratione & virga. Hoc enim remedium præscribit Moysi Dominus: *Mandat, vt montem conscendat, vt verò eum ascendat, præcepit, sibi præsidio sumat virgam & orationem: orationem, & strictum poenitentia ieiunium.* Hoc vult à Moysc Deus vt carnem affigat durius, quo spiritus inualescat, robustior & se opponat fortiori demoni in tentationibus, quibus eum lacellit & spiritus ex palestra recedat gloriosus. Hoc lego ex D. Ambrosio. *Stationes vocantur ieiunia quod sancti & commemorantes in eis, inimicos insidiantes repellunt. Standum contra demonium; ait D. Ambrosio. necessaria.*

necessaria vrget nos pugna. Ad hanc ieiunio
 attemur: hoc enim vires tollit inimico: Spi-
 ritum roborat, ne succumbat. Vnde Tertullia.
Statio solvenda est accipio corpore Domini. Nomen
 enim hoc *Statio* derivatur ex alio, quod signifi-
 cat praelium, pugnam, congressum: ut vero ad
 congressum cum potentissimo illo hoste des-
 cendamus, nihil nobis magis conducit, quam
 corpore Christi Domini nos diligenter prae-
 munit. *Quod si statio de re militari nomen accepit,*
 nam & *militia Dei sumus, utique nulla tristitia,*
 aut *luctu castro obveniens, stationes militum re-*
ferunt. Ad confirmationem, quod ieiunia vo-
 centur *stationes*, dixit alio loco: quod quartæ,
 feriæque sextæ stationes, id est ieiunia appellan-
 tur. Sicut enim diabolus nos per carnem
 impugnat, ne vincamur, ieiunio est prae-
 munita.

Eodem nos bello lacescit, quo primæuos
 parentes nostros. Ambos cernit Paradisi Do-
 minos, peruersa eius mens Adamum dejicere
 festinat: eo enim iniuncto, nulla censenda vi-
 ctoria. Quid molitur? licet principaliter
 Adamum impeteret, eum primo ictu aggredi
 non præsumpsit, nouerit enim quod infusa ei
 diuinitus sapientia impulsus retunderet. Mu-
 lierem accedit eius sociam, quam, cum esset
 os ex ossibus eius, & caro de carne eius, Adam
 intemè diligebat, illam ergo aggreditur, & hoc
 agit ut illa virum blandius illiciat: hoc egit
 illa, viro pomi gustum persuasit: comedit &
 perit. Notat dæmon versipellis in vnoquo-
 que nostrum Adam & Euam, spiritum & car-
 nem sanguineos, coniunctos, & inimicos
 valde socios. In spiritum conspirat, quem si
 sibi non subiecerit, quidquid agat, nihil de æ-
 terno referat. Quod ut impetret non directè
 spiritum aggreditur, non planè ei suggerit: ut
 Deum offendat, leges eius contemnat, si enim
 eo accederet modo tentaturus, indubiè diabo-
 lum ad malas damnaret aues, sed carnem ado-
 ritur, hanc sibi præsidio sumit, ad delicias, ad
 oblectamenta, ad epulas, ad comperationes in-
 citat fraudulentus, illa his allecra spiritui ab-
 blanditur, hortatur ut consentiat, hocque modo
 illum prosternit & superat.

Alius, cuius eo desideria tendunt, quo puel-
 lam nobili stirpe & corporis elegantia præstan-
 tem in suam trahat voluntatem, quæ inaccessi-
 bili & fortissima turri conclusa referuatur: vno
 impetu & absolute intrare, aut allicere non
 præsumit: verumtamen si nouerit illi familia-

rem esse quandam ancillam, ad eius obsequium
 destinatam: sibi illam studet deuincere, huic
 vestes, annulos, gemmas & mundum promittit
 muliebrem, si Dominam sibi concilier, ei con-
 sentiat, & habeat accessum. Hoc opus est dia-
 boli, in animæ tuæ conspirantis pernicitem, ani-
 mam querit puellam, nobilissimam, Diuinæ
 progeneram semine, ut Angelus, formosissimam,
 quæ corporis tui concluditur ergastulo. Ad
 illam aperto non accedit vultu, directè non
 proponit Diuinæ legis transgressionem, diabo-
 lo obedientiam: sed cum nouerit ancillam, ei
 continentem, plurimum dilectam, carnem scilicet,
 quam nemo vnquam odio habuit, sed fouet:
 illam aggreditur, spondet pe fidus delicias,
 voluptates, bona, si dominam suam deducat,
 ad id quod præterdit maleuelus, ad impudicitiam,
 ambitionem, vindictæ cupiditatem: Hæc est ancilla,
 malefida ancilla, cuius ope dæmon animum oppugnat,
 & in æternum superat perituram.

Hinc exponit D. Cyrill. Alexand. hæc D. Lib. 1. de
 Iacobi verba: *Vnusquisque tentatur à concupiscentiis
 suis.* Quid hoc? an quisque ab ipso non
 tentatur caco dæmone? An eius manus non est,
 tentare? D. Paul. de eo sic testatur: *Is, qui tentat,*
1. Th. 3. 5. Quæ igitur ratione? *Vnusquisque tentatur à
 concupiscentia sua:* Totum hoc verum est. Si cum
 tentat diabolus, tentat mediis affectibus, & car-
 nis tuæ deliciis, eas tibi obiciens insidiator.
 Si igitur dæmonis tentationes fiant per carnem
 vestram, eiusque passiones, si diabolus studeat
 superare, carnem impugna, mortifica, subige:
 quod si hoc Adam egisset cum Eva, si eam illo
 modo excepisset, eum nequaquam diabolus illi-
 dere potuisset. Hunc præliandi modum (ait
 D. August.) docuit nos supremus castrorum
 Dux Christus, qui ideo descendit de cælis.
 Si enim eius aduentus rationem ab illo inqui-
 ras: respondebit tibi venisse se ut cum diabo-
 lo decerta et, qui sibi tam potenter mundum
 subiugauerat, ut princeps huius mundi diceret-
 tur, ut cum foras eijceret, mundo eliminaret,
 & omnia suo domino & adorationi subijceret.
*Nunc princeps huius mundi eijceris foras, & ego si
 exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsum.* At
 quibus cum armis est aduersus? quo bellorum
 apparatu luit, ut victor eius & euaderet tri-
 umphator? Audi D. Paul. de his disserentem:
Expoliam principatus, & potestates tradidit con-
spici. Col. 2. 15. Legit
 D. Augustin. *Exuens se carne, principatus & potestates*
 E. c. 2.

factus exemplaris: q.d. denudans carne animam: carceribus, manicis, verberibus, alapis, spinis, clavis, cruce & probroia morte triumphavit per ea quae in carne sua passus est, & in semetipso ipso sustinuit patienter. *Triumphans illos in semetipso.*

Apostolo dixeris in mentem venisse prophetiam Isaiae ubi ait, eodem modo Christum adepturum victoriam palmam, quo eam de Madiantibus obtinuit Gedeon, qui prodiit in illos, vasis fistilibus armatus & residentibus inimicis percussit, ac confregit haec vasa, & complosione hac, qua lagenas hinc quasi in seipso percutiebat, illinc perterebat Madiantitas, & militibus suis idem praecipiens ait. *Quod me facere videritis, hoc facite* ut ipsi quoque lagenas suas comploderent, quas secum quisque detulerat, ut illarum collisione hostium acies perturbarent.

Judic. 7. III. Lagenae confringendae crinio.
Hoc stratagemate aduersarios vicisti, o strenuissime Dux, ait Isaia. *Superasti sicut in die Madian.* Prodiit in campum, carnis suae lagenis armatus, Diuinae personae suae vnitis: Omnes totius inferni principatus, & potestates patitur aduersarios: ad eam hora confictus praedituta, hora passionis: omnes impetus & ictus purissima illa carnis lagena patitur, quas non aperturas & hiancia vulnera sustinuit? singulis complota membris dirumpitur: *Attritus est propter scelera nostra.* Has porro complotiones, has attritiones, quibus hydra distingui videbatur, excepit diabolus, his perturbatur; his superatur, his de illo Christus triumphauit, his cum mundo exortuauit, his subiecit, his irridendum exposuit: ut Diuus Augustinus intelligit hoc verbum: *Traduxit.* Eia agite milites fidelissimi, ait nobis, ecce quibus impeteret armis inimicis. *Quod me facere videritis, hoc facite* Hoc stratagemate victoriam triumphum obtinebitis: complodite carnis vestrae lagenas, illas confringite, ieiuniis, disciplinis, vigiliis, mortificatione. Licet enim tibi videatur te carnis tuae complouisse lagenam, virtus tamen dixeris te spirituales hostes tuos controuisse, quos quisque contrivare debet triumphans illos. *In semetipso* te ipsum macerando, mortificationis operibus te ipsum collidendo, de quibus cum D. Gregorius egimus alibi. Si Christus, cuius erat caro factissima, Spiritus S. opera formata, in purissima Virginitate visceribus, ipso caelo, quin & ipso sole prioribus, qua nunquam vel leuissimum inordinatum sentiret motum, in omnibus & per omnia subdita Diuinae personae volun-

Lib. 30. Mor. c. 32. 33. Tract. 7. 8. 44.

tati, cui vniebatur, si Christus, inquam, eam subigat mortificando, flagellis & disciplinis, clavis, & spinis confringendo, mille tormentis ac molestiis cruciando; quanto magis incumbit tibi, bello fatigatae demonia, complodendo carnem tuam, qua est persona illa tertia, cuius opera contra te videntur, ut te sibi subigant emollium.

Hinc perspicuum erit, teste D. August. quam apprimè lectionem hanc inuidus ille Christi miles didicerit D. Paulus, eam nobis quoque elegantissimè praelegens his verbis: *In carne ambulantes, non secundum carnem ambulamus: nam arma militiae nostrae, non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destructionem inuentionum, confraquentes.* Milites sumus, qui in carne viuimus, & praedium nostrum non aggredimur, sicut carnalia geruntur bella, in quibus id praeculis habetur, ut carnalium inimicorum vires destruantur, & ob hoc in eos iacula diriguntur, in illos verbera collimant. *Non secundum carnem militamus.* Nos vero bella gerimus contra spirituales inimicos, proinde arma nostra, contra carnem non procedunt, sed contra inimicos spirituales. q.d. Licet quis iudicaret, quae in ieiuniis iacula carnem impetere, hanc enim ictus disciplinae confodiunt, hanc extenuat ieiunium, hanc periclitat in vigiliis, carnem tamen affligendo, praecipue hostes impediunt spirituales, eorum curatius machinas, intentiones elidimus, & consilia dissipamus. *Ad destructionem inuentionum.* Alludit, ut mihi persuadeo facinori illi generoso Ducis Eleazar, de quo spiritus S. Adiunt acies hostium instructissimae, Dei populum infestant, bellorum tumultibus Iudaeam quatunt, quorum vires praecipue constabant elephantis: illis enim superangebant turres lignae & quibus electissimè depugnabant milites, qui elephantis constiti, ignota iacula in eos detorquebant. *Quid Eleazarus?* Omnium Elephantorum certa praeminentissimum. Ex quo erudum mouebat praedium, eo quod desuper triginta ducis fortissimos milites deueheret & bellicum apparatus copiosissimum; Accedit ille inreptus, alio se supponit elephantis, quem pignone transfodit. Sicut autem ex huius Elephantis viribus, militum dependebat fortitudo, ita illo deuendo & prostrato, tota illa correa erat machina; & pariter hi omnes intercepti.

Bellum, quod nobis maligni inferunt spiritus, ait D. August. carnis nostrae imitatur Elephantum: ex ea enim sagittas depromunt non ueniunt inordinatae.

Lib. 10. de Ag. Cl. 2. c. 11. 3. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

inordinatorum, quibus animam infestant. *Ma-*
Calat. t. 7. infesta sunt opera carnis, ait D. Paul. *Quae sunt*
19. fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria &c.
 Peccato carnis tua ciephantem, ieiunii pu-
 gione ventrem castigato, & cunctas in te direc-
 tas inimici machinas latere coartasse. Hoc
 in se expertam se fuisse testatur idem Apostolus
Ego sic pugno, non quasi aerem verberans, sed ca-
1 Cor. 9. *14.* *castro corpus meum, & in servitutem redigo. Hostes*
 mei, spiritus sunt, per aera volitantes. Prin-
 cipes & potestates aeri huius: Dissonam est pra-
 lium, gladio illos impetere, hic enim disin-
 dere poterit aerem, hostem vero laedere, mini-
 me: his non utor armis, sed ieiunii, quibus
 corpus meum castigo, mortifico, subacio, &
 illud exerceans, inimicos illos prosterne: &
 licet carnem opprimere videatur, principaliter
 tamen in hostes dirigitur. Quocirca pra-
 ecipua arma, ut de inimicis erigamus tropha-
 um, ad rem nostram, statuitur illa, quibus car-
 nis nostrae superbia recunditur, & secura mor-
 tificatio, qua eius luxuria reprimitur, & petu-
 lantia coarctetur. Quia vero inter caetera iei-
 unium efficacius ad hoc operatur, quo totius cor-
 poris nostri mortificatio quaedam generalis exet-
 cetur, hinc illud habetur inter arma potentissi-
 mum & huic praesidio maxime congruum. Sic
 confirmat opinionem nostram admonitio Sancti
 Raphaelis Angeli Tobiae proposita, quae ad assata
 ieiuniorum parte, daemones effugentur. Hoc
 quoque quod Deus ab exordio mundi docuit,
 infernalis serpentis vites eius alio continen-
 de, quibus & alis ad rem alias fute tractavi-
 mus.

lus, ut cum nequiverint expellere: Confugiunt
 ad Christum, adducunt hominem a diabolo ob-
 sessum, quo per Christum expulso, inquirunt
 illi. *Quare nos non possumus eicere illum? Qui-*
bus Christus: Hoc genus in nullo potest exire, nisi
in oratione & ieiunio. a Opinatur Divus Hiero-
 nimus, b & Divus Leo Pape e hoc verbo itoe g-
 nus. Significari potentissimos diabolos. Illos non
 est quod aggrediamur, ut eos superemus, sine
 ieiunio. O quam magnas habet vires, inquit
 Divus August. id ieiunium: cum enim Apolto-
 li tanta pollerent sibi a Christo concessa potesta-
 te eiciendi daemonia, hoc expellere fuerint im-
 potentes, & id ad quod eorum succumbit po-
 testas, praestat ieiunium. *Videte, Chastissimi,*
quanta sit virtus ieiunii, ut illi facere tantum va-
leat, quod apostoli nequiverunt.

2. Marc. 9
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.

19.
1 Cor. 9.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.
66.
67.
68.
69.
70.
71.
72.
73.
74.
75.
76.
77.
78.
79.
80.
81.
82.
83.
84.
85.
86.
87.
88.
89.
90.
91.
92.
93.
94.
95.
96.
97.
98.
99.
100.

Addit D. Ambrosius aliam rationem. Si tanta
 sit virtus ieiunii ut si illo muniti accessissent A-
 postoli ad illud eiciendum, quod hominis il-
 lius corpus obsidebat, efficaciter illud expulsi-
 sent, nec illis resistere daemorum valuisset. Si
 tanta ieiunii virtus in uno, contra diabolum
 corpori alterius immorantem: quanto maior
 erit eius virtus contra diabolum, in eo ipso,
 qui ab ipso diabolo impugnatur? Quis atten-
 dit D. Antonii ieiunia? quis D. Hilarii? quis
 D. Bened. Ch? quis Sanctorum ieiunium qui ce-
 leberrimos de diabolo retulerunt triumphos? Et
 quae in reportatis trophaea, quae spolia? si vel
 ignores quid sit ieiunium, & vix abstinentiae
 prima nostri elementa? Quae enim sunt vestra
 ieiunia, tot cupidis, tot ferulis intermixta?
 Non multum est daemones de vobis in cunctis
 aggressibus triumphum agere. Disce ex hoc cur
 viri meritis celeberrimi, carnem suam tam fe-
 rociter assigant, tam immisericorditer, disci-
 plinis & verberibus excipiant, ecco hic corpus
 inter rubeta & spinosa circumvolue, alius in-
 ter nives & aquas congelatas, alter ei cibum
 subtrahit, potum alter, hic lectum, somnum
 ille: vident hunc corpus noctu per terram vo-
 lutate, illum catenis illud & ferreis confra-
 gere disciplinis. Quid hoc: cur illud illustri-
 ma viri? An non haec vestra caro? An igno-
 ratis verbum Apostoli. *Nemo unquam carnem*
suam odio habuit. Hoc pro eis respondeo: pri-
 mum norunt carnem, tertiam esse personam
 a mediatrixem Satanae. Audi propriam car-
 nis tuae distinctionem: Tertia est persona, ac me-
 diatrix, cuius ope diabolus exagitat & sibi su-
 bigit animam tuam: proinde eam ut sibi mimi-
 cam considerant, quam & reprimere, & coercere

Ser. 3. 5. cit
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.
66.
67.
68.
69.
70.
71.
72.
73.
74.
75.
76.
77.
78.
79.
80.
81.
82.
83.
84.
85.
86.
87.
88.
89.
90.
91.
92.
93.
94.
95.
96.
97.
98.
99.
100.

Hinc intelligimus, id quod patiter expen-
ditus latius, & probat Divus Augustinus his
communiter a mis Sanctos contra diabolam in-
1111.
1112.
1113.
1114.
1115.
1116.
1117.
1118.
1119.
1120.
1121.
1122.
1123.
1124.
1125.
1126.
1127.
1128.
1129.
1130.
1131.
1132.
1133.
1134.
1135.
1136.
1137.
1138.
1139.
1140.
1141.
1142.
1143.
1144.
1145.
1146.
1147.
1148.
1149.
1150.

omnimodo student, ne in dominam suam in-
 fergat refractaria; eo plane modo, quo tu quo-
 que famulam tuam refranares, quæ pro vxore
 tua mediaticem se exhiberet, Secundum, &
 hoc quoque illis manifestum, carnis collisiones
 & attritiones infernales magis o-quire inimi-
 cos, & eo certius sibi diabolos subiiciendos de
 illisque se triumphaturos, quo sibi carnem ma-
 gis sabiecerint, eamque arctius refranant.

Bellum omnium præcipuum indixerunt car-
 ni: non enim eos later, illa superata, diabolos
 quoque superari. Semper admiror symbolum,
 ab Eliseo Regi Ioræ præstitutum filio Ioachaz,
 nepoti Iehu, Regi Israel. Huic erat inimicus
 Rex Syriæ, cuius imperium versus orientem,
 hic Samariam accesserat, metropolim Regis
 Ioræ, cuiusque patris Ioachaz, quam pene dirue-
 rat, cum enim populorum esset multitudine
 sæcunda, iam quasi in solitudinem redacta dese-
 cerat. Ut unico auxiliatori innitebatur, Eliseo
 propheta, qui graui & mortali infirmitate le-
 cto detinebatur: hunc accessit Ioaz obortis la-
 chrimis, voce querula, & alto trahens de cor-
 de suspiria ingemiscit. Pater mi, Pater mi, currus

4 Reg.
13. 13.

Israel. Et auriga eius. Pater mi, heu me male fau-
 stum. Noli timere, ait propheta: Si fueris ta-
 lis, qualis esse debueris. repellet & superabis
 Syriæ Regem. Adfer mihi arcum, aperi fenestram
 orientalem, explode fortiter in aera: Exe-
 quitur Rex prophetae mandatum, acclamat pro-
 pheta: Sagitta salutis Domini, Et sagitta salutis
 bonis aubus, dextero Deo: Percuties Syriam
 in Aphec, donec consumas eam. Verum tamen sub-
 siste paulisper, adfer arcum & sagittas, Percute
 iaculo terram. Percussit rex tribus vicibus, &
 subsistit. Cui vir Dei: O te infelicem. Inuitus
 est vir Dei contra eum, Et ait: si percussisses quin-
 quies, aut sexies, siue septies, percussisses syriam vs-

V.

Terra
iaculo
id est
caro
ieiunio
percu-
tienda
ut vi-
cto i-
am re-
portes
J. Per.
s. s.

que ad consumptionem. His Syriæ Regi vires &
 neruos victoelides. Bone Deus quid hoc rei
 re, ut de Rege Syriæ agat triumphum? An non
 expediret ea contra Syriam eiaculari? Regem
 Syriæ dico diabolum, Dei iuratum inimicum:
 dirigant ut in aera sagitta. Principes acris huius
 quæ sagittæ, iacula quæ? Cui Resiste fortes in
 fide. Fide viua, quæ mendacis eius nullas præ-
 beat aures: verum tamen contra carnis tuæ ter-
 ram emitte plurimas, percute iaculo: quinquæ
 sensus tuos, visum, auditum odoratum, gustum
 & tactum. Sagittas, ieiunia; Percute ioriam
 iaculo, non vno, aut duobus: sed innumeris.
 Mellifluus Bernardus liquido demonstrat, quam

fit caro nostræ præpotens inimicus, Quem nec
 fugere possumus, nec fugare. Per eam nos tentat
 diabolus; est illa pharetra, de qua iacula de-
 promit. Parauerunt sagittas suas in pharetra, ut
 sagittent in obscuro rectos corde. Quam pauci per-
 pendunt illarum venenum sagittarum, quod per
 carnem infundit diabolus: detorqueantur igitur
 sagittæ ieiuniorum, mortificationum: ut
 illa subiecta, diabolus quoque subiciatur. No-
 tat D. Bernardus. Contra continentiam multos
 exurgere inimicos, sed horum omnium lax-
 vissimum, esse carnem nostram, quocirca ad
 eius compressionem necessarium iudicant om-
 nes, iaculis carnem illam percutere frequen-
 tins: Audiamus Apem mella fundentem; Pri-
 mus continentie nostræ hostis caro est, aduersus
 Spiritum concupiscens: quam domesticus hostis,
 quam perniciosa lucta, quam intestinum bellum
 Hostem hunc crudelissimum, nec fugere possumus,
 (o anima mea) nec fugare. Circumferre illum ne-
 cesse est, quoniam alligatus est nobis: nam qui d
 periculosus est. Et miserabilis? Hostem nostrum
 cogimur sustentare, perimere non licet. Vide ergo,
 quam sollicite eo custodire necesse sit ab ea, qua dor-
 mit in sinu tuo. Hinc plurimi Sancti viri de
 dæmonio trophæa erigerent, exceßerunt in iei-
 uniis; mortificationibus & carnis suæ affli-
 ctionibus. Ita referente D. Thom. huius exce-
 ssum se D. Bern. acerbabat. quo corpus suum
 nimis ieiuniis, vigiliis immoderatis attriue-
 rat indifferetis, ex quo multas sibi contraxerat
 infirmitates. Quid dicam de terrestri illo Sera-
 phin D. Franciscus hic enim extrema vitæ suæ
 hora, veniam supplex a suo requisivit corpus-
 culo, quod excedenter, & immoderate illud
 castigasset? Addo D. Petrum Martyrem, qui
 carnem suam tam stricto iam inde a primo in
 religionem ingressu, ieiunio macerauerat ut in-
 de ad ultimam metam properaret, ob cuius
 excessum a superioribus coerceretur.

Confidite, non necesse erit, vos a corpore
 vestro ob tales excessus veniam rogare, qui in
 omnem euentum magis exceditis ut eam recte
 tis, lauitus excipiat: quam eam castigando
 seuerius, quod ita vobis patet, tum ex conti-
 nuis, quas patimini rebellionibus, & moti-
 bus carnis inordinatis: tum ex quotidianis vi-
 ctiois, quas de vobis refert Satan inimicus.

§. S. Acco-

§. 8. Accedens tentator : Sine miraculo, ieiunium multis potest diebus protrahi. Accedit tentator ex suo munere talis, quem David descripsit; & oculos requirimus Ezechielis.

R. 22. Circa verba hæc talis ab aliquibus mouetur quæstio: an Christus hic quadraginta diebus, quibus ieiunauit, famem passus fuerit, an vero illum tantum sensu ritinuit his diebus, hanc autem quæstionem enucleamus alio loco. Hoc tantum notatum volo, non esse stupendum, Christum his quadraginta diebus ieiunium permaussisse, nec famem ullam perferensisse, qui carnem suam diuinæ suæ personæ unitam substantialiter circumferebat, cum sola per contemplationem cum Deo unio hoc in Moyse & Elia potuerit operari: Vt vero hoc declaremus, & saniora ac veriora eos doceamus, qui omnia volunt miraculum. Dico primo: extra controuersiam esse, aliquos talis inueniri complexionis, qui pluribus diebus absque cibo possunt perdurare sic ut nec famē sentiant. Pro rei huius argumento conscripsi integram trium librorum volumen in folio Philoſophus & medicus Patauius Fortuius Licetus, quod inscripsit; *De his qui sine alimento diu viuere possunt*. Et totum primum librum exarat in huius veritatis confirmatione, producens auctores, historias tam antiquas quam modernas, examinatas & approbatas, ex quibus constat, aliquos perseuerasse sine cibo aut potu, quosdam tres dies, quosdam sex, quosdam septem, quosdam decem, quosdam viginti & unum: quosdam mensum, quosdam centum, quosdam sedecim menses, & quosdam duos annos, quosdam tres, quatuor, quinque, duodecim, quosdam plures. In duobus vero sequentibus libris discurrens, inuestigans ex Philoſophiæ principis, qua possit id ratione fieri, & quomodo hoc procedere possit ex complexionibus & flegmatibus, cum experiamur serpentes, scorpiones & alta animalia ex hac causa, ad multos menses sine omni alimento superuiuere.

Quinimo narrat præfatus auctor, ut rem veram & approbatam in Prouincia Sarmatiæ populam, quem vocant Lucomerios in frigida commorantes regione, cunctos communiter sine cibo perseuerare, quinque hyemalibus mensibus, nempe a Nouembri, usque ad vltimam A-

prilis, quodque eo tempore frigore exanimis ut mortui videantur & immoti, sicut eo tempore Serpentes conuiescunt. Sancti Iob amici; de quibus Spiritus S. audito eius pondere calamitatum, eum visitaturi & consolaturi accesserunt, ut vero eum viderunt tot percussum plagis, doloribus & sædissima lepra conspersum, veluti attoniti. *Sederunt cum illo in terra septem diebus, & septem noctibus, & nemo, loquebatur ei verbum.* Opinatur Origenes eos toto illo tempore abstemios perseuerasse, idque ex singulari Dei virtute ipsos roborante. Arbitrantur alii, opus hoc fuisse naturale, nimirum quod stupor ille & dolor, caloris naturalis suspenderit actionem sic ut toto illo septiduo nihil consumpsit humidi radicalis, hic enim videre licet, quod digestionem impediatur & huius caloris operationem, subitus stupor, vel tei alicuius, quæ dolorem inferat attentissima consideratio.

Dico secundo, minus esse dubium, opera diaboli posse quandam viuetes multis diebus ac mensibus absque cibis ordinariis: Hoc probat D. Prosper Aquitanæ illusterrimus Episcopus D. Aug. contemporaneus, dum agit de signis & mirabilibus, quæ Antichristus operabitur, historia quadam addita, quam testis oculatus scribit Vidit Carthagine puellam Arabicam, quam diabolus ob quandam actionem honestatis repugnantem possederat; Et quando illam Episcopus vidit, iam fluxerat septuaginta dies, a quibus nemo eam viderat aut comedentem aut bibentem. Deinde huic malo volens Episcopus mederi, eam monasterio monialium reclusit, ubi & alios quindecim dies omni alimento abstinent, computatis igitur omnibus, octoginta quinque dies perstiterat ieiuna illam examinat quam id ratione contingeret, inuenit, & puella ferebatur singulis noctibus ad eam accedere diabolus sub specie pascuuli, qui nescio quid cibi ori eius ingereret saporis suauissimi, quo vegeta & sana, & famis nescia nutriebatur. Res notatu dignissima, ut hinc discamus, ne quis, dum quempiam cernit vel audit pluribus diebus ieiunium permanere, statim eum canonizet, aut beatum prædicet, particulariter vero, dum huius abstinentiæ tam insolite manus non inungunt humilitas, mortificatio, patientia, honoris contemptus, sed propria estimationis ambiguo.

Dico tertio: certius esse, virtute Diuina quempiam plures dies, menses & annos, & abstemium, & satium posse permanere. Et corantur quod Moyſes & Elias cum Deo per quadraginta dies & noctes fuerint conuersati, his

R. 22.

Idem potest fieri virtute diabolica Lib. qui inscribitur Dimidium m. c. 6.

II.

Certius ad hæc fieri posse diuina virtute.

diebus.

diebus omnibus, nec fame premuntur, nec a-
 limento fariantur: ille in monte Sinai, in mon-
 te Oreb alter, S. Catharina Senensis multos
 traduxit mentes incolumis, nullo alio sumpro
 alimento, præter species Eucharistiæ sacra-
 mentales. Hoc visum in aliis quodque Sanctis
 notamus: præsertim attestatur hoc Innocen-
 tius Papa Octauus de Beata Columba Perusi-
 na, quæ septem exegit annos, solo Sanctissi-
 mo Sacramento contenta. Quod si diabolus
 bolium possit conficere, tantæ virtutis ac sub-
 stantiæ, quo licet minimo, qualem passerulus
 rosto suo contineat, puellam sustentare octo-
 ginta & quinque diebus valuerit, & ulterius
 sustentasset si ei permissum fuisset, quanto ma-
 gis operari hoc valebit diuina illa esca Sanctis-
 simi Sacramenti, si Domino placuerit ad eun-
 dem effectum cooperari in corpore mortali,
 quo hospitem suscipitur: Et si hoc efficere queat
 Christi corpus sub speciebus Sacramenti in eo,
 qui illud sumit: quanto credibilis valeat ipse
 Dominus ipsum corpus suum, quadraginta dies,
 quin & annos vegetum conservare sine omni a-
 limento, ut nec fame crucietur, nec siti ardeat,
 Diuinitatis suæ virtute, qua illud hypostaticæ
 personæ filii Dei vntebatur? Refert igitur mo-
 do Euangelista quod transactis his quadraginta
 diebus absque omni cibo, Dominus esurierit,
 & grauitè quidem: ita ut purissima eius caro
 notabili debilitate ange etur: ut in nostris di-
 ximus Tractatibus. Accedamus igitur ad id
 quod nos principaliter tangit. Penſate verba E-
 uangelistæ: *Esurit: & accedens tentator.* Ho-
 moneo, quo Christum aduertit esurientem: ac-
 cedit tentator: ut vidit occasionem aggreſſen-
 di, & impetum faciendi, aggressus est, & fecit
 impetum. Paulo superius diximus, communitè
 nos à diabolo tentari ex affectibus & carnis no-
 stræ moribus sumpta occasione. Ut enim carnis
 motum aliquem exoriri, continuo manus adicit
 illo sibi preualer, illo disponit ingressam, & in-
 damnum nostrum appropinquat.

224

Aliud accipe magni momenti documentum,
 quo nobis innotescit, sollicitudo & nostri di-
 ligentia inimici, ut eo simus diligentiores, &
 Diabolus alacriores: si enim tanta eius est diligentia, qua
 nobis noceat plurimum, maior indubie nobis
 incumbit in nostri defensionem. Quis mihi ex-
 plicet, qua hostis aduollet diligentia, quam
 dispositus, ut quacumque oblata occasione nos
 aggrediatur? Proinde proprie ab Euangelista
 dicitur tentator, *Accedens Tentator.* Cur inquis
 non eum vocat diabolum, aut Satanam aut dæ-

monium, modo familiari, sed tentatorem? quia
 voluit eum describere proprio sui muneris voca-
 bulo, si vero scire desideres, inquit D. Aug. quæ-
 le illud sit, quo fungitur diabolus? Tentatoris
 est. Ita cum prænotat D. Paul. *Ne forte tenta-
 uerit vos ut qui tentat.* Dicitur tunc explicat
 glossa: *Is est diabolus cuius officium est tentare:* quia
 in rei veritate, nullo alio fungitur officio nec al-
 iud est quod agat, nec aliud cui intendat, aut
 curet, proinde illud tam grauis exequitur, ut
 nec magnam, nec paruum elabi sinat occasionem
 O quamam tibi hæc eius indefessa diligentia
 conferre debet sollicitudinem! Si prænotes hæc
 appulſe duos prædones (a) a demone obſeſſos
 in omne facinus temerarios, idque nulla alia de
 causa, quam ut tibi necem inferant acerbissi-
 mam: quibus noctu & interdum alia nulla suc-
 cedat cogitatio, propositum nullum, singulis ho-
 ris tuis gressibus insidientur, attendant sedulo,
 qua te via confodiant; quam viueres anxius?
 Plus, si eos necromanticos scires, qui se tibi
 reddant inuisibiles, in tantum, ut tibi præſen-
 tes non videas, qui domum tuam ingredi vale-
 ant imo & penetrare, in quo dormis cubiculum
 te nihil horum sentiente: quam intremisces?
 quam anxietatis? quam ubique tibi timeres, in
 omni loco, in omni parte, in foro, in plateis in
 domo tua, in lecto tuo? Hoc igitur, quod tibi in
 hoc euentu potes imaginari, & ut veritatem asseram, nihil
 illis aliud incumbit, nec ad aliud hæc peruo-
 lant, quam ut tibi bellum indicant. Et hoc
 sit a Deo constitutum (ut inquit Sancti) qui
 de hoc particulares ediderunt tractatus, quibus
 hæc videntur difficulatem, cur Deus, Pater nos-
 ter benignissimus, nos ita deseruerit, ut agnos-
 inter tot lupos? D. Cypria. a D. Chyriost. b qui
 pro huius quæſtionis solutione tres illos cele-
 berrimos composuit libros de prouidentia D.
 Aug. e in eandem rem conscripſit librum de
 Agone Christiano, & enodauit D. Thom. d. Sc.
 hanc unico verbo percipe rationem; quia nul-
 la est sine victoria corona, nec sine prælio vic-
 toria, nec sine hostibus prælium. Idcirco no-
 bis Deus tot hostes permittit, ut nobiscum de-
 certarent. De quibus actum est alibi.

Concludimus igitur, quod nihil aliud habe-
 ant quod agant, nec ad quid attendant illi ho-
 stes nostri, nec hic ad aliud obambulant, quam
 ut tibi ruinam & necem moliantur; quocum-
 que iteris te sequuntur, quocumque fugeris, in-
 trant,

trant, quocumque te subitaxeris, accurrunt, nec aliud habent præ manibus, quam quæ ratione te percutiant, & sagittas in te detorqueant invisibiles. Sunt invisibiles, adstant tibi præfentes quos minime vides, cubiculum tuum ingrediuntur, & nec percipies: quæ igitur oportet te curæ habeant suspensum? quæ non sollicitudine vires mali suspitione perterritus. Optime utique id dixit Psalmographus: Cernas illum afflictum, auxiatum timore percussum: *Afflictus sum & humiliatus sum nimis*, q. d. prout eum explicat modestus Agellius: Corde doleo afflictissimo, oppresso, mille curis & sollicitudinibus angullato. Vnde hoc vero o David? *Vim faciebant, qui querebant animam meam, & qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur.* Gravissima verba, & consideratu dignissima: Loquitur de suis inimicis plurimè: quia plures, imò passus est innumerabiles. Censuit Origen. id quod legitur in Iosue de inimicis populi Dei. *Sicut arena maris, quæ est in litore maris.* Multitudine tanta conveniunt pugnare contra Israel: dignius ponderari posse de spiritalibus inimicis: ita explicat D. Hieron. *Hæc omnium Dolorum opinio est, quod aer iste, qui calum & terram mediis dividens, spatio vocatur, plenus sit contra animi fortitudinibus.*

Refert D. Athanas. hoc fuisse sæpius verbum eius in ore, utique in his apprime versatus, *milliones dæmonum mundum hunc percurrere.* Et eius discipulus S. Hilarion, referente D. Hieron. idem testabatur, in cuius rei probationem adducebat historiam illam, quam tres conferunt Evangelistæ de quodam dæmoniaco, adeo feroci, qui cum nullo conveniens in deserta secedebat, & speluncas. Illac transit Christus, accedit miser ille tanto expostulans malo remedium. Interrogat dæmonem Christus, *Quod est tibi nomen? Respondet legio, mihi nomen est multi enim sumus.* Dæmonum integralegio in huius viti ruinam conspirauerat, id est sex milia sexcenti, sexaginta sex diaboli, & tot eius corpus incolebant tortores crudelissimi. Ve vero Christi virtutem diaboli cognoverunt, instanter supplicarunt, quatenus eos in abyssum inferni non amandaret, licet eos ex huius corpore profligaret, sed concederet porcos occupare, quorum numerus duo milia censebatur. Concessit illis Christus & Euro citius hominem deserentes, porcos ingrediuntur, quos velut a quoilo rapuerunt, ut se mari præcipites immergerent præfocandos. *Quam credis, inquit D. Hieron. Bapt. de la Nuzza. Tom. 1.*

Hilarion subfuisse rationem, ob quam Christus ab eo petierit: quod est tibi nomen? Eorum numerum perspectum habebat, sed ut circumstantes intelligerent quot simul coniungantur dæmones in vitiis hominis ruinam, voluit, ut ipsimet faterentur, legionem eorum intrasse, & omnibus propalam fieret, quanti polleant potestare: & quo ardeant nocendi desiderio, si illis Deus concedat potestatem, cum exemplo talem exercuerint, quam Christus illis permittebat, opere complentes tanto an imalium, & illorum dominorum nocumento, qui fortasseralem peccatis suis pœnam meruerant. An non tibi videretur numerus inimicorum esse multiplex?

Omnes hi, totis præcordiis nocere mihi moluntur: *Vim faciebant*, ait Plal. es. q. d. omnes in hoc vires suas intendebant. Ve Christus exponeret, quam ex toto pectore, nobis sit cælum acquirendum, his exprimit verbis, *Regnum cælorum vim patitur.* Magnæ requiruntur vires, o Christiane, ut cælum conquiras, his me hostes impugnant, ait David, *Vim faciebant.* Et ad quid? quod tibi regnum præstiturum occupandum? animam meam. Aurum meum non querunt, non pecunias, non palatia, non hortos, non bona mea, nec meotum aliquid, sed animam meam, omnium quæ possideo, pretiosissimam, eam de Christus. *Quid prodest homini, si lucretur mundum, & miserum, anime vero sua detrimentum patitur?* O 26. Christiane, quam non esse debes sollicitus, cum inimici tui querant animam tuam, quæ vineam habes, quæ perditam, quid cerum ages? *Vincam meam* appellat David. Si anime detrimentum patiaris, quid tibi refert, diuitias, honores, sanitatem, & mundi transitoria possidere? *Quam commutationem dabit homo pro anima sua?* Qui latrunculis ludic, eo tendit eius studium, ut Regem eripiat, eo omnes machinæ, eo tendunt omnes insidiæ, Rege erepto quid reliqui quando dicunt alteri, quod Regem eripiat, (a) decedat, quid boni sperandum? Ad hoc inquit David. *Qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur.* Ecce quid diabolus præcendat, ruinam tuam, perniciem tuam. Perluades tibi quod delicias, honores, voluptates, opes offerat liberalis, scito autem, quod hæc tibi non præcendat cõcedere, sed potius damnû tuum. *Inquirebant mala mihi*, velut piscator pauperculo pisciculo offert illicium, quod videtur illi velle saginare, & id quod sibi placet, offerre, & eo nihil minus cogitat fraudulenter damnû verocius intendit, & pisciculo mortem machinatur. Ad hoc, testatur David. *Dolos tota die meditabantur.* Toto diei, quin & vitæ decursu, hoc

7. psal. 37.
3.
7. psal. 37.
3.
Orig.
Hom. 1. 4.
in Iosue.
D. Hieron. 1. 1.
4.
In cap. 6.
ad Ephes.
in vita S.
Antony.
in vita S.
Hilarionum
D. Hieron. 1.
1. & D.
Luc. 8.
Marc. 1. 5.
3.

Mat. 1. 11.
Mat. 1. 16.
V.
Similitudo.
do.
(a) Xagus
ma. 6.
CHIT

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

animi significat *Tota die* nihil aliud perpetuo meditantur, nullis aliis student libris, nec conquirunt bona, nec rebus aliis occupantur, nec alia requirunt, nisi laqueos, illicia, decipulas. *Dolos tota die meditantur.*

26
VI.
Similitudo.

Incedendum ac gratum spectaculum videre passerem au cupes, quid moliantur, omnis eorum conatus ad eorum tendit perniciem. Ad hoc autem excogitant insidias, machinas, & decipulas, quibus eos innectant incautos, erigunt vitides ramos, & arboribus decisos in medio campo, quasi qui illis locum offerat residendi, & a volatu quiescendi auriis circumquaque suspensis, multis passeribus referis, cantantibus & pipientibus quasi hi aliis occidant, vt aduolent, se illic alacres & voluntarios detineri, locum hunc esse tutissimum, vbi nullum damnum, nullus dolor sit timendus, cum in illo ita decuant alacres. Appendant transeunas apertas, quasi illis dicerent. En quam libere tibi licet intrare, vestrum non preatenditur vllum damnum, absque tam erit apertum ostium egressui quam ingressui. Mentuntur sorum pipitus & cancum quadam Echo, & quo propius passeris accedunt, eo magis illos animant, velut qui illis signum darent securitatis: quid his omnibus preatendunt? Omnia sunt laquei, decipulas, & aucupum insidie ad simplices aues decipiendas. Hoc mei moluntur inimici, inquit Dauid. *Dolos tota die meditantur.* Offerunt viridēs deliciarum ramusculos, quasi qui nihil preter recreationem & voluptatem desiderant, exhibent mille passeruculos auriis inclusos canentes pra gaudio, peccatores alios, quos peccati careola detinet, alacres, excitatos pra gaudio subillientes, qui tibi dicant vt eos habeas pra oculis, quam hilariter adolescentia transigant dies, quam iucunde omnes arripiant auras voluptatum, & vtili viuunt, hoc tibi & viuere & gaudere non est qui recuset qui refragentur.

Offertunt peccata caueolam valde patulam, quam liberius liceat intrare, & dum liberit exire: peccata confitendo, aliena restituendo, patientiam agendo si placuerit, liber egredere. Auribus mille resonant Echo: huius respiciunt facies venustatem, tuas cum illa decicias, magnam tui nominis estimationem, si dentem pro dente, & oculum pro oculo exgas, splendidam tui venerationem, si diuitias accipules, & quocumque te verteris, incidis in scyllas & charybides. Quid tibi agendum qua

1. Cor. 13: non vineandum est iacula.

Sancum Apostoli consilium: *Emigra te infra* &

*nolite peccare. Oculos aperite state super collediam vestram. An non illa tangit mysteriosa Ezechielis animalia? Duabus visionibus illustrantur duo preclarissimi prophetae concorditer sibi occincentes: quarum vna decoratur Isaias, qui explicatore Diu. Greg. prauidit inimicum nostrum daemone in persona Regis Babylonis, a deo ad bella instructum, qualem ipse describit. *Ecce festinus velociter veniet: Non est deficiens, neque laborans in eo: non dormitabit, neque dormiet: neque soluetur cingulum renum eius, neque rumpetur corrigia calcamenti eius, sagitta eius acuta, & omnes arcus extenti. Quam graphice nobis illum depingit, s. e. quam sit semper inuigilans, vt nos incautos aggrediatur. Omnibus passeribus leuissimis velocior, & hoc est Festinus. In Hebraico legitur, nomen quod latini transferunt: *Lenus*, sine vilo pondere, vel onere, quo nullo grauat, cum sit spiritus, vnde & ipsis cogitationibus leuior. Numquam eius obserantur oculi, somno fatigatur numquam, proinde in somnum non tantum se reclinat numquam, sed nec quidem dormitur: *Non dormitabit, neque dormiet*; Numquam arma deponit, sed perpetuo in bella prociens, & hoc est: *Non soluetur cingulum renum eius*. Semper erectus, semper vigil, pedum fatigatione non laborat, sagittas adeo deponit acutas, vt quidquid, & per quosvis penetrant, quas nec portae, nec fenestrae, nec fortissimi & elatissimi praedicti valeant praedire. *Sagitta eius acuta*. Et quod maxime refert: ad quasuis habet partes tenfos arcus: *Omnis arcus eius extensus*. Quamtuuis praeparatus, & sollicitus sit tuus inimicus, hoc maxime potest agere, quod arcum semper collinet in vnam partem, qua sperat conspectum tuum, siue ex illa fenestra, siue ex alia, sed versus omnes partes, quis arcum extensum, & directa deueniat iacula: Maxima, sane, inimici nostri sollicitudo.**

Obserua modo prophetam Ezechielem, contemplantem viros iustos, sub figura quorundam animalium: cernit illos, oculis vnde quaque plenos, & itis apertis, quaque uersum collimatas. *Omne corpus eorum, & colla & manus, & pedes, & circuli pleni erant oculis*. Per omnia oculi incorporare, capite, auribus, manibus, pedibus & circumquaque directi.

Iure optimo tot oculis circumspiciunt, cum sciant se cum hoste congressi vigilatissimo, qui ex nunc parata & directa habet in omnem partem iacula: inuigilant, & circumquaque cuncta conspiciunt, habet diabolus sagittas collimatas, si colloquaris, vt te ad deiciendum compellat, si ma:

Lib. 7. mo. c. 16. Isa. 21. 6. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

si mulierem conspexeris, ut eam tibi desideres: Si verbum audias tibi iniuriosum, ut ad vindictam incandesceas: si famelicas, ut te gula triadas, si tibi bulliat sanguis: ad impudicitiam, Plus a quo est, ut oculos habeas in capite, quibus attendas, quid cogites: in auribus, ut aduertas, quæ audias: in lingua, ut cautus & parcus sis in verbis; in pectore, ut desideria reprimas: in manibus, ut non quæuis contingas in pedibus, ut noueris quo progrediaris, & in ipsi oculis, ut videas quid videas, denique Argus sis multioculus. De his egimus satis in D. Avg. se; ubi obseruamus quantum Diuus Augustinus nostri miseretur quia sum tanta sit inimici nostri diligentia, nostra est tanta foecordia ut pericula non caueamus, quibus undique miseri inuolumus. Hoc est continentium studium eius, hoc unicum desiderium eius, ut animas, quas creasti, deponet, &c. Et tamen Domine, postquam ipsa nostra: quia cum cautissimo uideamus, contra nos draconem ore aperto, paratum ad deuorandum inuolumus dormientes, & lasciuimus in pigritia nostra, tanquam securi ante eum, qui nihil aliud desiderat, quam ut nos perdat. Inimicus, ut occidat, semper uigilat, sine somno, & nos, ut custodiamus nos, nolimus euigilare a somno. Ecce tendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras repleuit decipulis, ad capiendum animas nostras: & quis effugiet? Laqueos posuit in diuinis laqueos posuit in paupertate, laqueos in opere, in verbo, & in cibo, in omni uia nostra &c.

§.9. Accedens tentator, Turbatus diabolus Christum tentaturus aduolat, ut eum uideat fame laborantem: qualiter attendit, ut aggrediatur.

28 Aliud nobis his uerbis prælegitur documentum, & hoc quidem ad rem optime animatum, ut quilibet suam exploret naturam & complexionem & qua parte sit caro eius infirmior obseruet, ut ibi se fortius præmuniat: quia inde communiter hostis noster facit impetum. Ut Dux est, inquit Diuus Cyprian, qui ciuitatem quandam ardet assidire: attendit, circumspicit totum ambitum, & quæ sit pars uerbis deperem bitor, contemplantur: si uideat quid agit diabolus: hoc enim obseruat Diuus Petrus, quando nos præmonet: Sobrius esto & uigilans, quia diabolus aduersarius uester diabolus, &c. circuit &c. Nota uerbum, circuit: totum circulum attendit, quid debite, quid oportum quid periculis expo-

situm &c. Intuere, quid cum Christo agat; quadraginta iam dies explorauerat: qua parte eum aggrediretur, & ut primum uidit carnem fame flaccescere, continuo ex illa parte eum aduolat. Hæretur (inquunt D. Chrylostomus & D. Gregorius) fluctuans diabolus circa Christi personam, num uerus esset Deus, an merus homo. Ex una parte hoc concludebat, eo quod inter peccatores baptizandus conuerteret, & Baptizæ humilis profiteretur, nec poterat sibi persuadere princeps superbiæ, Christum id adurum, si Ioanne esset dignior: Obiectat quod licet diebus ieiunasset quadraginta, tandem caro eius fame nimia contabesceret, quæ ut notat Cardinalis Caietanus eum in tantum assigebat, ut ultra nihil posset, & deficeret. Ex alia uero, eum esse Deum conuebat, cui utique cæli aperirentur, uox Patris intonar et. Sic est filius meus dilectus, cuius caput in specie columbæ S. S. insisteret, etiam quadraginta dies iunctis noctibus ieiunio consecrasset, nulla famis seu sitis pressus necessitate. His confusus subleuit, ut hæreticus Medicus uisitans infirmum, si inueniret brachii uisum pulsum naturalem, conformem, sanum, alterius uero distantum, intemperatum, festinum & quasi cuiusdam expirantis. Quæ hæreticus anxius ignorans quod dare iudicium mortis an uideret hunc explorans, faulta acclamat omnia alterum uero, moribundum ingemiscit: quam sæpe, de uno ad alterum rediret, quid circa hoc resolveret, nescius: quam suspensus remaneret?

Erat Christus, ait D. Gregorius & Ru. b sanctum illud animal, quod licet primum uideretur quadruplex, postmodum cernitur esse unicum, tã stupendum uero, ut S. S. impulsu agitaretur, duas prodigiosas habebat alas, cuius etiam erectæ pennæ Erat Christus, quibus corpus tegebat, ut dignosci non possent. Duabus alis uelabat corpus suum, pennis eorum chelice a recte. Contemplantur in hoc sancto animali Christum, S. S. impetu expulsum in desertum, ut diuinitatem & humanitatem & humanitatem, unaquæque pennis suarum subnixæ proprietatum & operationum quas realiter in eo distinctas diuinas, & humanas fuisse credimus. Natum ingemiscere, reclinat in præsepio; Herodis scuitiam declinat, in Ægyptum fugere, redire, in Nazareth, ut fabri filium secedere, Ioseph submitti, & matri suæ obedire, illinc discedere, inter peccatores in Iordane a Ioanne Baptizati deserta petere, dolores pati, fame torqueri, alæ sunt humanitatis. Aduolare cælitus, in tonare musica Gloia in Excelsis, eum a Regibus adorari, a senè annofo & probato Simone cognosci, qui dum

a Hom. 12 in Matth. b Lib. 2. mor. c. 23

a Hom. 9 in Exech. b In c. 6. Apoc. II.

in c. 12. b. 2. c. 1. d. 1. e. 1. f. 1. g. 1. h. 1. i. 1. j. 1. k. 1. l. 1. m. 1. n. 1. o. 1. p. 1. q. 1. r. 1. s. 1. t. 1. u. 1. v. 1. w. 1. x. 1. y. 1. z.

dem eum inter vlnas stringit, velut cygnus
Luc. 2. 29. decantat *Nunc dimittis*. Aperiri caelos, Patrem
 acclamare, in figura columbae descendere super
 eum Spiritum S. alie sunt divinitatis? His alis
 suae personae corpus operiebatur, quia dum in eo
 Divinitatis signa radiabant, illico & alia se pro-
 debant, quibus probabatur veritas humanitatis.
 Si ad praesepse condescendit Angeli, ut testentur
 Deum; plorat ipse, ut homo. Si testetur Pater,
 hic est filius meus, ut de Deo, ibidem ut homo
 Baptizatur &c. *Narrationem coniunctio* inquit D.
 Cypr.) *diabolum excubavit: quia ei impossibile vi-*
debat, quod vel e surse posset invenire, vel quod
tanta sollicitudo posset esse humanitas. Vno verbo
 dicit D. Aug. iam se demoni Christus aperie-
 bat, iam se abscondebat, prout necessitas exige-
 bat. *Tantum inno vit, quam un voluit: tantum*
autem voluit: quantum oportuit. De quibus per-
 doctus D. Thom. Adeo igitur, perplexus demon,
 & altians nocendi desiderio, fixis oculis Chri-
 stum contemplatur, explorans qua parte aper-
 tum os suum reperiret, ut eum impeteret, & in-
 gressum obtineret. Tandem percipit carnis esur-
 tiem ex qua humane naturae Christum ado-
 re accipit, inde captans ansam Christum ado-
 reandi.

¶ Et notat D. Ambros. id quod sanctis valde
 est familiare, cuius doctrinam explicat D. Tho-
 mas, quod diabolus steterit in hinc & sic secum
 repinavit: quidquid m. hi responderit, prudens
 malitia viam inveniet, (a) quod si ex hac parte
 non succedat, sic recedat ex altera, & sic explorat
 ut tentet sic tentat ut exploret, hoc sibi applau-
 debat argumento (sunt D. Cypr. & D. Chry-
 sost.) *aut iste verus est Deus, aut est filius &*
meus homo, hoc eum modo aggrediar, tali im-
peru perentiam, quo si verus sit Deus, eum cog-
noscam, & fugiam: si purus sit homo, commo-
vebitur, & totus in cibum & potum propensus,
ab incepto reinio deservet. Ad hoc inquit
in impof. hodie e talem allumphe figuram, quae magis eius
faceret intentioni, formando sibi ex aere sco-
pis phantasticum, se ipsum Christo offerendo,
ut ipsum sibi et confectum, sanctum gravem,
reberabilem, deservit in eolam, ut plorans pro-
 nis ad phetaram. *Advertit autem nosse Gaetanus,*
 Christum ista priora verba *si filius Dei sit &c.* primo
 accessus illius non dixerit, sed quod illa mitigat seu
 deservit. *Blanda*
placere sicut adulatione: Christum salutat, hu-
mitate in eolam, illis verbis quibus Angelus
salutem illum Duceat Gedeonem, Dominus 20-
12.

cum virorum fortissimus, Propitius sit tibi Deus Sol-
 clarissime, mundi lumen, qui haec illustras de-
 ferta, & tuo fulgore in caeli transmutas glori-
 am. Tibi persuadebas te vnicum huius creati-
 cultorem, nec esse in terris oculos, qui tua laeti-
 luce poterent.

Ter frustra mea dixi lumina, cum & viderint
 te, & in te tanta detexerint magnalia: ut im-
 possibile sit te non esse aut Messiam aut mundi
 Redemptorem iam diu expectatum. Desiderium
 quo exestuavi eu in diebus meis concipien-
 di, me vigilem & sollicitum suspendit, utq; ma-
 ximum Deu nostrum supplicarem & eius obti-
 nerem aduentum, me multis ab hinc annis huic
 solitudini consecravi. Si tu ipse sis aduentus tuus
 applaudo Dne mi nullo enim tempore gratior
 aduentus vester esse potuisset, quam hoc, quo
 tanto te expectamus desiderio, & omni studio na-
 rum, praetolamur: O quam frustra ac laeta mun-
 do noua referrem, & quam beata fors mea, si tibi
 praecursor deseruirem. Si hoc ita sit, da mihi,
 Domine, signum, quo ex parte tua homines ac-
 cedens annuntiator, mihi fidem adhibeant, sicut
 Moysi concessum audiuimus, ut illi crederent Il-
 raeltra. Ut autem huius cogitationis nulla subite
 frans, maxime conueniret, mihi in hoc gratifica-
 rei is, dans signum, sicut Gedeoni, in his que pra-
 manibus volebat. Cerno, quod te fames excitat
 & corpus tuum affligat nimis, quod iam iam de-
 secturum formidamus: hoc nihil aliud praema-
 nibus praeter lapides dicitur igitur filius Dei in
 manibus tuis est, omnimoda meae securitatis tes-
 tificatio, & infinitatis tuae remedium: *Dicit ut lap-*
des ista papes sunt, quibus & velut famelicus ves-
certis, & ego de tua persona securus exultabo. O
proditor infernalis! quam apposite accurrit, &
quam dextere ictum vibrat in partem deus hore,
nisi virtute diuina praeueneretur. Ecce diaboli
invidias, qui in aera non detorquet sagittas, nec
lana aggreditur, sed obseruat indagator, quo pe-
de eam claudere, & ad quid propala inclinetur

Doctissime profecto hunc conceptum D.
 Gregori. Noueris, inquit, quasdam complexio. 30.
 nes ad quaedam vitia esse propensiores. Iuuenis Lib. 1.
 cui in venis seruet sanguis, & voluptatibus re-
 creatur, in galam & impudicitiam. Fortis in
 eliuator. Melancholicus, & exandescens, in
 rore & recondia contra proximum facilius ex-
 ardescit. Qui dignitatum vento atque honoris Excitatio
 turbine quatitur, ambitione & vana gloria ca-
 sui est quam proximus. Is qui est corde pu-
 lanimis, disponitur ad auaritiam & cupiditatem.
 nem vix illo contentus. Has naturae propen-

iones; inquit, obseruat diabolus & te à capite ad calcem vndequeque circūspicit, conditiones & qualitates tuas examinat, ponderat, comparat, & iuxta illas, sic hominem impugnat: Nullus auceps tam attentus explorat, quid queque exoptet a uicula, quam aucupari fludet, ut cuique saginam offerat palato eius & naturæ conuenientissimam, quemadmodum ipse diabolus, quid agat quid carni tuæ, quid naturæ, quid sensualitati lubeat, placeat, satisfaciatur: *Vicinas complexibus deceptiones parat*, ait D. Basil. *Omnium deservit consuetudines* (inquit D. Leo.) *Veniat curas, scripturarum affectus, ubi causas quarit, natiuitatis, ubi quemque uiderit studiosius occupari.* Conformiter huic doctrinæ exponit D. Irenæus id quod Dominus ait se penitenti versipelli: *Tu in sidibus calcaneo illius*, per calcaneum intelligit inclinationes, quibus anima huc illucque progreditur. Et huic concinit David illis verbis, quæ iam exposuimus. *Omnes cogitationes eorum in malum inuolunt, & abscondent, ipsi calcaneam meam obseruabunt, sicut sustinuerunt animam meam.*

Hunc lucem accipit uisio D. Iohannis, qui, ut obseruat D. Thom. Rupert. Abbas & Richardus de S. Victor. vidit hunc in nitum militem equo insidentem nigro, *Et habebat stateram in manu sua.* Bone Deus, an statera iustitiæ symbolum non est? A quo tempore igitur seruauit diabolus iustitiam, aut ad illam quidem uellem attendit? Significatum uoluit, quod uicium quicquid ponderet & appendat conditiones, & quid huic, quid alteri magis conueniat. Audiamus de hoc D. Augustinum cum Deoloquentem præclara uerba. *Versutus est iste hominis, & tortuosus, nec facile deprehendi potest circuitus uia eius, nec cognosci species uultus eius, nisi in illuminet: nunc nunc hic, nunc illic, nunc agnum, nunc lupum, nunc tenebras, nunc lucem in se ostendit, & singulis quibuslibet qualitatibus, licet, & temporibus secundum rerum mutationes, uariis eximibet temptationes. Nam ut tristis decipiat, tristatur, ut gaudens illudat, fingit se & ipse gaudere, ut spirituales defraudet, in Angelum lucis se transfiguratur ut fortis comprimat, apparet agnus, ut miles donoret, apparet lupus. Hæc quidem omnia secundum similitudinem uariarum temptationum eius habent, ut terrent alios timore nocturno, alios à sagitta volante in die, alios à negotio preambulante in tenebris, alios ab incursu, alios à damno meridiano. Et ad hæc quis idoneus, ut cognoscat? Et astutus eius quis cogitauerit? quæ uel laus speciem uoluntatis eius, &*

gyrum dentium quis agnouit? Hinc sanam discite Spiritus S. consilium. *Fili in uita tua, tenta animam tuam, & si fuerit nequam, non des illi potestatem.* Attende, fili, explora pulsum tuum, & ubi uideris malam tuam inclinationem, illam reserua. Ad quid, si te bile inardescentem noueris, litium te committis occasionibus? Ad quid, si te mulierum amore certas deperire, eas quæraris aspiciendas? Ad quid, si te inter ludendum aduersas exacerbari, & hic naufragium tibi, tuæque familie parari ad lulum frequentius, ad illum tendis uelocius?

§. 10. *Dic ut lapides &c. Granis tentatio, defectus panis: attamen fide Deo. & serpens attere caput: Eliseum iuitate, & canerum.*

SENTIT Dux noster fortem hunc hostis impetum, & se facta excelsans scriptura, ictum secundum. *Scriptum est, non in solo pane uiuit homo, sed in omni uerbo, quod procedit de ore Dei.* Stupenda responsio: quæ diuina nobis proponuntur documenta, ut hostis nostri impetum retundamus. Hæc erat hostis uersuti calliditas, quod si Christus Deus esset, hoc eum ad sui cogeret manifestationem: si uero nihil amplius quam merus homo, permoueret ut à ieiunio & mortificatione sui in Dei gloriam inchoatâ, citius abstineret, cum tandem se fame fatientem cerneret, & omni destitutus alimento, solos lapides reperiret: & illi dicere uolebat. *Ecco iam à quadraginta diebus hanc eremum ingressus, & capiti Deo seruire, in eo quantum illi perplacet, stricto ieiunio: uerum tamen attendis uelim: quod tibi nec de uua passa uel uinea, nec pisa prouiderit, in cuius nutrimentum: & tandem te fame oppressum ingemiscas, solis lapidibus, sine panibus in clementer exceptura. Consule tibi, hoc desere ieiunium, uita tua prouide, & quibus te sustententes inquire diligenter: cum hac uia, quæ capiti, hoc non sis adeptus. Hoc uisur argumentum, quo plures solet decipere, & persuadere, quod si in Dei obsequio constantes perfluerint, se perituros. Puellam accedit piam & pauperem: persuadet: *Quid infelix hic tuo degis ergastulo? quot iam diebus expectas? Caue, ne constans tandem pecunie inops qua tibi succurras, inueniaris panis indiga, uel tibus orba, solis lapidibus, & nudis circum parietibus, quo te uitas, nescias. Amodo hæc sufficiant, iam quæ tibi necessaria**

necessaria sunt sedula conquire, ecce tibi pre-
sto sunt, si tali accessum concesseris. O miser
sed honore & venerabilis civis, qui Deo ser-
uis, rei alienae possidendae inimicus, tandem
prole nimia pellus, muliere & necessitate pre-
grauatus, ad extremas reductus angustias, totis
lapidibus diues, illo te solare & medere, con-
tractu tibi oblaro, & quo possis tibi medio suc-
currere, vno praestito penurio, ecce remedium.

*Tract. 2.
in Job. 7.*
Hae illa fuit tentatio, quam vt grauissimam
ad vltimum impetum in Job faciendum reuer-
tuauit, vt docte declarat Origen. qua eum per
os vxoris est aggressus: Peritit fidelis in Dei ob-
sequio famulus, ablatis bonis, filius interemptis,
salute priuatus, sedens in sterquilinio putredin-
em non leni sudariolo, sed asperis emundans
testulis, & lapidum fragmentis detergens vul-
nera: qualesada mulier prociaci virum verbo
exuleerat: *Adhuc tu permanes in simplicitate tua?*
benedic Deo & morere.

Emphatica sunt omnia verba haec, & graui-
da mysteris. Tu qui te Deo seruire iactabas
tibi que applaudebas, quod ob hoc tibi auxilia-
tor adesset tuis in necessitatibus opportunus &
nihil tibi vnquam defecit: in hoc perstra &
morti te obijce, nihil habebis aliud. Textus, quo
vius erat Orig. legit: *Quousque sustines? q. d.*

*Vid. Tract.
7. n. 132.
C. 19.*
Opes quas tibi a Deo datas gloriabaris, in ob-
sequi tui mercedem, iam iuges direptas: filios
tuos, quos te Deo nutrire asserebas, domus rui-
na oppressit: adeo viuis omnium indignas vt
quo infirmum corpus tuum reclines, non ha-
beas: quae te spes alit, in hoc Dei famulatu
perseuerantem? Virgens tentatio: Hanc decla-
rat Spiritus S. describens diabolum sub figura
Elephantis: *Stringit caudam suam quasi cedram.*

*Job. 4.
40. 12.
Tract. 7.
n. 138.*
Et velut praalum; quod omnem aduer-
saria hic succum vt latus alias exarauimus: Hoc tibi
semper sit in ore responsum, quod in eum finem
Deus tanta prodigia fecerit, quibus Ionas in
maris abyssu se sustentabat, Elias quadraginta
dies in monte, & Moyses totidem, quinimo &
illi septem dormientes. *Scriptum est: non in solo
pane viuit homo: quod licet praegnanis in ter-
tentatio, vires Christus suggerat ad resisten-
dum, illis vt bis: Scriptum est: non in solo pane
viuit homo.*

*Sed in omni verbo, quod procehit de ore Dei. Fide
Deo, quod ille cuius potentia egressus es de
Egypto, tui curam geret diligentissimam.
Quando illa Israelitas eduxit, sicut arefebant,
murmurabant quod eos eduxisset, & Moyses
per arentia & ipaquoia populum deduxisset, vbi*

omni subsidio destituti miserè interibant. Re-
currit Moyses ad Deum, quotenus populum
hu te eripiens necessitati, sedaret murmur eorum.
& ab ea liberaret inquietudine, qua anxiantur:
Mandat Moysi Deus: *Virgam qua percussisti flu-
uuium, tolle in manu tua: Videant virgam in
manu tua, qua percussisti fluuium; cum fenio-
tibus de hoc ages negotio, hac illos in memo-
riam redones istius miraculi magnitudinem, per-
cussisti fluuium. Tunc enim viderunt, quod
aque conuerse sunt in sanguinem. Alii ems,
quod pro illis gessisti in mari rubro recorda-
buntur. Virgam illam vident, & recordantur
eius quod cum illa fuerat operatus, qua ratione
seruauerit incolumes; ab inimicis defendenti, in
portum adduxerit: vt sic confidant, me illis
modo non defuturum. Extempo in illos arma
sumit Amalec Rex Amalecitarum, ex Esau
descendens, & filio eius Amalec. Tolle virgam,
ascende montem, pugnet Iosue in montis plani-
ticie. Videat omnis populus virgam in altum
erectam, vt Dei beneficiorum, per eam memo-
res, spem certam capiant, Deum illos nunquam
defuturum. O il Christiane, mente reuolucres,
qua tibi Deus praestitit beneficia, & quanto his
maiora; & de quantis his apertioribus eripuerit
periculis, venit Amalec: *Populus linguens aut
Lambens sanguinem.* Tales sint tuae praecautio-
nes oportet. Quid agam? vae mihi deperditio, in me
sumit arma populus sanguisuga, & spiritum
visceribus erunt, & me deserunt ab omnibus
derelictum. Ne timeas confite: quia *Non in solo
pane viuit homo:* alia tibi via Deus prouidebit.*

In mentem reducit illam Israelitarum histo-
riam, qui isdem praestit molestis, dum iter car-
pant versus terram promissionis, pane & neces-
sario pabulo destituti, per aspera deserta, solis
duri lapidibus strata contrabescunt: dum vero
munda praeter presentem mortem fame enecti
perhorrescunt, ad ortum aurora deplouit illis de
caelo manna, quod nec sciebant quid esset, nec
vide, nec quomodo illis adueniret, quo famem
expleuerunt. Nostin? o popule Dei quare
Moyses cur hoc Deus fecerit? Vt noueris, quod
si fidelis illi serueris, nequaquam tibi decrit, &
quando tanta languescis inopia, vt non mis-
pides videras, prouidebit ille et eo quo sibi ma-
gis placuerit, vt vide, vel quomodo tu proflus
ignores. *Dedit tibi cibum manna, quod ignorabis Deus,
et, & paves tui, vt ostenderet tibi, quod non in
solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod egre-
ditur de ore Dei.* Praeclarum sane opus, & lectio
vtilissima. Quis cogitaret in tanta famis ang-
stus,

Exod.
17.
1.
Fida-
cia de
Dei
fabi.
dio ex
prae-
tuit.
32
Deus.
3.3.

his, ubi nihil præter famem conspicias, quæ
 quæ tuas veras oculos per omnem terram am-
 bitum: quod ibidem de celo Deus prouideret,
 idque eo modo, ut nec ipsi scirent, quid rei esset,
 quod illis largiebatur, nec ubi compositum, nec
 quæ derulissent manus, & dum mihi minus cogi-
 tant, ante eorum oculos manna reperitur:
 quando circa omnes partes, quas liceret imagi-
 nari circumspicientes præsolantur auxilium, &
 se spe omni frustratos arbitrantur: tunc ex nubibus
 desuper (quis posset imaginari, quis crederet?)
 illis produxit, non fulgura nec aquarum gur-
 gites, sed panem de caelis dedit omne delecta-
 mentum in se habentem, & saporem suauitatem:
 omnium quæ gustauit mundus, maxime nutri-
 tium. Ad quid hoc? ut ostenderet tibi, quod non in
 solo pane vivat homo, sed in omni verbo quod pro-
 cedat de ore Dei. Hoc sit tibi responsum familia-
 re: O Codro pauperior, & tibi quoque puella
 integerrima, nec te præcream o Domina, quæ
 tibi totum deesse mundum conquereris: hoc
 attendas (amabo) si Deo seruias fideliter, fiet
 præter nudos lapides videas nihil, tibi succur-
 ret, eo modo, ea vita, qua minus tibi persuade-
 bas. De his actum Dominica quarta.

His igitur in illud tempus reiectis, & aliis,
 quæ hinc alias explicauimus, modo arripimus
 instructionem, quam obseruauerunt D. Ambrosius
 & D. Chrysostomus. Scilicet quod Chry-
 stostomus hac responsione se diabolo voluit oc-
 curre: non aperire declarans, verum esset, aut
 non esset filius Dei. Vtrum posset, an non de
 lapidibus panes producere: verum illi Deus
 desisset, vel non, illi cibum ministrando: nihil
 horum in questionem vertit, nisi quod istum
 recundat, diuine se committens & potentis &
 prouidentis: illud tantum attendens, quod in
 lege Domini scriptum est: cui sine replica ad-
 haerendum: *Scriptum est: Adhære hic diuinum
 documentum ex D. Greg. a veris tentationibus à
 dæmone tibi propositis, in dubium non reuo-
 ces, vtrum hoc sit agendum, nec ne: si tibi hoc
 contemnat, nec ne, vtrum pauper sis futurus,
 obseruans Dei legem, nec ne, hoc tantum age,
 te ipsum illi occlude his verbis: Hoc mihi a-
 gendum incumbit: mihi obligatio mea satis-
 facienti, Deus verbo suo neutiquam deerit.
 Scriptum est: Hoc nos docuit Apostolus. Nolite
 locum dare diabolo. Videtur in mentem reuocare,
 id quod Dominus à mundi principio docuerat:
 nimirum qua ratione superandus esset serpens:
 dum ait: ipsa conteret caput tuum. Hæc est ser-
 pentis natura (ut ille D. Greg. Nyss.) ut si capiti*

eius cedas locum, illico totum subsequitur cor-
 pus: caput eius contere, non intrabit. Satan
 serpens est: hic modus eum superandi: caput
 eius conterere, tentationis exordio resistere, ne cederis
 ei locum, ne cum illo disputes. Hæc prima
 causa ruinae matris nostræ: Eux: auctore D.
 Chrysostomi quod loquenti serpenti, & quaerenti
 rationem, cur præcepit vobis Deus, ne comederetis
 de omni ligno, caput non illiserit, sed
 ingressum dederit, in dubium cum illo reuo-
 cans: an conueniret, necne? Intorquet tibi
 diabolus sagittam, ut ad domum talis accedas,
 si in controuersiam ducas: ibo ne an non ibo:
 num mihi inde vllum procreatur damnum, an
 non? actum est de te, occlude te: responde:
 Scriptum est, Nolite locum dare diabolo. Non
 mouerat. Efficit propheta jam nunc ab im-
 pio. Rege loram millos carnifices, ut sibi caput
 præstuderent, qui modo nuntium suum præ-
 miserat, ut autem cum offecit, ait, ostia occlu-
 dite, ne patiamini ingredi: quod si intrauerit,
 cum statim Dominus suus subsequetur. *Ecce
 senatus patrum Domini eius post eum est. Ostrea
 species est pilvis inter duas conchas, quam can-
 cer vehementer appetit. Myrum quid inquit
 D. Basil. & D. Ambros. b de verisura vnus,
 & diligentia alterius. Prodit ostrea, solis radiis
 expanditur, conchas dilatat, & quiescit. Leta-
 bunda circumuagatur, cancer nec audeat propius
 accedere, nec se periculo exponere si enim ostrea
 conchas occluserit, cancerum diuiserit medium:
 hoc autem agit, ei lapillum iniicit, si ostrea mo-
 reatur, nec continuo lapillum euomat, adest can-
 cer, & cum testas non possit occludere, ostream
 eripit. Si vero ut primum silicem perceperit,
 cum rejiciat, & conchas occludat: in tuto est,
 & delusa canceri verisura. O David: si dum foli
 exposito, ut ostrea in solatio dore us tua, pecto-
 ris tui conchas dilatanti, & obambulationi in-
 tento, cancer infernalis iniicit, animæ tuæ ap-
 petens edulum, lapillum, impulsam, quo te
 commouit, ut Bethsabeeam inspiceres curiosus è
 regione nudam seque lauantes, illum tu omni-
 ses? Si Iudas quando Magdalenam vnguenta
 spargentem vidit, & pectori eius diabolus fili-
 lem iniiciebat, vtrum sumptum hunc super-
 fluum reprehenderet, nec ne, illum actutum
 expulset: Si quando tibi, Domine, lapillum
 iniicit, ut ad talis accedas ad es confabulaturus
 & tibi, Domina, ut à tali accepto habeas lite-
 ras, illum euometes: longè abesset tantum ani-
 mæ tuæ detrimentum si eo momento quo inci-
 dit, paucæ scintilla, ea suffocaretur: nullum
 timeretur*

Apud La-
 poma. in
 cap. 3.
 Lib. Gon.
 33
 4. Reg. 6.
 a Hom. 7.
 in Hexam
 b Lib. 1.
 Hexam.
 cap. 8.
 De his &
 aliis ad
 hoc insit.
 Tract. 8.
 §. 29.
 39.

232
Iacob. 3.
2.

damnum; at si contematur; *Parva semilla magnam sylvarum incendit.* ait D. Iacob.

§. 11. Mitte te deorsum &c. *Diabolus doctus est logicus in argumentando: sed eius vis finitur in loquendo. Et in dicendo: Mitte te &c.*

34 **I**nimicus hoc primo confictu confusus, alterum intendit; Christum per aera deuchit in Hierusalem; statuit supra pinnaculum Templi tentat; *Si filius Dei es, mitte te deorsum: scriptum est enim: quia Angeli tuis mandavit de te &c.* Fuit hæc tentatio, quasi replica quædam priori Christi responsioni. Est diabolus sophista logicus (ait

Hom. 22. D. Chrylost.) hæc doctissimi Logici arguta est & 3. de pa scientia, quando proposito primo argumento, eorum solutio, ex solutione materiam trahit alterius argumenti, quo alterum præmittit instantius.

Ita egit hic astutus sophista cum Iob: hic eius primus fuit assultus, quando eius instinctu manu copiosa Sabæi irruerunt, armenta bouum, & asinarum deprædatis sunt, seruos custodes trucidarunt, vno solo excepto cuius ore timendum liberaret ictum; & diceret: *Botes arabant, & asina pascebantur iuxta eos. Et irruerunt Sabæi, &c. remansi ego solus.* Soluit sic Iob argumentum, & ictum repellit: oculis in caelum directis, q. d. Modo mihi Deus non obstitit; nec caelum aduertetur, nihil facio quidquid mihi possint inferre damni male voluntatis homines. Hæc molitur, ut ignis descendat de caelo, pastores, ouesque consumat, vno excepto, quo secundum tenet impetum, & qui dicat: *Ignis Dei descendit de caelo, & tacitas oues &c.* q. d. Argumento meo respondisti: nec damnum inulit assultus Sabæorum: quia terreni erant, spes vero tua caelo Deoque nitebatur secura, contemplant modo, in tibi caelum aduertatur, Deus inimicus de sub caelo igne suo oues tuas demolitur, super bona tua fulgura depluit ardentissima. Non dixit, *Ignis a hoste,* sed *Ignis Dei,* cui confidebas. *Vidit diabolus,* ait D. Chrylost. *Iob audiam rem tolerare*

Iob. 1. 15. *generoso animo, Et ad seipsum conuersus, dixit: Male mihi inueni, dicens, homines secum pugnare. Potest ex hoc iste cogitare: quoniam si me homines expugnauerunt, quid apud Deum interrogatio? Vi ergo ab hominibus eius mentem ad Deum traducat, atque ostendat, non homines, sed Deum bellum suscipere, dicit ei: Ignis de caelo descendit, ut non homines & hostes videantur iniuriari, sed ignis de caelo decidit, quasi dicat: Quare seruis iniuriari;*

Iob. 1. 16. *quibus*

D. Chryst. *generoso animo, Et ad seipsum conuersus, dixit: Male mihi inueni, dicens, homines secum pugnare. Potest ex hoc iste cogitare: quoniam si me homines expugnauerunt, quid apud Deum interrogatio? Vi ergo ab hominibus eius mentem ad Deum traducat, atque ostendat, non homines, sed Deum bellum suscipere, dicit ei: Ignis de caelo descendit, ut non homines & hostes videantur iniuriari, sed ignis de caelo decidit, quasi dicat: Quare seruis iniuriari;*

Eo modo cum Christo pugnat. Primum tentauit, ut ieiunium in Dei honorem susceptum deleteret, cum post tot præstita obsequia non nisi duos lapides præ manibus conspiceret. Respondet illi Christus; quod omnem cogitatum suum iactaret in Dominum; qui in tali necessitatis casu suis prouideat abundanter, ut filius Israel manna ministravit ipsis ignorantibus, unde, aut quomodo. Solutionem capir, Diabolus quæ sic resolutur: in tali premente necessitate, Deo fidendum. Hinc educit ipsam replicam, & statuens illum supra pinnam templi; sic assulit; optima solutio, placet, quod Deo fidat, qui Deo seruit, placet, sibi non deleteret seruientem. Si igitur tali spei fiducia niteris; *Mitte te deorsum* quod si scriptum est: *Non in solo pane uiuit homo, sed in omni uerbo quod procedit de ore Dei;* patet scriptum est: *Quoniam Angeli tuis mandauit de te, in manibus tollent te, ne unquam offendas ad lapidem pedem tuum:* q. d. Cum respondeas argumento per scripturam, ex alia argumentor scripturam; & cum arte me illudas, pari arte te conuenio. (a)

Entibi aliud documentum, quo te Christus docet esse semper vigilem, etenim quando diabolus ex hac te parte non potest euincere; coquod te in contrariam uidet inclinatam ut calidus luctator, vires suas in illam retorquet. Quæ tibi o iudex inspirat diabolus, ut obligationi officii tui attendas, processus expedias sic in ista totum consumis tempus, ut ne hora quidem superstit ad orationem? Si te certis reluctantem, & subindo vacantem orationi, & diligenti vigilantem faciendæ confessioni, si obtus; equidem veram est, hoc esse tui muneris causas componere litigantium, sic tamen id faciendum, ut a iura tuæ cura, a qua dependet omne bonum, non negligatur, reflectit impetum, & ex hac te parte conatur superare, dum te sic permouet ad opera pietatis, ultra debitum, ut omnino deficias tui muneris obligationi, & ut sub titulo deuotionis, & animæ tuæ curæ, id negligas ad quod obligaris, causasque tibi committas negligas infidelis.

Oberudit tibi, ne ieiunes, adolescens es, crederet te oportet: opus est alimento, ac viribus, ut pote cuius sanitas Reipublicæ apprime est necessaria, & conuenit illam salutem te tamque consuare. Vires sumis, in faciem restitit, & ieiunium amplecteris, diebus veneris & Sabbati, aliis quoque diebus abstines supererogatorie. Continuo ex alia parte te impugnat: adhortatur ad strictiora, & diuturniora ieiunia, quibus

(a) Part
ingit
arte, p
modis
part.

quibus tibi vires & salus emerentur, quibus tui muneris officio, deficias cum aliorum notabili nocimento. Quid arbitraris, an non saepe numero in his piis operibus peccari per excessum? Persuadet tibi sufficere ad salutem, semel tantum idque tempore Quadragesimæ accedere ad S. Communionem: hoc ei ad votum non succedit: quia te cernit caelesti huic cibum nimis additum eiusque famelicum: mutat & ex contrario adurit: ad frequentissimas allicit communionem, negligentem praeparationem animarum indecentes, vique per hoc familiaris nimia cum Deo conuersatio, causa tibi sit vilipensionis.

35
Hier. 9. in
Ezech.
I.
Nullus
homo à
tentatio-
ne liber.
Gen. 19.

Multa alia occurrunt hic observanda, praesertim id quod Greg. notat nullum esse locum à tentatione liberum, nec ipsum templum, refugium locum, in quo cunctas superemus insidias & subsidium acquiramus: hic iniretat, & molitur diabolus casus omnium turpissimos. Perpende, ait D. Greg. id quod Lot acciderit: Egreditur Sodomus liber, quia vero sibi ab incendio uincat, ne eum, priusquam montem accederet, praecipitaret, & vitæ periculum incurreret, Dominum rogat, ut sibi liceat in parua illa ciuitate, qua in medio sita erat, commorari: Ex magna indulgentia annuit illi Deus: attamen hic iam consistens, & cæterarum ciuitatem busta conspiciens, tanto conuulsum timore, ut nec tibi se securum arbitretur, & in montis altiora conscendit, verberatur, ne & ibi eo laboraret periculo, quo cætera Sodomorum ciuitas. Ascenditque Lot de Segor, & mansit in monte. Quam in tuto se gaudet colloca- tum! attamen deplorando hic cadit infortunio, dum à propriis filiabus mero somnoque sepelitur incautus, ex quibus filios procreauit libidinofus. Licet vero eum multi excusent Satorum, & ab incestu liberetur, non tamen à vini intemperantia innocens declaratur, est in primo casu datur excusationi locus, in secundo minime: nullus enim sub caelo tutus à tentatione locus. Adest D. Greg. quid, inquit, miramur, cum nec in caelo supremus omnium Angelus existerit securus. In Dei Ecclesia casus lugemus & quidem terribiles, quos alio loco referemus, & grauiore sunt propter offensam, qua Deus per illos inhonoratur.

An hinc non patet, qua nobis viuendum sit sollicitudine, cum nec ipsum templum ab ipsius diaboli sit tentationibus liberum: quinimo fortiori hic nos aggreditur impetu, hic habemus & à fronte praecipitia & à tergo lupos,

Hieron. LXXXII. Bapt. de Ier. I.

Nolim inaduerterter praetere quod Sancti Patres notant ad eruditionem nostram D. Clement. Alexand. a. D. Aug. b. D. Ambros. c. D. a. Lib. 6. Chrysostom. d. quod licet diabolus Christum in Stram. templi pinaculum sustulerit, non tamen inde b. Tract. illum deiecerit, aut deicere potuerit, tantum c. In 6. illi potuit persuadere rethoricis rationibus cen- annem. cinne compositis, & S. Scriptura male intel- c. In 6. la. Ca, ut seipsum deturbaret; ut hinc intelligas, Lucas. vires nullas esse diabolo nec ulli creaturatum, d. Hom. 5. quibus te in vel minimum peccatum impellat in imperf. ventale, absit mortale, nisi tu teipsum impellas vitreoneus, eo tantum perungere possunt maxi- ma eiusdem vires, ut te rationibus inducat, ut persuadeat, ut incitet, *Mitte te deorsum*: omnia enim peccatum esse oportet voluntarium, nec inest diabolo potestas, qua manum iniiciat voluntati violentam, aut efficaciter moueat non volentem Hoc soli Deo reseruat omnipotentis: hic solus est, qui eam efficaciter moueat, & ad sui instigat obsequium. Illam deorsus tantum allicere potest diabolus, rationibus, persuasioneibus, lenociniis: *Persuadere potest* (ait D. Hieron.) *praecipitare non potest*. Præclarissime declarant hoc Deus, querela cuiusdam Iob faciens, eo quod sibi tam validum, tam altum, tam vigilem assignasset aduersarium, nempe diabolum. Hic princeps est maximus, ego vero vermis, ille viribus excedit quidquid terrenum est, ego imbecillis foliorum congeries viribus inferior, quam attollit & in aera huc illucque turbo dispergit.

Quænam igitur lex permittit, quod Domine velis, me cum illo manus conferre, qui viribus certat inæqualibus, & meis longe superioribus? Crudelitas arguitur: qualis patris illius esset, qui tenellum filiolum suum, & elumbem, cum fortissimo leone exponeret preliaturum; Respondet Deus: *Non quasi crudelis suscitabo Iob. c. 4. eum, & c. Non parcam ei & verbis potentibus, & ad deprecandum compositis. Ne me ut crudelem reprehenderis, eo quod locum huic concesserim inimico, ut in te arma moueret, ac insurgeret aduersarius. Non parcam ei. q. d. Non oppugnam concedam ei manibus preliari, nec ut majori te potest, bus polleat viribus quam his, quas verborum elegantia, deprecando, persuadendo potest ex- hinc non do aduersatio, ut manus voluntati unæ iniiciat violentas, & pro libitu suo solo prosterнат: minime: id tantum efficit, persuasus debet, incitabit, rogabit, mouebit, blandietur, *Mitte te deorsum*, Hoc equidem ipse præstabit,*

Gg & viuas

& viuas tibi representabit rationes, quas dixeris esse insolubiles, porro in foliis verborum lenociniis stat eius summa fortitudinis.

Job. 40. 13
In Catena
Graec.
Lib. 3.
Mor. c. 2.
In c. 2.
Dam.

Et hoc ipsum indicauit in eo quod Iob praedixerat, diabolum exprimens sub metaphora Elephantis. Ne te terreat informe hoc animal: Offa eius vt fistula aris, per offa, intelligunt ambo illi D. Gregorii Nyssen. ille; Pomifex alter fortitudinem: in his Elephanus consistit fortitudo. Eius fortitudo, fistula: arca non excedit vires. Iam praefati sumus cum D. Hieronymus symbolum esse eloquentiae. Ecce eius fortitudo in quid resoluatur, nimirum in plausibiles rationes, & elegantiae flumina; Quid agit, dum talis tibi puella factei praesentat venustatem? eius gratiam, delicias quibus cum illa perfrueris; hoc totum desinit in deprecando: *Mitte te deorsum.* Quibus rationibus vitur, quod si iniuriam vitus fueris, tibi cedet in tui rominis gloriam? Et qua ratione hoc tibi describit, si inuito contractui consentias: euades opulentus, hoc totum nititur in rogando, perluadendo, vt hoc facias. His suppositis. Eia age Christiane: ne stultescas: Si quis castro reclusus, praenoster, quidquid virum impenderit eius inimicus, qui circumdare castrum vallo satagit, quod se nec tangere, nec vel hilum vestis laedere valeat, dumtaxat possit, eum deprecari, & incitare, t se praecipitio deiciat se illam pugionis cupiditate excepurum: conspicuum est, quod cum e castro securus intus irideret. Si vero inimici sequatur consilium: cui culpam daret, quem caedis reum acclaret, illumne qui se praecipitio collisit, an hostem qui eum ad hoc

Vide Tract
7. n. 17.

D. Ave.
Ser. 167.
Tom. 1. o.
Apoa. 20.

incitauit, rogauit, persuasit? Probat acutè D. Augustinus quomodo Christus diabolum catena inuenerit, & vt canem alligauerit. Sic enim eum nobis delineat D. Ioannes: demum interrogat: si eatenus vincus diabolum, si ferro alligatus, quomodo contra tot tantosque viros praualeret? Et praeclearissimè responderet. *Alligatus est, tamquam inuexus iouis, & neminem potest moedere, nisi eum, qui se illi mortifera securitate conuinxerit. Iam uincite, fratres, quam stultus est homo ille, quem in catena positus morietur. Tu te illi per voluptates, & cupiditates saeculi noli conuincere. Ille ad te non presument, nec cadere. Lustrare non potest, sollicitari potest, mori nemo non potest, sed suadendo non potest, nec extorquet a nobis consensum, sed petit.* Alligauit eum Christus vt canem, de quo egimus alibi: Et hac doctrina de dicit D. Thom. declarationem eius difficillimè sententiae Spi-

30.

ritus sancti. Dum maledicit impius diabolum maledicit animam suam: vt latius explicauimus loco citato.

§. 12. Rursum scriptum est &c. Decipit diabolus, vt Astrologus, qui vnus tantum stellae obseruat influxum; tu vero vnam alseri confer.

Forti brachio librauit istum inimicus: at fortiori scuto Christus illum excepit. Acuta fuit altissimi philosophi replica, eam S. Scripturae testimonio confirmantis, ac solidior multo fuit diuini professoris solutio, confudentis aduersarium, pariter nos celestibus disciplinis instructis: vt discamus ad intelligentiam S. Scripturae, non sufficere, si vnus per se locus attendatur, sed vnum cum alio esse conferendum. Proinde sic respondet: *Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum: quod d. Admitto locum quem e. S. Scripturae producis: & vero verius est: quod Angelus sui Deus mandauit de te, custodiant te in omnibus vis tuis, in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum, sed hoc intelligi debet, considerando rursum & pariter scriptum esse, Non tentabis Dominum Deum tuum, nec ab eo quaeres miraculum, vt Angelos suos mittat, dum nulla premit necessitas. Celeste documentum, ne te diabolus in castrum decipiat, doctrinis, sententis, locis & S. Scripturae historiis, sed vt tali modo vnam audas, quatenus ea cum aliis conferas: si enim vnum tantummodo locum admittas, caperis in errorem: hanc vitiorum astutia versipellis diaboli, tibi quaerit, at tamen illa quaerit eadem S. Scriptura proponit in argumenti solutionem Sophista subterfiet. Sacris secatent mysteriis verba Dei ad Iob, quae paulo ante retulimus, quibus huius Sophista detegit fraudes: Non parcam ei verbus potentibus. Alii dicunt: Non tacebo mendacia eius. Alii Astrologia eius, vel Astrologationes eius, q. d. Ego tibi eius Sophismata, & Astrologia detegam praedictiones.*

Inachitur D. August. in Astrologos, quos vocat Mathematicos, & ait: hoc agunt, vt tibi vendant mendacia sub praetextu influxuum aetherae caeli, & siderum. Diuurna, inquit, te mala, nec vicia; talis enim stellae influxus hoc praedicit, quae tuae natiuitatis tempore dominabitur.

507

Job. 41.

Vide Tract

8. §. 12.

7

nabatur. Post aliquot annorum decursus, opulentum te letaberis; en tibi stella in tuo ortu præfulgens, hoc prædixit; Patieris inimicos, quos tamen ne timearis, de illis palmam referes; hoc præsignificat Iouis cum Marte conjunctio. Er communitur, inquit D. August. in his quæ dicunt à vero aberrant; concedamus enim quod planeta ille, quem vidit Astrologus, tali radiasset influxu; & illum fuisset effectum talis stella operatura; nihilominus, sunt & aliaë millenæ, quas nec ipse considerat, nec videt, nec videre potest; influentis longe diuersis; quæ huius, quem observat, planæ, præpediunt influxum. Bona & vera Astrologia, si quæ sit, illa foret, quæ sideribus sidera conferret, & huius cum illius influxum attenderet; Hinc enim resolutionem educeret longe tutiorem; quia vnus alterius planæ aut temperat, aut impedit, aut retardat, aut imminuit influxum. Se tibi iactat diabolus peritum Astrologum, qui tibi prædicit mille euentura, & ostendit hæc præsignate planetas, hoc est S. Scripturæ loca, quam calum appello, tot stellis, quot verbis fulgurissimum. Asserit; In fine dierum ignoscet tibi Deus; hoc enim stella hæc præfert. *Pactis omnibus.* Te semper in gratiam recipiet, quousque ad Dei donum & gratiam redire placuerit, hanc eius benignam misericordiam præcurrit stella parabola; filii prodigi; ne te peccatis inquinare formides, habet Deus infinitos sacerdotēs velut Angelos, qui te his citius absoluant, hanc eorum præsignat potentiam planeta hic consolatorius; *Quorum remisistis peccata remittuntur eis.* Verum enim vero tibi mentitur in anima tuæ maximum detrimentum; Demus hypothesin, hoc ab illis præludi sideribus, quæ ipse & videt, & tibi digito signat; sunt tamen & alia, quæ signant, hunc posse effectum impediri, accidere sæpenumero mortem subitanam, & quando minus es sollicitus, fieri posse, vt insperata te præfocet apoplexia, quæ te hinc eripiat, ne tantillo quidem tibi concessio tempore, vt dixeris: *Iesus;* pariter Dei iustitiam sic cuncta iuste disponere, vt eis diuinæ suæ gratiæ mediâ subtrahantur qui, dum tempus & mediâ haberent, his in sui salutem vi neglecterunt.

Hanc Sarana fraudem hodie Christus detegit. Contendit illum diabolus irrere velut Astrologus, dum ait id quod vna præsignat stella, nimirum, quod Deus mittet Angelos suos ut tibi casu noccat. *Mitte te deorsum scri-*

ptum est enim, quia Angelus suus &c. Omendax Astrologus; & tu ignoras bonam Astrologiam requirere, vt vna stella cum altera conferatur, quod huius influxum, rectè non consideres, nisi & alterius adjunxeris? Consensio locum Scripturæ hoc præsignate, verumtamen adverte prædior infidelis, alterum quoque considera; quia *Rursum scriptum est; Non tentabo &c.* Quod si hoc scriptum est, scriptum est pariter & aliud, iustum non debere esse temerarium, nec de Dei potentia præsumere, dum nulla urgente necessitate possit miracula; hoc enim est tentare Deum.

Hinc discas velim, quotiescunque tortuosus ille Astrologus tibi suggerit aliquid, ostendens S. Scripturæ sidus aliquod ad sui propositum, tu oculos conuerte, & aliud sidus consule, quod prius & temperat & moderatur. Ita aduertit D. Cyprianus. *Deus est indulgens, sed præceptorum suorum exactor, & quidem diligens: Ad conuincuum vocat, sed non habentem vestem nuptialem, ligauit manibus & pedibus foras trahat. Parauit celum, sed parauit & caritarum. Parauit refrigeria, sed parauit etiam æterna supplicia. Parauit inaccessam lucem, sed parauit etiam perpetue noctis bustum, æternamque caliginem; cuius temperamenti moderamen, non habere querimus.* Si consulas id (ait D. Bernardus) quod in vna scriptum est parte, peritiole quoque id quod in alia exaratum est, & vnum alteri copulare non pigeat. Parcet tibi Deus: scriptum est enim, quod Deus Dauidi indulserit & homicidium, & adulterium, & populi scandalum, ob vnicum Peccatum. Anno; sed & pariter scriptum est, Quod Saulem Regem ob transgressum vel vnicum eius verbum, regno deiecerit, ac condemnarit, nec tamen ei præsidio fuit dicere, quod equidem dixit: *Peccavi;* nec effusa lachrymæ, nec orationes continuæ intimi Deo amici Samuels, quas noctes diesque fundebat in desessus pro eo, ad sententiæ reuocationem ei valere poterunt. Expectabit te Deus, multo licet tempore, tuarum volupratum indulgeas appetitui, & bona & animam disperdas dilapidator. scriptum est: *recepit in gratiam pater misericors filium prodigum reuertentem:* hoc te celum reddit huius stella parabola. *Tianseai, ait men & decem Viginum scripta est parabola, quas ex improuilo sponsus ad nuptias vocauit, nec tempus quinque factis indidit emendo clauo, sed portas occlusi imparatis. Intere illum suscipientem lationem, qui vitæ tempus stupis, boni reidit rapinis inlumpferat vnicu. Domine memora*

II.
Vnus scri
ptura lo
cus alteri
conferen
dus ne de
cipiamus

D. Cypri
Episi. ad
Eresbyter
& Diacon
nos vobis
Rom.

Ser. 16. in
Cant.

2. Reg. 22.

Luc. 23. *mei.* Non abimio, verumtamen & nota, quod illo iplo tempore, condemnarit & alterum locum latronem, sibi in cruce collatronem. Vnus est misericordia cum Petro Apostolo perituro, perfido, fedifrago, & caput statuit Ecclesie. Concedo scripturam: at perpende & horresce, qua vltus sit eodem tempore stricta iustitia, in alterum pariter Apostolum, qui cum triginta denariis traduxit aequum reiectum aeternum periturum. Liceat dare te vitis, deliciis, & sacculi voluptatibus, scriptum est enim: quod Angelus Sacerdotibus, mandavit de te, vt tibi peccata dimittant, & agrotum sanent. Non nego: sed & illud adfero, iudam ad Sacerdotes templi confugisse, nec ab illis absolutum: in deliciis sui peccatum iusto Dei iudicio condemnatum.

Hec sit igitur vltima, cum Diuus Bernardo in Psal. *Qui habitat,* resolutio: Ne te summis exponas periculis, vana spe illectus: ne te precipites deorsum in peccata, illis seductus; non enim tibi promisit Deus pro votis accurturam se adiutorem, quando te precipitas, sed tunc tantum quando per planas suae legis incedis vias, has enim stravit Deus, vt per eas ingrediamur. Non enim ait (inquit D. Bernardus) *vt custodiant te in precipitiis: sed bene in viis tuis.* Fide

III. Fide & Deo & Angelos tibi mittere: vt pedibus vacillans in anima tua miser incidas des. *Ps. 34.* Angelus Domini persequens eos. Iunctas ex vxoris & An hunc statum in Dei seruitium assumpisti: An vxoris fidem seruas? Filiotum geris sedulam curam? & debito status tui officio satisfacis? In nitere Deo: ille tibi custodem delegabit Angelum, qui te custodiat, ducat, & prouideat, vt ille, qui Tobiam duxit & redaxit. At si per voragines & salebras incederis ad duculum, ludo conlumas opes tuas, vxoris dotem, & totus confusus vt aqua in Venerem: vt velox cursor aduolabit ruina tua, tua perditio, tua damnatio. Iuuenis es Dei addictus seruitio, recollectioni & orationi tuae nunquam non deditus aderit tibi, vt Danieli quondam Angelus, dum te inter rugientes leones sentis expostum, qui tibi cibum deferat, licet per aeris vacua, & eorum dentibus eripiat incolumem. Filius es, ex patris tui tota dependens voluntate, sic etiam vt nec matrimonium iure, nisi conformiter eius iudicio praesumas, vt Isaac, qui ad patris sui

nutum vxorem duxit, & ad hoc Eliezerum submiserunt: Ne dubites; quin sicut & tunc Deus Angelum suum delegauit; *Ipse mittet Angelum suum coram te.* Ita & modo, tibi Angelum suum Deus amandabit, qui te praeciat in viis tuis, eas applanet, ne te calu quodam collidas. Esto patri tuo obediens, imitare Iacob, qui, quo eum pater mittit, citius excurrit absque vlla repugnancia, contradictione, murmuracione. Scito, tibi mittendos Angelos, vt Iacob, quos vidit ascendentes & descendentes; tuo cunctos famulatu paratissimos. Domini tui fideliter bona procuras, vt Labani Iacob? Certo tibi perinade, venturum Angelum, qui te doceat, qua ratione tua tibi accrescant opes. An tibi concedua Republica gubernacula? Num Iudex, num ciuitatis intentus emolumento? Ne deues a recto iustitiae tramite, sicut Sidrach, Mislach & Abdenago. Si te foruaci ardentissimum incitans comburendum tibi, vt illis Deus, destinabit Angelum, qui te de flammaram educat incendio. An Centurio, an militum Dux, & hoc in statu, Dei seruas mandata? Sicut Gedeoni, mittet tibi Angelum adiutorem fidelissimum. Num puella nubilus, tam cauta tamen & integra, vt statum decet virginalem; ne diffidas, aduolabit Angelus, qui te vt alteram Agnetem, defendat & protegat intactam, An desponsata virgo, & iurata seruas fidem, diuertit men contra te fallum testimonium, sibilent in te Zoil? Eia age; velox aderit tibi Angelus, vt Susanna? innocenti v tuae praeco: Ecce Angelus tibi, qui te facit medium. An vltima cum famulabus tuis solitaria, cultris ieiunia non? Anime quietor esto. *Vniui Dominus: iura in custodiat me Angelus eius.* Attamen si in statu tuo per charybdes & scyllas periculis conuictus viuarias, delicias illiicias, nihil certius quam te periturum.

Subtiliter annotauit noster Card. Caietan In paternam domum Iacob reuertitur, ex qua timore Esau fratris sui perterritus discesserat, reuertitur, diu moratus in domo Laban, iunctus matrimonio, binis sororibus Lyx & Racheli, secum adducens duas famulas Balam & Zelpham, filios yndecim, opes innumeras greges & armenta quam plurima. Reuertitur ex Dei praeccepto, & patris ac consobrinorum obsecrationum impatienter iter capit: cui Deus reuertere, quia Ego ego tecum. Iter suum profecquitur. Et quia non sine causa timere poterat

Com. 12.2. Rep. apud Lipsia.

parerat aduentum fratris sui Esau; mittit illi Deus binas Angelorum auxiliares copias; Iacob abiit itinere, quo caeperat; fueruntque ei obuiam Angeli Dei, quos cum vidisset ait: Castra Dei sumi haec. Intellexit autem hoc sibi a Deo mitteri subsidium ne deinceps fratrem timeret Isaacidam. O quam securus exultabat Iacob: ait Rupertus. Recte talem habuit occursum, qui sub obedientia peregre militauerunt, in fide coetauerat, in charitate dilata- ta eius anima, profundissimas pro beneficiis gratias agebat. Hoc itaque praedio munitus, legationem instruit ad Esau, ut iram eius sedet, dum ipse Dominus Esau, Esau, Dominum suum appellat. Mito legationem ad eum Dominum meum, viam suam & opes disperit: q. d. Releuo cunctis abundans, ne suspiceris, me ex bonis tuis vel- le detescere, cum tanta mecum traham in comi- tatu, vestris non indigeo: renuntiant legati esse se munere suo perfunctos, sed tamen Ecce Esau properat tibi in occursum, cum quadragesimo viris. Timuit Iacob valde, & perterritus diuisit populum qui secum erat. Turmas duas instruit: si per- cussit vnam, saluabitur altera: & quosdam in ordinem redegit, quibus illum, exasperet venera- bundus. Quid hoc rei Iacob: Dei verbum tibi datum in scalis constat inuariabile, tibi mitem- dos Angelorum exercitus. Modo eos in tanto conspicias numero, qui tibi dent manum, & eos adeo fortes & expertos, qui uno flatu in fugam compellant, & euertant, quotquot se tibi op- posuerint, aduersarios. Quid igitur adeo con- sternaris, quid metu obrigescis, & eo solo per- celledis, quo verbo tibi renuntiat, fratrem tu- um Esau in occursum tuum properare: Postmo- dum autem Eliscus, vt vidit, Giezi tremulum, & formidantem, cum tanto comitatu aduenien- te n. Naaman & do tui propinquum, parum est, quod illum minime timeret, sed & se eo fortio- rem ostendit, & animosiores, & vt re ipsa pro- barat, quam se parum tantum principis iocundaf- set aduentus, maiori eum alloquitur & falsa & seueritate, & id ne quidem per seipsum, sed per famulum ei respondet & sic dimittit; nec tamen praeculis spectabat eos Angelorum acies ordi- natas: quid vero tu Iacob, tot Angelorum cir- cumvallatus legionibus, & in tui praecinctis de- sentioe n. oblitus es? O virum prudentissimum, acclamat Caietan. notissima ei erat Dei conditio; qui te Angelis circumcingit, custodes corporis apponit: ac fiet illud, si ex tua parte, tu quantum poteris non defueris desidiolus: Accrescit Iacobo ti- mor, praevenerit turmarum suarum bipartitione,

agit quod suum erat, vt se Esau opponat adue- nienti, reformidat Esau: quocirca timore perter- ritus, recurrit per orationem ad Deum, vt sibi in hoc timendo faueat occursum. Et dum promu- nere suo, quod suarum partium est, agit, sibi certo certius persuadet, & securus expectat, quod Deus ex sua parte illi concedet id omne, quo indiget, vt se de manu fratris seruet inco- lumem.

Timeto diabolum: quia tanquam leo rugiens circuit quarens, quem deuoret. Agito ex tua parte quod tui muneris est, sensibus tuis & curis firma custodiam, ne te socordem & deuoret dormitantem. Diuidito id quod iustum est, ab eo quod iniustum est, idque faciendo, cum id ad quod teneris, praestes, esto securus, quod tibi ex sua parte Deus nequaquam deerit auxilior. Quidquid petuit, egit Iacob, & postmodum re- currit ad orationem. Domine, qui dixisti mihi: Reuertere in terram tuam &c. minor sum cunctis miserationibus tuis &c. Erue me de manu fratris mei Esau. Ecce tanta egit Iacob, primo timet: Secundo, turmas suas bipartitur. Tertio, se dat orationi. Quarto, eligit munera fratris suo pre- mittenda. Quinto, eadem mittit, & addit tex- tus; Praecesserunt itaque munera ante ipsum, ipse vero mansit nocte illa in castris. Hoc est, inquit Caietan, in eo loco, vbi erant Angelorum copiae, legit D. Ambrosius, Dormiuit in castris, Quid modo dormis o Iacob? Dormis, inquit, sic ita: equum enim est, vt qui egerit id, quod erat sui muneris, fidat, Angelorum idque praestoleatur auxilium, ac dicat: In pace in idipsum dormiam, & requies- cam. Et hoc ipsum Christus, Apostolis eun- disque iustis iustillat; Non turbetur cor vestrum, hoc sermamentum, ait D. Ambrosius, Christianis memibus Christus inuomit, pacem internam inueni- ens animis probatorum, vt non turbetur cor nostrum, ne- que exagietur animus.

1. Pet. 5. 8. Ge. 32. 11. Ambrosius de vita beata I. 4. 9. 10. 14. 1.

§. 13. Hoc omnia tibi dabo. Tentatio praegnans, at meritur; promittit enim multa, nec habet, nec dat aliquid.

NE cogitaneris, inquit Origen, quod vna aut altera sagitta e vlla diabolus quicquid desi- stat: nequaquam; quia quamdiu aliquas phare- tra suppeditarit, eis detorquere non cessa- bit, donec his omnino euacuetur: idque tanta verlutia, vt acutiores seruet posteriores, vt ille efficiat, quod priores efficeret minime potu- rux

Sic expendit hoc in historia Job, insuper & luce clarius in presenti perspicimus. *Obferuant D. August. a D. Chrystost. b D. Ambros. c D. Thom. d D. Anselm. e Quod Aquila illa regalis D. Ioannes perspicax oculo suo, quo sidera penetrauit, nobis expoluerit omnes sagittas, quas Satan pharctis suis secum deportauit, illas ad res reducens, dum ait s. Omne, quod est in mundo, aut concupiscentia carnis est, aut concupiscentia oculorum, aut superbia uitae, q. d. Omnia Satanæ iacula sunt: vel appetus carnis, vel uana gloria, & mundi honoris ambitio, vel honorum temporalium cupiditas. Cuncta hæc Christo intorsit, & hoc Apostolus insinuauit, auct. præf. i Doctores his uerbis. Tentatum per omnia. Et præsertim D. Chryl & D. Amb. opinantur, hoc uoluisse significare Euangelistam his uerbis; Consummata omnis tentatione. Primam sagittam extorsit appetus carnis, dum eum in gulam prouocat. Hæc eius non fuisse uoluntati, manu arripit alteram fortiozem, honoris, ambitionis, & uanæ gloriæ; & hæc pariter inauspicato successu. Tandem tertiam pharetra educit omnium acutissimam, honorum temporalium cupiditatem. Sultulit igitur Christum in montem altum & excelsum, ostendit quatuor mundi partes, omnia regna, prouincias, ciuitates, & eorum diuitias, pulchritudinem, gloriam, excellentiam: hoc enim significat. Ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum. Arbitrantur aliqui, quibus consentio, quod arte necromantica diabolus Christo ibidem in momento temporis ostendit quadam secundum externam apparentiam gloriosissima, ciuitates illusterrimas, tylias cum millenis uisionibus pulcherrimarum puellarum, castella, milites, exercitus, saccos auro, argento, que turgidos, montes gemmis, lapidibus unionibus, margaritis fertilissimos. ut alibi diximus. Ecce hic omnia mea sunt, & tradita manibus meis, ut cui uolueris, liceat elargiri; Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.*

In 3. p. q. 4. a. 4. c. ient. vli. q. vltim.

I.
Quid hæc tentatio ne diaboli intenderit,

certo cognoscere, utrum Christus erat uerus Deus: si minus, cum in peccatum pellicere; unde sic secum argumentatur: Nouerat, nihil adeo Deum, quam superbiam, abominari, nec unquam passurum aliquem eius se lateri æqualem uelle coniungere, & quod quia ipse Satan in mundi principio hoc uoluerit prætere, dixeritque Simila ero altissimo. Eum præcipitauerit, & e caelo ad inferni abyssos deiecerit, hinc inferebat, si hic Deus uerus est, ut ei propitium est, comparem non sustinere, si ego non tantum me illi uolero æqui parare sed insuper, ab eo requisituro; ut ipse tanto me sit inferior, ut me tantquam Deum adoret, nulli dubium est, quin me non perfecter indignabundus, sed potius totam suam explicans potentiam; & eam contra me ostentans, ad malas destitabat auct. male dictum; dicitque; ego sum, cui prona debetur adoratio. Proinde, adoratio illa, quam diabolus à Christo exigebat, adoratio erat à Theologis dicta Latrina, quæ soli Deo debetur. Ita ut, si Deus sit, nemo ambigit, quin suam contra me hac occasione perhibebit auctoritatem, seque ipsum, qualis sit, prodet manifeste. Si uero uerus homo sit, & quidem sanctitate præclarus, nihil minus egero, quam illi hac petitione magnam parere impatentiam, nihil enim manus sustinere potest, qui talis est quam talia audire uerba, & se ad tam enormem Dei offensam, ut idolatriam, prouocari. Si homo sit de uulgari sancto, in numero, indubie eum totius mundi, omnium regnorum, & gloriæ & honoris oblatione prosternam pauidissimum. Hæc omnia tibi dabo.

Omnium, quæ diabolus intorquet, iaculum fortissimum, illud est; Tibi dabo, quibus te in in pudicitia propellit barathrum, nisi illo; Tibi dabo, delicias, voluptates? Quibus aurum euerit, nisi illo; Tibi dabo; diuitias? Quibus stringit ambitiosum, nisi illo; Tibi dabo, honores? Quibus te ad centum mille pericula deducit, nisi illo; Tibi dabo, quatuor regales? Quibus te ad tot fraudes, & machinationes & lubricationes permouet; nisi illo; Tibi dabo lucrum? Si subiciat aliquos eis offerendo bona temporalia, alios, eis honores offerendo, aliis delicias, quid non efficiet, omnia iunctim, nullo excepto promittendo; Hæc omnia. Fuit autem hæc tentatio instar catapultæ (a) cui cuiuslibet generis res iniiciunt; Sapos plumbeis glandibus onerant; balistas ligneis saculis, ac tu sagittis præpilatis, catapultas uero omnis generis glandibus, & quis illi resistet? Vehemens fuit

fuit hic ictus. Quid in te non operabitur, si tibi aureorum offerat cumulos; si pro pretio animam illi configures. Quid non a te extorquebit, qui ob leuam voluptatem te illi tradis, si tibi omnia deliciarum genera sponderet: quid non illi concederes, qui ob fustem honorem ei te ipsum consignas, si tibi omnia regna mundi polliceretur possidenda? Considera, quæ lo te, Traditor est, deceptor, mendax, atque in eo verificatur illud ænigma, quod notat Diuus Augustinus propositum a Salomone, secundum Septuaginta; *Mulier inops panis, conuocat prestrentes, dicens: Accipite panes.* Ænigma est, Mulier, cui ne vnica quidem est panis mica & quoscumque viderit, ad eum conuocat: promittit, tibi dabo, non vinum panem, sed panes; ipsa vero, vix vllas panis habet reliquias; & multos & integros promittit panes. En demone; Mulier vocatur, eius enim agendi modus, est blandimentis allicere, vt solent mulieres. Tam omnium est indigus vt ne micam quidem mundi bonorum possideat, nec voluptates, nec gloriam nec requiem, nec delicias, quid ergo? ipse totus, tantus quantus, miseria est, poena est infernus est; proinde eum comparat Prophetia Oleas vineas vna uinum, post iam expressas uinas, quæ nullum in se succum habent: *Vinacia vana.* Nihilominus allud in ore nihil habet, quam homines, qui iure optimo dicuntur, *Prestrentes*, illo illicere; *Tibi dabo*, promittens sensual, delicias, ambitio honores, avaro diuitias &c. O te male faultum, ait D. Cyprian quis dare potest, quod non habet? Quid habes tu, infelix, nisi paupertatem, & quomodo diuitias largieris? quid habes, nisi dolores & quomodo ad gloriam sublimabis? quid habes, nisi æterna tormenta? & quomodo promittis, requiem? Optime noui, id quod retribuēs, o proditor; putredinem, vermes, vulnera, dolores, afflictiones, paupertatem, filiorum necem, hoc enim est, quod Iob tribuisti, quando tuus manibus commitebaris; Aristote mendax: quid dicit: *Mea sunt hæc omnia, & cui voluero, do illa.* Vbi ergo illa Psalmistæ vox; *Domus est terra & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniuersi, qui habitant in eo?* Vbi & illud quod dixit is a quo longe est omne mendacium. *Meum est argentum, & meum est aurum, dicit Dominus.* Porro, quid plura, loqueris, vt soles, & quasi qui nostram nocetis infirmitatem, cui proprium est, vana spe allicet, & promissis fallacibus decipi. Optime Spiritus sanctus; stulto proprium est, et illis eo deducit, quo tibi placuerit. *Vana spes, &*

mendacium, vno insensato. Stulto inaniter multa promittas, & cum eo quolibet exequeris. Sponde illi, licet adimplendi non habeas voluntatem, habebis eum tibi in omnibus subiectum, *Vana spes.* Instat nucis auellana, quæ præter externam apparentiam habet nihil, & dum eam diffregis, dentes tuos defatigans, nisi inanem ventrem quid aliud reperis? Tales sunt expectationes stultorum, his fidunt insensati, talibus illos demon illaqueat, de his dolosa fingit iuramenta; *Hæc tibi dabo.* His in profundum miseriarum, omnium culparum & dolorum demersit primæ uos parentes nostros, quos Dauid stultitiæ accusat. *Ho mo, cum in honore esset non intellexit.* Irretiuit eos vana spe diuinitatis & immortalitatis, & fallaces confingens promissiones, ilico eos adortus, est illo. *Tibi dabo:* hoc enim fuit illud; *Eritis sicut dei.* His quoque te aggreditur, qui stultus & inspiens id enim omne quod tibi pollicetur; spes est inanis; nux vacua, mendacium. *Tibi dabo:* Spes est inanis, pollicitatio mendax; non enim habet nisi meram apparentem speciem, & sub illa quid latet aliud, nisi tantum malumque tuum persequum? Satis aperte hoc proditor prodidisti in insensato illo prodigo, cui licet tot tantaque te iurasses largitarum, tandem tamen eo deuenit vt tubulcum agens, nec siliquis se passeret ad salutarem, cui nec querecum glandes disculisti, sed fame enectum perfidus deruisti, & eodem se modo deceptos lamentantur, qui promissis tuis credunt insipientes. Talem te conquereris, post multos concubitus annos, quibus tibi mille mendax spondebat voluptates, & modo quæ sunt (amabo) hæc voluptates nisi infirmitates graues, paupertas infamis, dolores intolerabiles? Talem te deploras factionibus irretitum, quibus tibi honores iurabar amplissimos. Aduerte, quando ad peccatorum accedis confessionem, quid inuenias, quid sentias, quid tibi de te effulsit. Superfit pollicitationibus, quibus te ad peccatum induxit diabolus, dicendo: *Hæc omnia tibi dabo.*

Ps. 48. 20.

Gen. 3. 5.

Tra. 97. in Iano. Pr. 9. 14.

Off. 3. 1. rum.

Li. de te. mon. & ten. tate. Chri. st.

Ps. 23.

Act. 2. 9.

Eccl. 3. 7.

§. 14. Vada Satana. Molesta fuit hæc Christo tentatio: (talibus tu quoque responde. Vade Satana.) de qua Christus, ad magnam Martiris sua Virgini solamen triumphauit.

A Liquores considerauit, quid hac occasione Christus sentierit, aut quæ cogitationes ascenderint in cor eius, cum aduerteter ho-

ius infernalis inimici presumptuosam & non
 ferendam impudentiam. Quid, bone Iesu, in
 te sensisti, tam stupidam notans in diabolo au-
 daciā? Num forte huius doluiti creaturæ in-
 felicitatem, quæ illa cum esset, quæ de diuina
 potentia tua manibus formata prodierat pul-
 cherrima, sanctissima, sapientissima, purissima,
 prudentissima; ex propria (nullo intelligente)
 malicia, ad hanc extremam deuenerat peruersi-
 tatem, degenerat stultitiam, defecerat impuden-
 tiam? Num excoebatis, ingemisti tanta te
 frontis inuereundæ stulticia innotati? Num
 huius tui signenti miseris, quod olim eminen-
 tissima & uenustissima natura dotata, modo
 tam insipiens, tam immundum, tam uidebatur
 indecorum? An in iram commotus, ob eius tam
 temeritiam, quam contumacem superbiam, qui
 tui in celo sibi arrogatæ similitudinem, modo
 in terra se tibi uoluit superiorem, te perit ad-
 ratorem? Notanda sunt hæc, et his remissis, ob-
 seruo, hanc inter cæteras, unam fuisse occasio-
 nem, quæ hoc in mundo pectori Christi graui-
 orem intulit molestiam, quam ipsi colaphi, uerbera,
 crucis, quibus ei postmodum inuides ille Sata-
 næ Iudæorum manibus mortem intulit omnium aceri-
 bissimam.

I. Similitudo.

Gen. 39.

2. Cor. 12.

Pone casum; Reginam stemmate nobili-
 mam corporis elegantia gratissimam, castitate
 purissimam, cui nihil magis cordi sit, quam ma-
 riti sui Regis honor integerimus; ab infami
 nigro Mauro, factioso ad fodinarum effossionem
 condemnato, ad adulterium in mari sui Regis
 summum dedecus prouocari; quid non sentiret
 illa; quanto se probro affectam non stomacha-
 retur? Quam iusta; secundum exteriorem et in-
 similitudinem uisa est, querela illius mulieris
 Putipharis contra castissimum Ioseph, qui fidem
 eius dictis adhibebat (licet infami traditione, &
 mendacio esset subornata) quod cum esse Ioseph
 emptum mancipium, eam tamen, quæ domina
 eius erat, ausus fuisset ad stuprum tollentare?
 quas non emisit uoces, quas non fudit lacrymas
 quam non ostendit, se inhonoratam, despectam
 & atroci notatam infamia? Num te violauit?
 Num retigit? nequaquam, inquit illa, uertima-
 men ille eius aggressus, me rapit in furorē,
 iudicem inopem, contusam, dedecoratam; prouide
 tota conclamat ciuitas. Curia concludit (dictis
 eius credula) eale mancipii nefandum scelus, a-
 trocia mereri supplicia.

Miramur omnes uerba D. Pauli: *Ne mag-
 nitudo reuelationum extollat me, datus est mihi
 stipulhis carnis meæ Angelus Satana quæ me cola-*

phias: Qui, quælo, sunt hi colaphi; est enim
 alapa, infamia grauissima, quæ te possit ad iram
 concitare; quæ illa infamia o beate Apostole,
 qua te diabolus inhonorat, ut dicas, tibi ab il
 lo colaphos impingi? Opinatur D. Hieronymus,
 fuisse carnis infirmitates nominatum Cephalæ
 am, id est, dururnum & inueteratum capris do-
 lorem, uel rabidam coxendicis molestiam, quæ ad
 eam prædicationis officio, quod tanto; ere de
 desiderabat, distrahebat. Ita senserat Tertull.
 colaphos hos fuisse dolorem capris, uel aurium
 uehementissimum, quo tam diabolus graui-
 ter exibat, uel alterum Iob. *Per dolorem, ut ai-
 unt auricula uel capitis.* Ep. primus omnium hæc
 iudicauerat D. Irenæus ex eo conficiens, quod
 idem Apostolus ait de suis infirmitatibus, *Liben-
 ter igitur gloriabor in infirmitatibus meis.* Dicitur
 Chrysostr. arbitrari, fuisse carceres, Cæcæ ad
 uerba, quibus cum inimici supprimebant & uig-
 prædicationem eius impediabant. D. Ambros.
 suspicatur fuisse iniurias sibi a Iudæis illatas,
 diceria & calumnias, & falsa testimoniamen-
 telias, quas ei suscitabant multi falsi prædic-
 tores; eius amuli, quos summopere cor eius
 lancinabant; ut testatur de Alexandro hæresi-
 co *Alexander arripus multa mala mihi ostendit.*

His omnibus consensit Theodoretus
 At uero D. Thom. vestigiis inherens D. Aug-
 gust. in illum locum intelligit fuisse carnis
 instigationes, quibus cum Satana ad Dei offensam
 instigat; quocirca per hos colaphos, quos an-
 toperere sensit D. Paulus, accipiamus carnis titil-
 lationes, quibus ad peccatum traheretur; hæc ita
 grauius accipiebat; ac si quis ei colaphos impe-
 gisset. Dederunt, inquit, mihi & adhuc dant
 nuntia mediante carne mea, quasi per tertiam
 personam; quam mihi Satana mittit, sicut hinc
 infames alapas perpetuas; sunt uero hæc carnis
 inordinate commotiones, quibus me ad id
 gerit ut peccem. Dicit mihi, *uir Dei, num
 te Satana superauit? eius ictus te vulnerauit?
 sanguinem extraxit? ad somn coegit? uoluntatem
 consensum uestrum sibi subiecit? An igitur
 ad hoc peruicissus? Nullo modo. Si te
 non superant, quid conquereris, quid te tam
 grauius offensum conteltaris? De tanta auda-
 cia conqueror, qua mihi suggerit, me pre-
 mit, ut Deum meum offendam, & inhono-
 rem. Hoc mihi est multo grauius, quam si
 colaphis me cæderet.*

Filium principem tibi propone patri suo
 obediensimum: si hæc abiectissimi conuen-
 rent

reat serui, vt persuadeant, arma sumat in patrem scepero & corona priuet, ut eam vni eorum des, quantumque promittentes ad hoc auxilium; quo pudore Princeps hic non perfunderetur? quomodo genæ eius inaderent flammæ, quasi colaphis attrita; Mane gladium arripere festinus traditores perfossurus. Egone Regni, patris mei, Domini mei, Regis mei proditor? Princeps illustissime, num quis te reugit? vultum tuum inhonorarunt? fidem tuam euerterunt? Ictus tibi vim intulit? An ergo inferre debuisset? Minime, sed hoc tantum me ad effugium hanc sollicitari perfidiam, me confudit, me grauis offendit, quam si facies colaphos impugissent.

Hoc in Paulo egit hæc Satana tentatio, qua illum mediante carnis petulantia commouebat, & quasi hortabatur: vt Deum offenderet. Infamis est mihi hæc alapa perurgere, vt Deum meum Dominum meum prodam infidelis. Si igitur talis fuerit illa Paulo tentatio, quam diabolus per carnis stimulos proponebat; quid non fuerit Christo filio legitimo & consubstantiali, quod diabolus eo temeritatis ascenderit, vt illi proponeret, hortaretur, vigeret, quatenus in æternum suum Patrem hoc prodicionis tam infame scelus committeret, scilicet demonem adoraret, *Cadens adora me*. O Domine mi, quis modo contempletur faciem tuam instammatam, maxillas, vt coccus rubentes, quasi hæc demonis temeraria impudentia colaphizatas, vtique qui hinc summo te opprobrio censebas subiannatum, proinde tanta ei bile respondisti.

¶ 41 *Vada Satana.* Quo tempore diabolus Christum abscondite & fraudulenter aggrediebatur, manifeste Christus immortis, ac sedatus, quasi nihil horum intelligeret, respondens ei more solito suo, mansuete, modeste, ac longanimiter. Modo vero, dum ictum libræ excerebrose huius & præsumptuose petitionis, aperto capite & detracta larua, in eum inturrexit, vt leo in pugnam lacessitus, vultu ad iracundiam contracto, supercilio irritato, voce exulcerata, de vagina educens Scripturæ gladium accipitem, quo communiter suos profigat inimicos, de quo Ilias; *Spiritu labiorum iurorum interjecit impium*; de montis summo cacumine ad ima præcipitem deturbauit, pedibus suis prostravit, caput dissecuit medium, toto mundo luce clarus eius malitiæ machinas detegens; dum ait: *Vada Satana: scriptum est, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruis.* De Hieron. Bapt. de In Nuzza. Tom. 1.

quibus alias. Hoc nobis postremum prælegens suo exemplo documentum quod dum quis te manifestè prouocat ad peccatum: tempus est (licet sic dicere) omnem peccandi modestiam, mansuetudinem, ac patientiam, quæ per hoc tamen non deperdetur, & iusta bile pectoris, vultuque subirato illum reijciendi dicendo: *Vada Satana.* Hæc illa tua sit responsio, o puella, iuueni dissoluto, qualis & ipsa fuit S. Agneis (referente D. Ambrosio) filio Romanæ vrbis Gubernatoris: *Disce de à me pabulum mortis.* Hæc illa tua sit, vt nobilissime, ei, qui tibi persuadet, hortatur, & ad vindictæ premit cupiditatem. Sit & illa tua jam nupta, tertiæ illi, quæ tibi sermones infert de tali luxuriosos: *Vada Satana.* Hæc Eua perditio: dum ab illa serpens exquirat rem euidenter Dei præcepto repugnantem, quod non eum repulerit, non retorsit illo: *Vada Satana*, sed quod circa propositam cœperit disputare quæstionem: Nullæ sunt rationes, quando id quod petitur legibus repugnat manifestè: sed cum Christo responderet: *Vada Satana.*

Verbi huius virtute prostravit Christus inimicum, & reiecit ignominiose: ita vt huius vi verbi fugam attriperit, horrendos emittens eiularus, tristisque gemitus effundens, cum tota demonum phalange, qui ad spectaculum conuenerat. Incunctanter tunc aduolant mille Angelorum legiones Christo famulaturæ & eam veneratione, qua par erat legitimum suum Dominum excepturæ: *Ecco Angeli accesserunt, & ministrabant ei.* Ex hoc, ait D. Augustinus, maximè agnouit diabolus personam Christi; quod ad hominis infirmi properarent obsequium tot tamque præeminentes Angeli, vt eorum minimus maiori vigeret potestate, quam omnes consocii hostes infernales. Illuc aduolant, non vnus, sed millei Christo seruituri. Alii conuolant: poana victoriæ, mille modisamina: *Gloria in excelsis.* Sternunt mensam alii, videre est hos colligere florilegia; illa mente superaspargere; alii tubis, plectris, fistulis, psalmis, nablis caelestes intonant melodias; alii vt notat D. Vincent. Ferrar. a & D. Banau. b l. 2. a *Sermon 1. Dom. 1.*

narrant quomodo transfactus quadraginta diebus arcto viuens strictoque ieiunio, inter bestias demoratus, de Satanae technis victoriam ac triumphum retulerit celeberrimum; jam adesse tempus, quo Sanctissimo corpori suo honestam indulgeret refectonem. Actutum remittit

D. A. M. B.
Sermon. 20.
Tom. 9.

Lib. 9. de
ciuit. Dei
cap. 21.

a Sermon 1.
Dom. 1.
b De vita
Christi
cap. 17.

H h tit

est filio charissimo caelestis Principis praedictum suum, licet pauperimum. Hec vobiscum accipite Angeli mei, deserte filio, & reliquias reportate utique precibiles quibus me recem. Nolite profire eius documenta, quibus

filii ebees, fortes hiee sine hollum vites pios tamen tabicimus & aspirante Dei gratia victoriam referimus celeberrimam, qua triumpho superne glorie perferemur. Amen.

SUMMARIUM

HOMILIAE SEXTAE SEQUENTIS.

Propone nobis Evangelium, extremum iudicium. Praesentissimum est remedium, quo nostrorum peccatorum vicerunt infirmitates & ab iis nos praeruemus a quo circa articulus est fidei, quem Deus ab exordio mundi, voluit ceteris magis explicito manifestari. b. Tria secundum D. Chrysost. nos docet Christus circa illud, eaque maxime horrenda & expauescenda: a. Primum est: Suprema venturi Iudicis Maiestas d. Licet enim vocet seipsum filium hominis: hoc ipsum facit ad operis celsitudinem e. Secundum: verificatio & causa um omnium hominum exactissima discussio: ad hanc enim faciendam conuenit fieri iudicium vniuersale f in quo omnes compareant g & palam manifestetur quidquid singuli fecerint, dixerint & intemis cordis sui recessibus cogitauerint, h. Tertium, sententia diuinitua, omni postposita appellatione, qua hoc iudicium terminabitur i bonis pericuenda k malis autem summi horrois, confusions & poene pertremenda l quorum seuerissimus carnifex ac tortor erit inferni ignis inexinguibilis m.

a §. 1.
b §. 2.
c §. 3.
d §. 4.
e §. 5.
f §. 6.
g §. 7.
h §. 8.
i §. 9.
k §. 10.
l §. 11.
m §. 12.

- §. 1. Sanat animae infirmitates extremi iudicij consideratio, sicut aqua iordani lepram Naaman.
- §. 2. Est hic articulus ab exordio mundi magis explicito propositus: quo Christus suam suae imposuit praedicationem, quem & singulariter precepit praedicari.
- §. 3. Tria principaliter in iudicio sunt attendenda: quae Christus in Evangelio notat.
- §. 4. Cum venerit. Primum attende iudicis Maiestatem: etenim nulle erunt vires, quae coram illa possint subsistere.
- §. 5. Si b atis mi tremescant Angeli, quid aget peccator? In nihilum redacetur, & trucidabitur, inquit Iudas.
- §. 6. Filios hominis. In illa ipsa humanitate in qua Dominus est iudicatus, venet iudicaturus.

- dicaturus, in summissis honorem & peccatorum confusionem.
- §. 7. Filius hominis. Vocatur filius hominis: ex hoc enim testes contra peccatorem producet; quos quidam Sancti timeant.
- §. 8. Congregabuntur ante eum. Secundum: Attende causarum discussionem: qua seundo purgabit. Quod Sapiens bene exposuit.
- §. 9. Congregabuntur ante eum. Deus omnes congregabit, & malos bonorum conuictet virtutibus; sicut dixerunt Henoch, Moyses & David.
- §. 10. Congregabuntur. Ad uniuersalem satisfactionem omnia bona; omnia mala ille reuelabuntur, quod summum inferet horrorem peccatoribus.

§. 11. Om-